

1936
సంవత్సరము
మార్చి 5

పాశ్చాత్య నాగరికత - స్త్రీలు

ధనాశ, మనుష్యవీడనము, మారణాయం
త్రనిర్మాణము — ఇవియే నవీన నాగరికత
యందుగల ముఖ్యగుణములని యందరంగీక
రింతురేని పాశ్చాత్యదేశములు—యూరపు
ఖండమున—నాగరికతచే నొప్పుచు దానిని
క్షణక్షణమున సభివృద్ధిచేయుచున్నవని చెప్పు
టలో నిమమంతేనియు సందియముండదు.
బాహ్యోడంబరత హింస వీని కాలవాలమైన
నీ దేశములను ఆదర్శములుగా నెంచుకొను
చుండుటయు జరుగుచున్నది. ఆదర్శముగా
గైకొను వారీదేశములందు జూపు యుత్త
మగుణములలో స్త్రీలకు సంఘమునంద
త్యున్నత స్థానముగల దనువిషయము గమ
నింపదగినది.

పాశ్చాత్యసంఘమునందు స్త్రీలకున్నత
స్థానములేదని యెవరును వచింపసాహసించరు.
కాని అట్టి స్థానము? వారచల యెట్టిగౌరవ
మును బొందుచున్నారను విషయమును
సూక్ష్మదృష్టితో పరిశీలింతుమేని పలువిధ
ములై యాశ్చర్యకరములగు విషయము
లందు గవబడును. నాగరిక దేశములని
విజ్ఞప్తిగడున్న దేశములందే స్త్రీలనుగూర్చి
పరస్పర విరుద్ధాభిప్రాయములును, విచిత్ర
సిద్ధాంతములును, విపరీతచట్టములును గలవు.
ఈ నాగరికదేశముల నేతల యభిప్రాయ
ములే యీ విషయమును స్పష్టపరచును.
'స్త్రీ మహాశక్తినిలయ'; 'పంటయింటగల
ప్రతిస్త్రీయు ప్రభుత్వమునుపరిపాలించువిధాన

మెలుంగవలయు'ననెడి రష్యా నియంతయభి
ప్రాయమునకును; 'స్త్రీ సంతానమును బడసెడి
యంత్రము మాత్రమే. రాజ్యాంగవిషయము
లందామెకు ప్రసక్తియనావశ్యక'మను జర్మని
నియంత ఆశయమునకును; 'దేశాభివృద్ధికి
దేశరక్షణకు తగిన పుత్రులప్రసాదించుటే
పనితలపనిగాని రాజకీయములందు వారి
కేమిపని'యనుచుండు నిటలీ నియంతతలంపు
లకును భేదముగన్పడదా? వీరి యాశయముల
ననుసరించియే ఆయాదేశములందు స్త్రీల
యొక్కస్థితి యాధారపడియుండును.

స్త్రీ మహాశక్తిస్వరూపిణియని యన్న
మహాశయుని పరిపాలనమునగల రష్యాదేశ
మందన్ని విధముల స్త్రీ మూర్తి అత్యున్నత
స్థానమాక్రమించి యున్నదని ప్రపంచమంత
యు నెఱింగిన విషయమే! ఈ దేశమున స్త్రీ
పురుషులని ప్రకృతిభేదము చూపినదేమో
కాని ప్రభుత్వముగాని, సంఘముగాని, మతము
గాని యట్టి భేదము నేవిధముగనైన చూప
లేదు. విద్యావిషయమున, మతమునందు,
(మతమునది యాదేశమున నింకను కూర్చు
నియున్న) సంఘపుటేర్పాట్లయందు, ప్రభుత్వ
పరిపాలనయందు స్త్రీపురుషుల హక్కులకు
భేదములేదు. పైగా స్త్రీలు అన్ని శాఖలందు
పరిశ్రమజేయుచు పురుషులకంటె చాల యభి
వృద్ధికి వచ్చుచున్నారు. వారు తమ జీవిత
ములో నీ త్రోవదొక్కవచ్చు నీ దారిపోరా
దను నియమ మెచటనులేదు. వారిష్టమున్న
యొంటరిగ నుండవచ్చును; వివాహమాడ

వచ్చును; విడిపోవచ్చును; పిల్లలగనవచ్చును;
కనకుండ నుండవచ్చును. తుదకు వివాహము
లేకయే పిల్లలగన నిష్టముండునేని కనవచ్చు
ను. ఎట్టి నిర్బంధముగాని ఎవరిబాధగానిలేదు.
పైగా ప్రభుత్వమే స్త్రీలు గర్భముధరించియు
న్నపుడు సర్వసౌకర్యముల నేర్పరచి సంతా
నముగలిగిన తరువాత కావలసిన సదుపాయ
ముల నొనగూర్తురు. అసంతానము: విషయ
మై ప్రశ్న యెచటను జనియింపదు; కూడద
నుట కితరులకు హక్కుగూడ లేదు.

స్త్రీలు క్రమక్రమముగా ప్రతిశాఖయం
దుచు తమసంఖ్య సభివృద్ధిజేసికొనుచున్నారు.
పరిశ్రమలందు వారు 1935 వ సంవత్సర
ముని నూటికి 42మందియుండిరి. పారిశ్రామిక
పాఠశాలలోని విద్యార్థులందు నూటికి 36
మంది స్త్రీలే. జనసముదాయములో నూటికి
80.3 మందికి వోటింగు హక్కుగలదు. ప్రభు
త్వమునందు పదిలక్షల స్త్రీలకుపై న యుద్యో
గములు చేయుచున్నారు. వారిలో నాల్గు
లక్షలమంది ప్రభుత్వోద్యోగములకెన్నుకొన
బడినవారు. నాల్గులక్షలమంది స్థానికప్రభుత్వ
ములం దుద్యోగులు. లక్షాపంచెండువేలు
పురుషులతోబాటు న్యాయస్థానములందు
న్యాయమూర్తులు. లక్షకుపైగా కోఆపరే
టివుబోర్డుల నిర్వహించుచున్నారు. అంతియ
గాక వీరు పనిచేయని ప్రభుత్వశాఖలేదు.
సైన్యమునందుగూడ చేరి వీరనార్యులై విజృం
భించుచున్నారు. శాస్త్రపరిశోధనలజేసి సైబా
ననిపించుకొనుచున్నారు. వీరిన్నివిధముల
దేశాభ్యుదయమునకు తోడ్పడుచుండుట

వలసనే నా దేశమును ప్రపంచమున నందరు అనుకరింప ప్రయత్నించుచున్నారు. కాని యిచ్చటగూడ స్త్రీల వ్యాపారములన్నియు నితరదేశీయులదర్శ ప్రాయముగ నంగీకరింతు రని వచింప సాధ్యముగాదు.

ఇంక రష్యాతో నెవనచ్చ జర్మని మొదలగు దేశములందు మహిళాగౌరవ మెట్లుండునో విచారితము. ఆదినుండియు ప్రాచ్యులకు సంఘమునం దొకవిధముగ గౌరవ మిచ్చినను వారి స్వాతంత్ర్యమునకై యెట్టి మార్పులను గావించుటలేదు. వారికి రాజకీయములందు ఎక్కువ ప్రవేశములేదు. ఇంగ్లండు, రష్యా దేశమునకు తరువాత, యూరపునం దెల్ల గణింపదగినది. రష్యా వలె గాక పోయినను స్త్రీ స్వాతంత్ర్యము బ్రటనునందు గలదు. వారు స్త్రీమూర్తిని తగిన యాదరముతో గౌరవించుటయేగాక పురుషునితో సమానమగు హక్కు లిచ్చియున్నారు. తక్కిన యితర దేశములన్నిటియందును స్త్రీల విషయమై యెక్కువ గమనింపదగిన విశేషము లట్టే గానరావు.

నాగరికదేశములని నిట్టివీగుచున్న దేశములలో జర్మని యొక్కటి. ఈ దేశమున హిట్లరుఅధికారానంతరము స్త్రీపట్టువరమాత్ముని కెఱుక. పురుషునిది సర్వాధికారము. స్త్రీల యధికారము కుండలవద్ద మాత్రమే. మహాసంగ్రామానంతరము జర్మను స్త్రీలు వోటింగు శాసనసభా ప్రవేశాధికారములను బడసిరి. కాని నాటి యధికారము ప్రబలి

నంతనే స్త్రీ స్వాతంత్ర్యము మడుగంటెను. వారికి ప్రభుత్వమునందు స్థానమే లేకుండబోయెను. అంతియగాక హిట్లరు ప్రాచ్యులకు వహించినంతనే నిరుద్యోగసమస్యను నిర్మూలించదలంచి యుద్యోగములందున్న స్త్రీలనందరిని యిండ్లకు బంపెను. 35 సం॥ పైబడిన స్త్రీ లుద్యోగము చేయరాదు. ముందే వివాహము చేసికొనియున్నగూడ నంతియ. వేయేల! వారిని తలిదండ్రులు పోషింపజాలియుందురేని వా రుద్యోగములు చేయరాదు!! ప్రభుత్వ పరిపాలనమునందున్న సంస్థలందు వంటకత్తెలను దీసివేసి వారికిబదులుగా నాస్థానముల పురుషుల నియమించిరి! ఇంతకంటె అన్యాయ మేమిగలదు?

జర్మనియందు స్త్రీలు పురుషులతోబాటు విద్యావిషయమున సర్వసౌకర్యములు గలిగి యుండేరి గాని హిట్లరు తాకుడుచే నవి పటాపంచలయ్యెను. ఏ కళాశాలలలోనైన చదువుటకు ప్రవేశ మందరికిలేదు. వానిలో ఉద్యోగులు మరీకొందరు. ఉపాధ్యాయులుగా స్త్రీలు పురుషులకిందనే పని చేయవలయును. సైన్సు సంబంధమగు పనులకు స్త్రీలే పనికిరారు!

నిరుద్యోగసమస్య నివారణార్థము హిట్లరు కేంద్రక్షణాలయముల (Concentration Camps) స్థాపించెను. వీని యందు జరుగు ఘోరములు ప్రపంచమున నెచ్చోటను జరుగవు. ఇంతకుముందితర యుద్యోగములందున్న స్త్రీలను బలవంతముగా నాచోట్లకు బంపి యందు వారిచే

రోడ్లు వేయించు టాడి కఠినకార్యముల జేయించుచున్నారు. వారచట బానిసల కన్న నిశ్శ్రద్ధముగ జూడబడుదురు. వివాహి తలనుగూడ నచటి కనుపుదురు. వారికి సంతానముండనేని యా శిశువులను బలవం తముగ వేరువరచి శిశురక్షణాలయముల కంపెదరు!! 17నుండి 21 సంవత్సరముల వయస్సుగల యువతుల కిట్టి నిర్బంధ పరిశ్రమ గలదు. మారణ యంత్రముల తయారుచేయుటకు కుసుమకోమలులగు యు వతులు గంటలకొలది ఘోరవాతావరణ ములో బనిజేయుటకు నియమింపబడినారు.

ఈ కేంద్రరక్షణాలయములందు లక్షకు పైగా స్త్రీ పురుషులు నిర్బంధింపబడి యున్నారు. వారిలో 60 సంవత్సరములకు పైబడిన వృద్ధులగు స్త్రీలుగూడ గలరట! వారిపై కొన్ని సమయములందు నేరములు మోపి అచటనే హతమార్చుటయు గలదు.

ఇటలీయందువలెనే జర్మనీయందు వివా హము సంతానాభివృద్ధిమాత్రమే. ఈ విషయమున నాజీలు చాల శ్రద్ధ దీసికొను చున్నారు. వివాహమాడగోరువారికి ప్రభు త్వమువారు ధన మప్పుగా నిచ్చుచున్నారు. సంతాన మధికముగానున్నవారికి పెక్కు విధముల బహుమతులు ముట్టజెప్పుచు న్నారు. సంతానహీనులకు విడాకులు గలవు. సంతాన మెక్కువగలవారికి విడాకు లొప్పు కొనబడవు.

నాజీలకు యూదులకు సంబంధబాంధ వ్యము లుండగూడదు. యూదులతో గలసి

తిరుగు యువతులను, వారి తల్లులనుగూడ నూరంతయు నూరేగించి యవమానము జేసి గాని విడువరు. ఇంక యూదులసంగతి చెప్ప నవసరమేలేదు.

జర్మనీ స్త్రీలయెడ కొంచమైన శ్రద్ధ గైకొనుచున్నచో దేశమునకు భావి కాలమునకు గావలసిన సైన్యము తయారు జేసికొనుటకే! ఈవిషయములో ఇటలీ జర్మనీని మించినది. అందము చిందినట్లు నాగరికత నష్టమైచట్లు, భూతదయ, సాను భూతి గలిగి ప్రపంచమునగల 'అనాగరికు'ల నెల్ల చక్క జేయుచునని ప్రపంచమంతయు నది ఘోరమునుచున్నను వినక బాంబులతో భయంకరవాయువులతో అభినీనియా దేశ మున దిక్కులేనివానిని మారణహోమము జేసిన ముసోలినీ మహాశయ నాగరికోత్తమ చక్రవర్తి పరిపాలించు నా నిటలీదేశమున స్త్రీలస్థితి మరింత హృదయదారణముగ నున్నది.

ప్రపంచసంగ్రామానంతరము యూరపు ఖండమున స్త్రీస్వాతంత్ర్యము విజృంభించిన దనుచుందురు. అది కొన్ని దేశములందు సత్యమైనను ఇటలీయం దబద్ధమైనది. ఫేసిజ ముపుట్టుకతో స్త్రీలకు నిగళబంధనము బిగిసి నది. అందుచే వారిప్రకృతపుష్టితి కొన్ని శతా బ్దములకు ముందున్న దాసికంటె మెఱుగు గాదు. పాశ్చాత్య దేశములను—ఇంగ్లాండు, రష్యా—జూచిన యేవిదేశీయుడైనను ఇటలీ జూచుటకు వెళ్లిన నచట ప్రభుత్వకార్యాలయ ములందును వ్యాపారస్థములందును స్త్రీ

లగవడకుండుటయజూది యచ్చెరువందును. మాస్కా, లండనునగరములం దీదృశ్యములు సర్వసాధారణములు. నేటి ఇటలీదేశము పురుషనిర్మితము; పురుషుని అధికారమెక్కువ. స్త్రీకి ప్రభుత్వహక్కున్న మాటయేలేదు. ఆమెయే బాధ్యతగల యుద్యోగమును స్వీకరింపరాదు. భార్యగా, మాతగాలేప్ప నామెకు ప్రత్యేకవ్యక్తిత్వతంత్ర్య జీవితము లేదు. దేశాభివృద్ధి సూచకములగు వ్యవహారములందు పాల్గొనుటకుగాని, తనదృష్టి విశాలమొనర్చుటకుగాని, ఇతరనాగరికదేశస్త్రీలు జన్మహక్కుగా నిరంతరము భావించుతరుణములు స్వాతంత్ర్యము వారికి నున్న. ఇటలీదేశపుస్త్రీ కిల్లేశరణ్యము. ఆమె పురుషునికి దాసిగనుండుట గృహకృత్యముల నిర్వహించుకొనుట, సైన్యమున కుపకరించు కుమరుల గనుట, పురుషవంతరి నభివృద్ధిజేయు సుతల గనుట—వీనికంటె చేయవలసిన వేమియు లేవు!

ఇటలీయందు స్త్రీలకు, నిరుపయోజనమగు కొన్ని ఫేసిస్టు స్త్రీసంఘములకు తప్ప, వోటింగు అధికారములేదు. వారి కేయధికారముమిచ్చుటకు నాగరికమహాశయముగను మాసాలినీ దృఢముగ నిరాకరించెను! ఇట్టి వారే మొన్న జరిగిన ఎతియోపియాయుద్ధము న్యాయమైనదని దేశమున ప్రచారముచేసి ప్రభుత్వమునకు తోడ్పడుటకు నియమింపబడిరి!! శతాబ్దములనుండియు ఇటలీ విశ్వవిద్యాలయములు స్త్రీలకు చోటిచ్చుచుండెడివి; యిపుడు స్త్రీలు 11 సం॥ముల పై బడు

బాలురకు బోధింప ననర్హులని చట్టమున్నందున విద్యాశాఖనుండి చాలమంది యుద్యోగములు మానుకొనవలసి వచ్చినది. ఇక యుద్యోగముజేయ డలంచుకొన్నవారెల్ల ఫేసిస్టుపార్టీకి జెందియుండకతప్పదు.

పరిశ్రమాలయములలో బనిజేయుస్త్రీలకు పురుషునితో సమానముగ జీతములివ్వరు. అచ్చటపరిస్థితులు వారికి దుచ్చరముగనున్నను చక్కజేయుమార్గములు గనబడటలేదు. ఇతర యుద్యోగములందు గూడ స్త్రీలు కొంతమంది యున్నారు గాని బాధ్యత వహింపదగిన యే యుద్యోగమును వారి కివ్వబడదు. ఇటలీదేశమందు స్త్రీలకు విద్యాసౌకర్యముకలదన్న నది వారిని గృహనిర్వాహకుల జేయుటకే! దానికితగిన విషయములనుడప్పు వేరు వానిని వారికి బోధింపరు.

నాగరికత కునికిపట్టగు నితరదేశములందెల్ల వివాహవిషయములందు స్త్రీసమానహక్కుగల్గియుండగా, నిటిలీయందు స్త్రీ పురుషునికంటె తక్కువయే. భర్తభార్యను గాయము తగులకుండ చావ మోదవచ్చును. భర్తజేయు దురంతదుర్మార్గములకు భరింపజాలక భార్య యిలువీకుచో పోలీసులు ఆమెనుపట్టి తీసికొనివచ్చి యొకసంవత్సరము వఱకు శిక్షనిధింతురు! కాని నిష్కారణముగా భార్యను భర్త త్యజించినచో నది చట్టము లెక్కలోనికి గైకొనదు. వాని కేలాటి చిక్కులేదు. కాని వివాహ మేవిధముగా గాని రద్దుచేయుటకు ప్రభుత్వ మంగీకరించుటరుదు.

అటులయ్య నిటలీయందు స్త్రీ మాత్ర మూర్తిగాకొంచెము గౌరవము బడయుచు న్నది. సంతానోత్పత్తియే ముఖ్యసాధనముగా నెంచి ముసోలినీ సంతానవతులగు స్త్రీలను బహుమతులచే గౌరవించుచున్నాడు. సంతాన నిరోధము నిషేధింపబడినది. పాపమీ విధముగ మూలకు కించిదౌరవముజూపి వారి పుత్రరత్నములను దురాశకింధనముగా యుద్ధదేవతకు బలియొనర్ప నున్నాడను విషయము వారెఱుగరా?

ఇంగ్లాండునందు వివాహవయస్సు యవతులకు 21వ సం॥లుండవలయునని యాం దోళన జరుగుచుండగా, ప్రాన్సునందు వివాహోచితవయస్సు యవతీయువకులకు 15, 18 సం॥ను, జర్మనీయందు, 16, 18 సం॥ను, ఐయుండగా ముసోలినీదృష్టిలో నిది 14, 16 సం॥మాత్రమే యైనది. ఈవిషయములం దెన్నో విధముల వెనుకబడియున్న వనుచున్న భారతదేశములోనే వివాహోచిత యవతీ యువకుల వయస్సు 14, 18 సంవత్సరములే! ఇట్లీ నాగరికత యిదియేనా? సంతానోత్పత్తి కెన్నిసాధనములు దోహదములుగావలయునో యవన్నియు ముసోలినీ గమనించుచున్నాడు. శిశుసంరక్షణవిషయమై అనన్య సామాన్య మగు శ్రద్ధగైకొనబడుచున్నది. దీనికిగావలసిన ద్రవ్యము? బ్రహ్మచారులవద్దనుండియు, నితరులవద్దనుండియు నన్యాదుముగ లాగుచున్నారు. బ్రహ్మచారుల కుద్యోగాదులుగూడ పూజ్యమే.

భావివీరుల మాతగా నిటలీస్త్రీ గౌరవింప బడుచున్న దంతయుగాని అంతకుపైన ఆమె గవ్యజేయదు. పురుషుడు నిరంకుశాధికారి. ముసోలినీ దృష్టిలో స్త్రీ సుందరముగనుండి పురుషునికింటి కానందమిచ్చునట్టిదై యుండవలయును. అంతకంటె వేరేమియు లేదు. స్త్రీస్వాతంత్ర్యము ఫేసిజము — ఒకదాని కొకటి వ్యతిరేకము.

ఇట్టి యుద్దేశములతో దేశాభివృద్ధికి మూలమంత్రమగు స్త్రీమూర్తి నీవిధముగ గౌరవించు ముసోలినీ మహాశయు డేముఖ ముతో నాగరికతనేర్చుదునని చంకలెగుర వైచి యిలిసీనియాను కబళించెనో, దానికి తమ స్థానమును, గౌరవమును తెలిసికొనక స్త్రీలోకమునకంతయు కళంకముగల్గునటుల నిటలీస్త్రీ లామహాత్మునికి సాయపడిరో యూహింప సాధ్యముగాకున్నది. ఇప్పుడైన మించినదిలేదు. పాశ్చాత్యదేశము లందలి స్త్రీలు తమ సాంఘికావస్థ యితరదేశీయుల కాదర్శప్రాయమని యొకవంక యనుకొనుచు, నొకవంక తమ్మణగద్రొక్కి తలలపై నాట్య మాడుచున్న నియంతల దురంతదుర్మార్గములకు భరించియుండక తగ్గరీతి ప్రవర్తించి, దురభిమాన, దురాశ, దుర్మార్గములకై దేశముల శక్తిసామర్థ్యములను ధారవోసి భయంకర సంక్రామములకై ప్రాకులాడుచుండువారి యాశయముల మానవకళ్యాణ మార్గాన్వేషణకై మరల్ప ప్రయత్నపడుదురని నమ్ముచున్నాము. తలంచిన స్త్రీమహా శక్తికది దుస్సాధ్యము గానేదు.

తారాబేన్ కన్య

[ఈమె యొక శ్రీమంతురాలగు నాంగ్లేయకన్య. భారతదేశమును సేవించు సంకల్పముతో నీమె యిచటికివచ్చి, 2 సంవత్సరములుపైగా సేవయొనర్చి, యిటీవల నాకస్మికముగా మరణించెననువార్తను సోదరీమణు లెల్లరును వినియుందురు. ఈ యమనుగురించి శ్రీ గాఢీమహాత్ములవారు హరిజనపత్రికయందు డిటులవ్రాయుచున్నారు. ఆ.ల.వ.]

“హంఠాయి నగరమున కాంగ్రెసు జరుగుచుండగా మేరీచ్చెన్టీ కన్య యీ దేశమునకు వచ్చెను. తోడనే యామె కాంగ్రెసు కిరీటముగండు నా కుటీరమును వెదకికొనివచ్చి, నన్నుకలసికొని, తానుమీరాబేన్ నకు పరిచితురాలననియు, ఆమెతోడనే కలసి యిచటికి రానుద్దేశించితివనియు, కాని కొన్ని యిబ్బందులవలన 1, 2, వారములు ముందు వచ్చితివనియు, భారతవర్షగ్రామములను సేవించుట తన యాశయమనియు నా కెరిగించెను. ఆమె మాటలయందు నా కంతటి నిశ్చయము కాన్పించకపోవుటచే, కొన్నిమాసము లీ దేశమున సంచారముచేసి వెదలిపోవునని భావించితిని. కాని నా యీ యుద్దేశము పారబాటని త్వరలోనే కనుగొంటిని.

మధ్యరాష్ట్రములందు భేదీయను గ్రామమున స్థావర మేర్పరచుకొని, పనిచేయుచున్న శ్రీమతి మేరీ బార్ కన్యాయుదంత మీమె తెలిసికొని, త్వరలోనే యామెను కలసికొనెను. మరికొన్నిదినములకు వారిరువురునుకలసి, వార్ధాకువచ్చి, మాతో కొంత కాలముండిరి. ఛెన్టీకన్య కార్యదీక్ష నాకు విస్మయము కలిగించెను. ఆమె మేరీబార్ కన్యతో కలసి హైందవవారిమణివలె దుస్తులు ధరించి, తనమేరు తారాబేనని మార్చుకొనెను. భేదీగ్రామమున నామె స్వయముగా భూమినిత్రవ్వ, మట్టెత్తెట్టలకు మోయుటయు, ఆహారమును ఆరోగ్యమునకు భంగము కలి

గించునంతటి మితముగా తగ్గించుటయుగాంచి, బార్ కన్య భయభ్రాంతయయ్యెను. కనడానుండి తనకు సమృద్ధిగావచ్చు ద్రవ్యమునుండి యామె వెలకురు. 10లు మాత్రము స్వంతవ్యయమునకు మిగుల్లుకొని, మిగతమె త్తమును, ఆఖిలభారత గ్రామపరిశ్రమల సంఘమునకో, గ్రామోద్ధరణకు పాటునడుచి ప్రచారకులకో యిచ్చివేయుచుండెను. ఆమె దాతృత్వమునకు మితిమీర యుండెడిదికాదు. నే నామెను మిగుల జాగరూకతతో పరిశీలించుచుంటిని. మానవుని యుత్తమస్వభావమునకు దామెకు విశ్వాసముమెందు. ఆమె యుత్తమచరిత్రయగు క్రైస్తవురాలగుటచే, పరుల తప్పిదములను కులభముగా మన్నించెడిది. ఆమె శ్వేకరుకుటుంబమునకు చెందినను, సంకుచిత స్వభావ కాదు. నామమాత్రపు మతాంతరీకరణ మామె హర్షించెడిది కాదు.

ఈయమె లండను ఆర్థికకళాశాలయందు పట్టభద్రులై, యొక సహాధ్యాయినితోకలసి, ఆనగరముననే పెక్కువత్సరము లాకపాతకాలను నిర్వహించిన యుపాధ్యాయురాలు. ఇచటికిరాగానే, హిందీ సేవ్యవలసిన యావశ్యకతనుగొంది, వరుసగా ప్రతిదినమును ఆభ్యసంప వారంభించెను. హిందీ మాటాడుట మాడ వాడుక చేసికొనుటకుగాను, యామె వార్ధా మహిళాశ్రమమందు కొన్నిమాసములు నివసించెను. ఆచటనుండియే, యొకరిరువురు సహచరులతోగలసి,

జేసవియందు బడరీకేదారయాత్రకు ప్రయాణమయ్యెను. ఇంతటి ప్రయాణకరమగు యాత్రను పూనవలదని నేను హెచ్చరించినను, యామె స్థిరస్థంకల్పము మారి లేదు. కొలదికోలాలక్రిందటనే యామె బయలుదేరి యుండెను. ఇంతలోనే యాకస్మికముగ మే 15వ తేదీని కాన్డాలనుండి “తారాచేన్ మరణించె” వను తంతి పిడుగువలె నందుకొంటిని. ఈయత్తను చరిత్రకు భారతగ్రామములందుగల ప్రేమ యపారము. ఉత్తమ భారతపుత్రులవలెనే యామె, మన మాతృ జీవకల్యాణమును వాంఛించెడిది. మానవులలో కొంద రల్పులనియు, మరికొంద రధికులనియు గల వాడము నీమె తీవ్రముగా ప్రతిఘటించెడిది. వేదవారగు శ్రీలలోను, వారివిద్వలలోను మిగుల చనువుతో మెల గుచుండెను. పరులకు ఆత్మంతనహానముతో నేవయిన ర్చిడిదిగాని, తనకొరకెవ్వరిని కష్టపడనిచ్చెడిది కాదు. కుడిచేతితో నొనర్చిడి సత్కార్యములను ఎడమచేతి కరుకపడనీయక, ఆత్మపారవశ్యముతో కృషియొన ర్చిన విగుడనేవాపరాయణ. ఈయమ ప్రవిమలాత్మ కాంతినొందుగాక !”

మహాదేవదేశాయి గారిట్లు వ్రాయుచున్నారు. “మహాత్ముడు వైవాస్వతిని వ్రాసినప్పుడు తెలియ రాని యామె యాకస్మిక మరణకారణము లిప్పుడు బయలుపడిగవి. గాంధీజీవ్రాసినప్రకార మామెకు జేసవియంతయు సింహకొండలయందు గడువదగిన ద్రవ్యవసతియున్నను, ఆమె యందుల కిష్టపడ దయ్యెను. అందులకుబదు లామె బడరీకేదారమునకు పోవెంచి, వార్ధానుహితాశ్రమమందలి నలుపురు కన్యలతో బయలుదేరినను. దారియం దామెకు జలుబుచేసెను. తోడనే, వెంటడినున్న సోదరీమణు లామెను వార్ధాకు మలవలెనెడిగా వేడినను, ఆమె యంగీకరించలేదు. వ్యాధిలో బాధపడుచు, దుర్బల యైనను, ఆమె యితరులసహాయమునొల్లక, తన

సామానుమాయుచు నడచుచుండెను. కాని యిటుల చాలకాల మామె ప్రకృతిని ధిక్కరించజాలకపోయెను. విపరీతమైన వివక్ష్యరము (బహుశ స్వమోనియా కావచ్చును) ఆనహించి, యామె కడలనకట్టరా లయ్యెను. ఆస్థితిలోమాత్రమే యామె సమీపమునగల హామెలులనకు కొనిపోబడుట కంగీకరించెను. కాని యచటికి పోవుదారిలోనే, ప్రాణవాయువు లెగిరి పోవుచు స్వట్లామెగ్రహించి, తాను నీలునామా వ్రాయదలచుచుంటివని చెంగటనున్న సోదరి కరిం గించెను. ఆమె వెంటడి ప్రయాణముచేయుచు, నామెకు వలయు నుపచారముల నొనర్చుచున్న సోదరి మహాదేవికి హిందీతప్ప వేరుభాషరాదు. ఆదృ ప్తవశమున ఛెన్లీకన్య గడచిన యాయమాసములలోను, ఆభాషను కొంత నేర్పియుండుటచే మహాదేవీచేత “నాపేరనున్న యాస్తియంతయు, కనడాబ్యాంకు లలోనున్న రొఖముతోసహా, సర్వమును బాహుకు చెందవలె”నని వ్రాయించి, దిగునకు హిందీతోనే సంతక మొనర్చి, మరికొలది నియుచుములలోనే మహా దేవియొడియందు కరమిడి యనువులను విడచెను. తనకంటె హెచ్చుగా మాతృభూమిని ప్రేమించిన యుత్తమరాలనియు తనకు మాతృసమానయనియు తారాచేనును ప్రేమించిన మహాదేవి, యామె కళేబర మును సమీపమునగల కాంగ్రి గుగుతులమునకుచేర్చి, యనుట మిత్రులసహాయముతో, వేదోక్తవిధుల ననుస రించి దహనసంస్కార మొనర్చెను.

ఈవిధముగా నీమహోత్తమరాలు ఆస్థమించెను. కాని యింతటితో నీమెనేవ యంతరించెనని నేను నమ్మజాలను. ప్రేమపూరితమును, స్వాధీరహితమును నగు నీయమ యుదాహరణము సోదరీమణులను నేవా పరాయణులగుట కెల్లప్పుడును పురిగొల్పుచునే యుండగలదు.”

భారతనారి ఆదర్శము

స్వామి పివేకానందగారు

‘హే భారతీయా! నీ నారీజాతి ఆదర్శము నీతా, సావిత్రి, దమయంతిలను మాట మరువకుము. నీ ఉపాస్యదైవము సర్వత్యాగియును, ఉమానాథుడును అగు శంకరుడను విషయమును విస్మరింపకుము. నీవివాహము, ధనము, నీజీవితము, ఇంద్రియ సుఖములకొరకుగాదు, స్వార్థసుఖములకొరకుగాదు. నీవు నీజన్మముహూర్తముననే మాతృకై బలిగా సమర్పింపబడితివి. నీసంఘము విరాడ్రూపినియగు మహామాయ యొక్క ఛాయమాత్రమే!’

భారతీయనారియొక్క విభిన్న ఆదర్శములలో మాతయొక్క ఆదర్శమే శ్రేష్ఠమైనది — భార్యయొక్క స్థానముకంటె నది అధికతరము. భార్యపుత్రులు లోక వృక్ష పురుషుని త్యజించిన త్యజింపవచ్చును గాని తల్లి అట్లానర్పజాలదు. అట్టిసమయములలో గూడ మాతృప్రేమ అట్లేయుండును, మరొకింత వృద్ధిపండును. మాతృప్రేమయందు ఆటుపోటులులేవు, ఇచ్చి పుచ్చుకొనుటలు లేవు, జరామరణములు లేవు. ఒకతల్లికిమాత్రమే ఇట్టిప్రేమయుండుట సంభవించును — భార్య, పుత్రపుత్ర కలకుకాదు.

మాతృపదవి జగత్తులోనున్న పదవులన్నిటిలో శ్రేష్ఠమైనది. ఏలయన, ఈ పదవి

యందే అన్నిటికంటె స్వార్థత్యాగముఁ జూపవలసిన తరుణము, స్వార్థశూన్యకార్యముల నొనర్పవలసిన అదను, ఇతరుల దిద్దు అవకాశములభించును. ఈశ్వరప్రేమయొక్క టియే మాతృప్రేమకంటె అధికమైనది; తక్కినవన్ని తక్కువవి. మాతయొక్క కర్తవ్యము, మొమ్మొదట పిల్లలగుఱించి చింతించుట, తరువాత తన్నుగుఱించి. అట్లానర్పక తల్లిదండ్రులు సామాన్యవిషయములగు ఆహారపానీయములలో గూడ ప్రప్రథమున తమ్ముగుఱించి తలతురేసి, తామే మంచినస్తువులగొని పిల్లలగతి ఏమైనది చూడరేని, తల్లిదండ్రులు పిల్లలనడుమ పక్షులువాటి సంతానమువంటి సంబంధము నిలబడును. తరుణియందు భగవానుని మాతృభావ ప్రతిమూర్తినిఁ జూడఁగలిగిన పురుషుడు ధన్యుడు. పురుషునియందుభగవానుని పితృభావ ప్రతిమూర్తినిఁ జూడఁగలిగిన తరుణియే ధన్యరాలు. మాతాపితలయందు భగవత్ప్రకాశముం గాంచగలిగిన సంతానమే ధన్యము.

ఇకైదులు జగత్తునందంతటను వ్యాపించియున్న శక్తిని మాతృభావనతో పూజింతురు — కారణమేమన, అమృతమును పేరుకంటె తియ్యనిదగుపేరు మరొకటిలేదు.

భారతదేశమున తల్లియే తరుణియొక్క శీలమున కాదర్శము.

పితృభావనకంటె ముందుగా మాతృభావమే భారతదేశమున వికాసము నందినది. అంబానామమును పేర్కొనినంతటనే సర్వశక్తిభావము, విశ్వరూపభావము, రేకెత్తును. శిశువు తనతల్లిని మహాశక్తిమంతురాలుగా తలపోయును. మన విహకజననియందు ప్రకాశమునందుచున్న జగన్మాతయొక్క శక్తికణము నుపాసించిన మహాత్త్వము నందవచ్చును.

ప్రకృతిరమణిని తల్లియని భావింపుము. ప్రతిపురుషుడు తనభార్యకంటె ఇతరులగు స్త్రీలను తల్లిగానో, తోడవుట్టువుగానో, చెలియలుగానో జూడనగును. ముఖ్యముగా మతబోధకుడనగువా డీ మాతృభావనను అవలంబించి, తదుచితముగ వర్తింపనగును.

శక్తివినా జగుత్తు ఉద్ధరింపబడజాలదు. మనదేశము తక్కినదేశములకంటె అధమమైనదెందులకు? శక్తిహీనమైనదెందులకు? ఆచ్చటశక్తి అవమానింపబడినది. అమెరికాలో, యూరప్‌న, ఏమిగాంచితిని? శక్తిపూజ, శక్తిపూజ. వారెరుంగకయే పూజనొనర్చుచున్నారు — కామముతో. విశుద్ధభావముతో, స్వాభావముతో, మాతృభావసతో పూజనొనర్చువారికి మంచికలుగదా?

మనము పాశ్చాత్యదేశముల నారీపూజనుగుఱించి విందుము. అది సాధారణముగా తరుణియొక్క యౌవన, సౌందర్యముల పూజ. కాని శ్రీరామకృష్ణుని నారీపూజ

యనగా, ప్రతియువతియు ఆనందమయి యగు జగన్మాత — ఆపెపూజ. నేను స్వయముగా జూచియుంటిని. ఆయన సంఘము ముట్టవెరచు పతితస్త్రీలయెదుట చేతులుజోడించికొని నిలబడి, తుదకు రోదించుచు వారి పదతలమునంబడి సగము మైమరచి 'అమ్మా! నీ వీరూపమున దారి యందు నిలబడియున్నావు, మఱొకరూపమున విశ్వమైనావు' అని వాపోవును. ఎవని నుండి పశుభావములన్నియు తొలగిపోయినవో, ఎవడు ప్రతియువతిని భక్తితో గాంచుచున్నాడో, ఎవనిముందట పనితావదనములన్నియు అన్యదశక్తిని దాల్చినవో, కేవలమా జగన్మాతయొక్క ప్రతిబింబమందు ప్రతిఫలించుచున్నదో, ఆజీవిత మంతధన్యమో ఆలోచించిచూడుము. ఇదియే మనకవసరమైనది. రమణియందున్న ఈశ్వరత్వమును మోసగింపగల మనుచున్నారా? అల్లెన్నడును జరుగలేదు, జరుగదు. తెలిసియో, తెలియకయో అద్వైతమును ఆత్మప్రకాశము నొనర్ప యత్నించుచునేయున్నది. అది తప్పకుండ, మోసమును, కపటమును పట్టుకొనియేరీతును. అది దొసగులేకుండ సత్యతేజమును, ఆధ్యాత్మికాలోకమును, పవిత్రతాశక్తిని ఉపలబ్ధింపగోరినవో నిట్టి అసలగు ధర్మము నార్జింపగోరినవో నిట్టి పవిత్రత పుణ్యతలమున యెల్లయెడల నావశ్యకము.

పవిత్రతాసతీత్వములు జయింపజాలని పశుభావమున్నదా? తనపతికంటె ఇతరు

లగువారిని సంతానబుద్ధితో పరికించి, వారిని తల్లివోలెనరయు మహాపతివ్రతామతల్లి సమ్ముఖమున పవిత్రవాయువుల పీల్చలేని నరపశువుండను.

బ్రహ్మచర్యమే స్త్రీపురుషుల ప్రధానధర్మము. నమ్రయు, ప్రేమికయు అగునతిసత్పథమునఁ బెట్టజాలని పురుషుడుదొరకడు — అతడెంత అధముడైనకానీ, జగత్తింతవరకు, అంత అధఃపాతాళమునకుఁ బోలేడు. నేను ప్రపంచమునంతటను నృశంసులగు భర్తలనుగుఱించియు, పురుషుని అపవిత్రతను గుఱించియు చాలగ వినియుంటిని. కాని నాలభిప్రాయము: అట్టిస్త్రీలసంఖ్యయు పురుషులసంఖ్యకు తీసికట్టదు.

నాకొక తరుణిసంగతి గుర్తుపకువచ్చుచున్నది. అపేథర్త త్రాగుబోతు, ఆయువతి నాకడకువచ్చి తనభర్తయొక్క దోషము

నుట్లాటించుచుండెడిది. నావిశ్వాసము — పెక్కుమంది తమభార్యల దోషముననే త్రాగుబోతులగుదురని, ముఖస్తుతిసోనర్చుట నాపనికాదు, సత్యమును వెల్లడించవలెను. ఏయవతులు మనస్సునుండి సహ్యగుణము సంపూర్ణముగా రూపుమాసిపోయినదో, ఎవరు స్త్రీస్వాతంత్ర్యవిషయమున భ్రాంతియుతాభిప్రాయములదాల్చి పతుల తమ పిడికిలిలో నుంచుకొందుమని పల్కుచుందురో, పురుషులు సాహసించి వారికి రుచింపనిపల్కులఁ బల్కినచో గండగోళము నొనర్తురో, అట్టిస్త్రీలు సంఘమునకు మిక్కుటమగు అశుభమును గూర్చుచున్నారు; — వీరి గయ్యాభిరేపమువలన ప్రపంచమునందలి నగపాలుజను లింకను ఏల ఆత్మహత్యనొనర్చుకొనకుండనున్నారో, ఆశ్చర్యవిషయము.

(ఆమవాదకుడు పూర్ణావంద)

ఆంధ్ర రాష్ట్రము

శ్రీమతి కవికిలః శ్రులవర్తి కమలావతిదేవిగారు

తే॥గీ॥ రాష్ట్రరాష్ట్రాంతరంబుల రామలెల్ల, తిండితిప్పలులేక నేతెంచుచుండ
అతిథు లభ్యాగతులటంచు నాదరించి, పాడిపంటలనొసగెమా పంటవలతి.

౨

అన్నిటనుమిన్నయైనట్టి యాంధ్రభూమి; రాష్ట్రమగుచునువరలక రంగుదక్కి
ఏడ్చుచున్నదిభోరున ఏమినందు? అరసినడుములుగట్టుడో యాంధ్రులార!

౩

గొప్పపదవుల నెంతో జేగొన్నవార! ఆంధ్రమాతనుమరువంగ అదనుగాదు
ధనముపాడియుపంటయు మనకుగలఁదు, రాష్ట్రమొక్కటియేలేదు రాణదక్కి.

ఇంటికి మించిన ఆదరణ—ఈవికిమించిన భోజనము

ఆంధ్రులరుచులను కనుగొని మృష్టాన్నమిడు ఆంధ్రబ్రాహ్మణహోటలు బెంగళూరులో నిడిముక్కుటియే. ఈహోటలు యాభై వేలరూప్యముల మూలధనముతో యన్. జి. శాస్త్రిగారిచే స్థాపింపబడినది. నవీణనాగరికత యేర్పాటులతో ఈ భవనము అలంకరింపబడియున్నది. ఆంధ్రులకు కావలసిన వచ్చెళ్లు, (గోంగూర చింత కాయ వచ్చెళ్లు వగైరా) ముద్దపప్పు, వెన్నకాచిన నెయ్యి, అవకాయ, వేపుడు కూరలు మొదలగువాటితో భోజనము పెట్టబడును. భోజనము, రెండువేళల కాఫి ఫలహారములు గదితోకూడ దినముకు 2 రు. మొదలు రు. 5 వరకు రేట్లుగలవు. మరియు యిక్కడ ప్రతిపదార్థము వెన్నకాచిన నేయితోనే తయారుకాగలదు. క్రిందవివరించిన మితాయి దినుసులను చక్కని ప్యాకింగుతో రైలుపాకీలు ద్వారా గా బైటవూర్లకు వంపబడును. శుభకార్యములకు ధరలు తగ్గించి యివ్వబడును.

తీపు	పాదంపూరి	1 9	కాకై	1 9
గీహార్	సోహన్ పన్నీ	1 9	ఆకన్నా	1 9
చికోటి	చంద్రకళా	1 9	కర్ణజలూషి	1 9
షేరీ	కార్పీటి	1 9	మాహానీతాల్	2 8
పాదంపూర్వ	బామాన్	1 9	కారము	
సోహన్ పూర్వ	ద్రమోల్	1 14	వోంపుడి	1 9
పిస్తాబరీ	బానుంది	1 14	కారావేన్	1 9
పాదంబరీ	మైనూరుపాక్	2 8	కారాబూంది	1 9
కేసరిపేదా	" పాదా	1 9	అటుకులు	1 9
దూడేదా	బాంగీర్	1 4	మరుగు	1 9
ఖజ్జూర్	జిలేరీ	0 15	పకోడా	1 9
బాదామా	లాడు	0 15	ఉప్పేరి	1 14
బాసీలాడు	బూంది	0 15	గోదంది	1 14
రవాలాడు	పూరన్నూరి	1 9		

ప్యాకింగు పోస్టేజి ప్రత్యేకము

జాస్తికావలసిన వివరములకు వ్రాయుడు

శాస్త్రి హోటల్ అండ్ రెస్టారెంట్

“చట్టసభల్లో మెజారిటీ మీదేగా”

శ్రీరతి కమనర్తి వరలక్ష్మమ్మగారు

ఉదయం తొమ్మిదిగంటలవరకే రాజేశ్వరి యింట్లో ఏరోపని చేసుకుంటూ ఉన్నది. కచ్చేరిసావట్లో పడకమ్మిలో కూర్చుండి టపా చూచుకుంటూ ఉన్న రాఘవరావు ‘రాజేశ్వరి’ అని పిల్చాడు. “ఓయి” అంటూ రాజేశ్వరి సావట్లోకివచ్చి ‘యెందుట పిల్చారు’ అన్నది. ప్రయాణం వచ్చింది. పెట్టెలు సర్దు అన్నాడు రాఘవరావు.

“ఎక్కడికి” అన్నది రాజేశ్వరి.

గుంటూరు కన్నాడు రాఘవరావు.

“ఏమి మా మజదలు పెద్దమనిషైందా? మా మామయ్య ఉత్తరంవ్రాశాడా?” అని అడిగింది రాజేశ్వరి వడివడిగా.

“మీ మజదలూ పెద్దమనిషి కాలేదు. మీ తమ్ముడూ పెద్దమనిషి కాలేదు. గుంటూరులో మహిళాసభలు, కొందఱు పెద్దమనుష్యుల భార్యలు నిన్ను రమ్మని ఆహ్వానం పంపించారు.”

“పెద్దమనుష్యుల భార్యలేమిటి? వారికి పూరూ పేరూ లేవట్టు.”

“ఉన్నదో లేదో నాకేమి తెలుసు. దానిలో ఉన్న విషయం చెప్పాను.”

“అయితే వారి పేర్లు అందులో లేవా?”

“ఉంటే చదువనా?”

“పేరులేని ఆహ్వానపత్రిక లుంటాయా?”

“ఉన్నదో లేదో నీవే చూడు. రాఘవరావు సతీ” అని ఆహ్వానపత్రిక రాజేశ్వరి చేతికిచ్చాడు రాఘవరావు. రాజేశ్వరి పత్రిక చేతికి తీసుకొని చదువుకొని, “వారందఱు ఉన్న లోదోద్యోగుల

భార్యలు కనుక సువంగా సూనివారి సతీ అని వ్రాసుకున్నారు. అందులో తప్పేమున్నది. ఇప్పుడందఱూ అట్లాగే వ్రాసుకుంటున్నారు గదా?” అన్నది చిఱుకవత్స నవ్వుతూ.

“ఓహో! యిందులో తప్పేమిటో నీకు కన్నద లేదా? అయితే బ్రిటికిపోయినాము. ఇంకా కొన్నార్లు మేము నిర్భయంగా ఉండవచ్చు.”

“ఒకప్పుడు మాత్రం మీకు నిర్భయం గాకేమి గాని, అసలు మీకు కన్నదేవ తప్పేమిటో చెప్పరాదా?”

“కందకులేని దురద చేసుకేమి? నా కెందుట నేను చెప్పను.”

“మాకు తెలివిలేక తెలుసుకోలేదు. తెలిసినవారు మీ కెందుట చెప్పరాదా?”

“మీకు వ్యక్తిస్వాతంత్ర్యం కావాలె గాదా?”

“అలా.”

“పురుషులతో సమావసాహ్నులు కోరుకున్నారు గాదా?”

“అవశ్యం.”

“ఇది వట్టి వాగాదంబరం అనుకుంటాను. మన సార మీ కట్టి కోరికలేదు.”

“ఉన్నది. మా తొమ్మిదేండ్ల మహిళాసభా తీర్మానాలూ ఒక్కమాటు తిరుగజేసి చూడండి మా స్వాతంత్ర్యాధికారు. నానాటికి యెంత తీవ్రమైపోతున్నదో మీకే తెలుస్తుంది.”

“అది వట్టి రాక్షసత. పడ తీవ్రత, అంతే మనోగతాధిపత్యాయుక్తం గాదు.”

“అట్లా అనుకోటం పొరతాటు. స్వాతంత్ర్యం కోసం మా మహిళాలోకం యెంత ఆచేదనపడుతున్నదీ మా మనస్సులు చొచ్చి చూస్తే తెలుస్తుంది.”

“అంతక్రమ అక్కలేదు. మీ ఆశ్వాపవృత్తికలు చూస్తేనే విగదమవుతున్నది.”

“ఏమి విగదమవుతున్నది.”

“మీ రింకా మగవారి అండనే ఆధిక్యత పడయ గోరుతున్నారని.”

“ఎందువల్ల?”

“లేమ కొక ప్రత్యేక వాసుధేయముండగా దానిని మనీ ఫలని ఆయన పెండ్లాన్ని అని వ్రాసుకున్నందు వల్ల.”

“ఓహో! నుంచి పారాంశమే లేల్సారే. భర్త పేరు వ్రాసుకున్నందువల్లనే మా ఆశయాలకు భంగం వస్తుందా? దొరసానులందరూ యిట్లాగే వ్రాసుకుంటారు గదా. వారి మామూలు పేరు భంగం వచ్చింది? వారు పురుషులతో సమానమామూలను భవించడంలేదా?”

“అనుభవిస్తున్నారని మీరేకాని స్వయాన వాళనం బాగుండలేదు. ఒక దొరసాని ఒక్కొక్క మొగుడిని పెండ్లాడి వాడితో సఖ్యతచెడితే విదాకులు పుచ్చుకొని మతోకడిని కట్టుకుంటూ ఉంటుంది. ఒక్కొక్క మొగుడిని కట్టుకున్నప్పుడల్లా వాడి పేరే దీని పేరు. దీని కెన్నిటిలో సమానమామూలున్నా పేరులోమాత్రం సమానమామూలేదు. మీకు దేనిలోనూ మామూలేకపోగా మామూలు ఈ పేరులో దొరసానులను అనుకరించి అదిగూడా పోగొట్టుకున్నారు. మన దేశంలో అనాదినుంచీ జనసంబంధమైన పేరులేగాని భర్త్యసంబంధమైన పేరు లుంచు ఆచారమలేదు. కైదేనో, కైదర్ని, పాంచాలి, కైబర్, బానకీ, ద్రావడి, ఈ పేరులన్నీ వీనినే మాదిస్తూఉన్నవి. ఈ పేరులు స్త్రీల దేశ

మును, వారి సంశమును, వారి కండ్లులను తెల్ల డిప్టూ చిన్నదిగా ముద్దుగా నున్నవి. ఇక ఇప్పుటి పేరులో కారదాళముకారావు, పార్వతీనారాయణ మూర్తి, సత్యవతి సీతావతి, లేకపోతే మిసెస్ కర్మ, మిసెస్ కాస్త్రీ, మిసెస్ నాయుడు. వీటికి తెలుగు తల్లుమా పిల్లసతి, గుప్తసతి, చాదరీసతి. ఇవి మఱీ అభ్యాసంగా ఉన్నాయి. ఇందులో అత్యుపేయ లేదు. అమ్మపేరూ లేదు. ఈవిధంగా ఉన్న గోడు గూడా ఊదగొట్టుకుంటూ వ్యక్తిస్వాతంత్ర్యమనీ, సమానమామూలనీ ఏదో పేర్లపేర్ల చెప్పుకుంటే నవ్వు వస్తుంది. రాజేశ్వరీ! మీ ఆదవాల్లంతా ఈ పేరులు చూచి దీనిలో యేదో గొప్ప ఉన్నదని మురుసుకుంటున్నారని గాని మా మగవారైతే భార్య యెంత విద్యావంతురాలైనా కానీ, యెంత అస్తిపరురాలైనా కానీ, యెంత సంపాదనపరురాలైనా కానీ, ఫలని ఆమె మొగుడూ అంటే మర్య చేసుకుంటామని గాని, అమోదిస్తామా! అంతటిమాటా యెందుకు. నన్నెవరైనా రాజేశ్వరీ పతి! అని పిలవనీ, పిలిచినవాడిని చెంపలు వాయించుతానో లేదో?” అన్నాడు రాఘవరావు.

రాజేశ్వరీ పకపకా నవ్వి “మే నుంలే అఘాయిత్యం చేయలేము నుమండి” అన్నది.

“దాస్యపువారావరణంలో పుట్టి పెరిగిన శత్రులు మీరు మీకు వ్యక్తిగతరవం ఏమి తెలుసు?”దన్నాడు రాఘవరావు. “అత్రువు తరతరాలనుంచీ స్త్రీ అధిక్యత నంగీకరించని బాటికి చెందిన మహనీయులు మీరు ఫలని ఆమె పెరిమిటి అంటే సహిస్తారా మణి?”

“సహించడం మాకు,.....”

“ఇంతకు ప్రయాణం మాటేమిటి?”

“అయితే మహిళాసభకు వెళ్తానా ఏమిటి?”

“వెళ్తాను ఎన్నాళ్లనుంచో చూడాలెనని ఉన్నది. క్రిందటిమాటూ వెళ్లవలెంటే పడ్డదికాదు. ఈ మాటైనా వెళ్లిచూచివస్తాను. ఎక్కడో దూరపు

జిల్లాల్లో బయటనుంచీ చూచేదిలేనేలేదు. మన జిల్లాల్లో బరిగేరై నా చూచినట్టాను.”

“ఎకే ప్రయాణింగట్టు.”

“ఎప్పుడు?”

“ఇవ్వాళే మూడుగంటల బండికి.”

“మూడుగంటల బండికా? గుంటూరు పెట్టెటప్పటికి బాగా చీకటిపడదా?”

“అయ్యో! చీకటిపడితే రైలు దిగలేనిదానలేనా సమానమాట్టులు కోరుతున్నావు మాతోబాటు?”

“యొగయుగాలనుంచి మమ్మల్ని వంటయిండ్లలో నిర్బంధించి మాకక్రియైత్తులన్నీ అదగగొట్టి ఇప్పుడు ఓంటరిగాపోలేదంటే ఏమిచేస్తాను? చిన్నప్పటి నుంచి ధైర్యపామాసాలకు అలవర్చుకుంటేగదా ఎవరికైనా ధైర్యపైర్వాయించేది?”

“అయినా భయంలేదు. శ్రీమతులను యెదుర్కొడానికి కందకో శ్రీమతి రైలువద్ద వేచిఉంటారు. వారు తురక్కిరింగా నిన్ను బసకు చేరుస్తారు. కనుక ఓంటరిగా పెళ్లివా భయంలేదు.”

“నేను ప్రతినిధుల బసకుపోను. మామయ్యగారి యింటికి పోతాను. పిల్లలకు పాలునీళ్లు ఆ బసల్లో ఎక్కడ అమరుతాయో?”

“అట్లయితే మీమామయ్యకు ఇప్పుడే వైరుచేస్తాను. ఆయన రైలువద్దకు మనిషిని పంపుతారు.”

“పోనీ మీరుగూడా రానుడదా ఎట్లాగో శని ఆదివారాలు కచ్చేరి ఉండవచ్చదా.”

“మా మగవాళ్ల మాట్టులన్నీ ఉదగగొట్టేటు వంటి సభకు నీవు డెలిగేటుగా పోవడమూ నీకు నేను తోడు రావడమూనా?”

“మీ మగవాడిమీద తీర్మానాలెవరు చేస్తున్నారో మాకీ యీ పోకర్వాయి కావాలెనని కోరుకుంటాము అంతే. అది మీమీద తీర్మానాల్లా అవుతాయో?”

“మీరుకోసం పోకర్వాలన్నీ మీ కిచ్చేటట్లయితే మా కపోకర్వయేగాదా?”

“స్వార్థపరత్వానికి మగవారు పెట్టింది కేసు.”

“పర్యాకములను భంగపుచ్చేవాళ్లం మాత్రం కాము.”

“ఇంతకు గుంటూరు వస్తారా? రారా?”

“దయచేసి రాను.”

“అయితే మామయ్యకు తెలిగ్రామివ్వండి. స్తేషను వద్దకు ఎవరైనా పంపుతాడు” అని రాజేశ్వరి లోపలికి వెళ్లింది.

“అయితే వెంటనే తెలిగ్రామి స్తేషనుంచి”దని రాసువరావు పడుకున్నప్పుడుంచి చివాలునలేది గది లోకి వెళ్లి బీరువాలో నువ్వునీటి కేబుల్లో పెట్టుకొని ఉత్తరీయం బుజానవేసుకొని బజారుకు బయలుదేరాడు. ఇంతలో రాజేశ్వరి వంటయింట్లోనుంచి వచ్చి “తెలిగ్రామి యివ్వడానికి వెళ్లుతున్నారా?” అన్నది.

“అవును.”

“అక్కడనుంచి బజారుకుగూడా వెళ్లివస్తారా?”

“వెళ్లివచ్చుంటే వెళ్లివస్తాను. ఏమికావాలేమిటి?”

“సభలో పిల్లలు యేడీ స్తేషనులో వెళ్తుడానికి ఒక బస్కట్ల పొట్టాములేండి. యింకా మా మామయ్యగారి పిల్లల కివ్వడానికి రెండుపాస్ట పెప్పెర మెట్టు.”

“సరే తీసుకొస్తాను.”

“అయ్యో! వినిపించుకోకుండా వెళ్లుతారే?”

“ఇంకా యేమిటి?”

“పన్నుభూవుల వాయెట్ వినిమిదిగంటలు తలలో గ్రుచ్చుకొనే.....”

“అబ్బిచ్చా మీ ఆదవాళ్ల ప్రయాణమూ అంటే భయమేనుంది.”

“చిన్న నూదిదగ్గరనుంచి మీ చేతిమీదుగా రావాలె

గనుక మేము యెంత ఆవశ్యమైన వస్తువులైనా అబ్బిర్పా అంటారు. అదే మీకు కావాలన్నా మాట్లాడకండి తెచ్చుకుంటారు. మొన్న మీరు బొంబాయి వెళ్లటానికి యెన్నిమాట్లు కట్టించారు. ఎన్నిమాట్లుకోన్నారు! మాటవరసకైనా అబ్బిర్పాయిలైతే అనుకున్నారా? మీకేమి చేతులారా సంపాదించుకుంటారు గనుక మనసారా కరువుపెట్టుకుంటారు.” “మీరుగూడా సంపాదించుకోరాదా? మామని తేలికపడుతుంది.”

“అదేమింటే మాశ్రీల పరాధీనత ముక్కాలు ముప్పీసం తగ్గేసావును.”

“ఓరా! మీ మనస్సులో ఎన్ని భావాలు పుట్టుకున్నాయి.”

“ఎన్ని పుడతేమి? నీళ్ళల్లోపుట్టిన బుడగలు నీళ్ళలో కలియవలసిందేగాని వానికి ప్రత్యేకతే మున్నది?”

“నిజంగా యిది మహిళాయేగం” అంటూ రాఘవరావు చిలువవల్ల నవ్వుతూ లోపలికివచ్చి దబ్బు తీసుకొని బజారుకు వెళ్లాడు. రాజేశ్వరి ప్రయాణపు సద్దుబాటులో నిమగ్నురాలైంది.

2

సరిగా రెండుగంటలకు గుఱ్ఱపుబండివచ్చి వాకిట్లో నిలిచింది. రాజేశ్వరి సామానంతా సదుద్దేశాలతో రిడ్డలకు తలబిందువ్వీ నీళ్లుపోసి మంచిదుస్తులు వేసి తానుగూడా చక్కగా ముస్తాదై గదులకన్నిటికీ తాళాలు పెట్టుకున్నది. రాఘవరావు వరండాలోపచాయచేస్తూ బండిని చూడగానే సామానబండిలో పెట్టరా అని నొకరుకోరికెప్పి లోపలికివచ్చి “యింటను తీసుకోమంటావా?” అన్నాడు రాజేశ్వరితో. “యింటకులా శ్రీలకు ప్రత్యేకపుపెట్టె ఉంటుందా” అన్నది రాజేశ్వరి. “బహుశా యిబండిలో ఉండవలసింటా” అన్నాడు రాఘవరావు. “అయితే మూడవక్లాస్

తీసుకోండి హాయిగా మాటాడుంటే అడుగుంటూ కూర్చోవచ్చు”న్నది రాజేశ్వరి.

“ఇంటరులో మాత్రం మాట్లాడుకోగూడదా?”

“ఎవరితో?”

“ఉన్నవాళ్లతోనే.”

“ఎవరో మగవారంటే వాళ్లతో నా కేమి మాటలు? అట్లాంటిది మీరు వెంటఉంటే ఏబండిలో వైవా కూర్చోవచ్చును.”

“సరి నీవు యెక్కిడికి తోయినా బాడీగార్డుగా నేను వెంటనుండాలె కాబోలు.”

“అయినా యిప్పుడెందుకు? మాడోక్లాసు టీచర్ తీసుకుంటే అవకాశపెట్టె తప్పకుండా ఉంటుంది కనుక అందులోనే కూర్చుంటాను.”

నొకరూబండివాడూ సామాన్లు బండిలో పెట్టారు. రాజేశ్వరి పిల్లలు బండిలోయెక్కారు. రాఘవరావు నైకోమీద యెక్కి ముందుగా ప్రేమకావపెల్లి టికెట్లు తీసుకున్నాడు.

ఇంతలో రాజేశ్వరి పిల్లలు యెక్కిన జట్కూబండి వచ్చింది. లైసెన్సుకూరినీ సామానలోపలికి తీసుకపోయినచెప్పి జట్కూవాడికి బండిబాదుగ యిచ్చి భార్యమరిడ్డలను ప్లాటుఫారంవద్దకు తీసుకొనివెళ్లాడు రాఘవరావు. “పిల్లల పెట్టా పట్టుకుంటావో టిటిల వద్దకు పోతారు, తలుపులు వేయబోతారు, రిలక్సిందికి వంచుతారు. జాగ్రత్తమేమో” అని రాఘవరావుంటూ ఉంటే “యిల్లు జాగ్రత్త మేమి. డీ నొకర్లమీద యిల్లు పరిలిపెట్టి పోతున్నాను. నుల్లుయ్య కొంచెం తెయి వాడి మనిషిగూడాను” అని రాజేశ్వరి చెప్పతూ ఉన్నది. మాట్లాడుతూ ఉండగానే కూతలు పెట్టుకుంటూ లైలుప్లాటుఫారంమీదికి వచ్చింది. శ్రీల పెట్టెలో భార్యనూ రిడ్డలనూ యెక్కింది “యిక్కోనే ఉంటా” వన్నట్టుగా భార్యవంక చూచాడు రాఘవ

రావు. “అయ్యో వెళ్తున్నావా? ఈబండిలో యెవరూ ఎరిగిన వాళ్లుఉన్నట్టులేదు. పిల్లలలో ఎట్లా వెళ్లుతానో” అన్నట్టుగా రిక్కు మొగంతో పెరిమిటివంక చూచింది రాజేశ్వరి. ఆమె పిలిచివాళ్లు చూచి “శేతుగూడా ప్రయాణమై రాకపోతి”నని బారిలో అనుకున్నాడు రాఘవరావు మనస్సులో. కాని పైలు కదిలి పొయ్యెటవ్వకు ప్రయాణమై ఆలోచనలుచేసి ప్రయాణన మేమున్నది? గమనోత్సాహమైన పొగబండి ఒక్కమాత్రమేనీ ఒకరివొకరు విడవలేనట్లు సతీపతులను నిర్దాక్షిణ్యంగా విడచి వడకసాగించింది.

బండి దృష్టిపథంనుండి తొలిగేదాకా చూస్తూ నిలబడి చల్లంగా యింటికిచ్చాడు రాఘవరావు.

కచ్చేరినుండి యింటికి వచ్చింది మొదలు భార్యతో కూడా తిరుగుతూ ముచ్చట్లుచెబుతూ పరిసరాలు చేస్తూ పొద్దులు పుచ్చడం రాఘవరావుకు ఆలవాటు. అందువల్ల భార్య విద్వలులేని యిల్లు చూస్తే ఆరని వల్లమాలిన విచారంకలిగింది. ఒక్క నిమిషమైనా యింట్లో నిలవడానికి బుద్ధి పుట్టలేదు. తేగగాకపోయినా బ్యాటు తీసుకొని క్లబ్బుకు వెళ్లాడు. రాత్రి యెనిమిది గంటలదాకా అక్కడే ఉండి మలువాటి కాలక్షేపం విమిక్తం విశ్రులను వేకాడుకొందామ రందని పిలిచి యింటికి చక్కా వచ్చాడు.

3

సోమవారం సాయంత్రం అయిదుగంటల బండి దిగి రాజేశ్వరి యింటికి వచ్చేటప్పటికి రాఘవరావు యింకా యింటికి రాకపోవడంచేత పిల్లలు తల్లిడి కోసం యెదురు చూస్తున్నారు. పని వాళ్లంతా అమ్మగారొచ్చారని ప్రేమపురస్కరంగా పలకరిస్తున్నారు. ముఖ్యము వచ్చి రాత్రికి వంట యేమిచేయ మంటారని అడుగుతున్నది.

“మా రమ్మడికి కోనా రాత్రిపూట కందిపచ్చడి

ఉండి తీరాలి. పంటలుగారికి కూర తప్పని పదిగదా. పిల్లలకు పప్పుపులుసు యివ్వం. ఆపుడం వడియం ఏకో చూడు. మధ్యాహ్నం చేసిన పులుసు పచ్చర్లు ఉన్నవా? ముందు పిల్లలకు వేడినీళ్లు కాచి యివ్వు. పాలు గలిపి పోయాలి” అని యజమానురాలి కిదితో ముఖ్యముకు వంట పురమా యిస్తున్నది రాజేశ్వరి. ఇంకా రాఘవరావు యింటికి వచ్చాడు. వాన్న వచ్చాడు, వాన్న వచ్చాడు అంటూ పిల్లలు గంటలు వేస్తూ తల్లిడికి యెదురుపోయినారు. రాఘవరావు చిన్నవాడిని యెక్కుకొని పెద్దపిల్లను వ్రేలు పట్టుకొని నడిపిస్తూ లోపలికి వచ్చాడు. వాన్నా! యి బండికే వచ్చాము అని మట్టవాడంటే, మామయ్యగూడా వచ్చాడు వాన్నా! అన్నది లీల. “ఎవరు శ్రీనివాసులా?” అన్నాడు రాఘవరావు రాజేశ్వరి వంక చూచి.

“అవు”నన్నది రాజేశ్వరి. “ఏడీ శ్రీనివాసులు అప్పుడే యొక్కడికి పోయినా”నని రాఘవరావుంటూ ఉండగానే కాళ్ళూ చేతులూ కడుక్కువద్దామని దొడ్డికి వెళ్లిన శ్రీనివాసులు తువ్వాయిలో ముఖమూ చేతులూ తుడుపుకుంటూ సావట్లోకి వచ్చాడు. రాఘవరా వతన్నిచూచి “ఏమికోయి శ్రీనివాసులూ అగ్లవలేని అనయ్య వియ్యేకు అవాలొదిరంగా పిల్ల నిచ్చించదుకుగాను అపరాధంక్రింద నన్నుగూడా పోషించడం ఆత్మవారి యింట్లోనే ఉంటున్నావా ఏమి?” అన్నాడు.

“లేకు రానా!” అన్నాడు శ్రీనివాసులు చిలువ పువ్వలో.

“సరే, సరే క్షణంలో యెంత అల్లిక చేకూరు? మహిళాసభ లేవనగా శేతు వెళ్లినరాడే వాడూ వచ్చాడుట. అంతట్లో వాడు ఆత్మవారింట్లో ఏండ్లు పూండ్లు ఉన్నట్టు మాట్లాడుకున్నా లేను”న్నది రాజేశ్వరి.

“ఓహో! ఏమిటి చెప్పావు. మహిళాసభకు వెళ్లి
గేటుగా వచ్చావా. ఆ సంగతి నా కేమి తెలుసు
చెప్పవేం మజీ” అన్నాడు రాఘవరావు నవ్వుతూ.

“అదవార్ల సభకు వాడెందుకు వెళ్లిగేటుగా
వస్తాడు” అన్నది రాజేశ్వరి అభినవంతో.

“బావకథకుడు గాదా. అట్లా అల్లుడుపోతూ
ఉంటాడులే” అన్నాడు శ్రీనివాసులు.

“కథలమాట యె రైతోరు. మీ అక్కయ్య
కప్పుడు కొందంతకోపం వస్తుంది” అన్నాడు రాఘవ
రావు.

“వస్తే నీ కేమి భయమా?” అన్నాడు శ్రీని
వాసులు.

“మీ అక్కయ్య తమ మహిళాసమాజంలో
స్వయంగా అగ్రాసన మధిష్ఠించి మూడు తీర్మానాలు
చేసినప్పుడినుంచి నాకు భయమేమిటి కాస్తామాస్తా
గాదు. వల్లమాలిన భయంపట్టుకున్నది. మళ్ళీ మళ్ళీ
ఎటువంటి రిజల్యూషన్లు చేయిస్తుందో అని. ఇవి
అదవార్లకు భయపడాలివిన రోజులురా! నీకు తెలు
సుకో తెలియదో” అన్నాడు రాఘవరావు.

“అబ్బో యేమి భయపడుతున్నావో పడు
తున్నావు. నిజంగా ఈరోజుల్లా అదవార్లనుగురించి
మీ మగవాళ్లు వ్రాస్తూఉన్న వ్రాతలవంటి వ్రాతలు
యేనామా యే మగవాళ్లు వ్రాసిఉండలేదు. ఏరిధ
మాలినా, ఏ వ్యాసంచూచినా, ఏ పాటచూచినా,
ఏ పద్యంచూచినా శ్రీలమగూర్చిన నిందలూ, అధి
క్షేపణలూ, అమచితపునర్లవలూ” అన్నది రాజేశ్వరి.

“అదిగో ఆరంభమైంది తామసోపవ్యాసం”
అన్నాడు రాఘవరావు నవ్వుతూ.

“అవును. ఇప్పుటి ఆసభ్యులవ్రాతలు తలుచుకుంటే
నాకు తామసమే వస్తుంది నిజంగా. శ్రీని భోగ్య
వస్తువని రచితులూ, పురుషునికి చెందిన వస్తువాహన
మూలవంటి జడపదార్థమని అధికారవృద్ధిగలవారూ,

హేయపదార్థమని వేదాంతులూ, ఎవరికి తోచినట్లు
వారు వారివారి చిత్తవృత్తులనుబట్టి వ్రాస్తూఉంటారు.
ఈ వర్గముమాస్తే గ్రంథివాళ్లు యేమగును వర్ణించిన
కథగా ఉంటుంది. నలుగురు గ్రంథివాళ్లు ఏమను ఎట్లా
ఉంటుందో తెలుసుకోకోయి ఒకడు కాలుపట్టి
యూచి ఏమను స్తంభంలాగుంటుందన్నాడుట. ఇం
కొకడు చెవిపట్టుకయూచి యేమను చేటలాగుంటుం
దన్నాడుట. ఇంకొకడు తొందంపట్టుక యూచి
ఎత్తే! స్తంభమంతలా వెక్కడిది రోకలంత లావుం
టుందో అంతకంటే కాస్త మించో అన్నాడుట.
అట్లాగే శ్రీనిగూడా వర్ణిస్తుంటారు తమకు తెలిసి
నంతవఱకు. అంతేగాని అగాధమైన నారీహృదయం
పూర్తిగా తెలుసుకున్నవా రెవరూలేరు. భగవం
తుడు పురుషులను యేదిమను పదార్థంతో చేశాడో
శ్రీనిగూడా అదేపదార్థంతో చేశాడు. కనుక శ్రీ
పురుషుడితో సమానమైన స్వరూప స్వభావలక్షణాలు
గల మానవప్రపాణిగాని మగవారి కలపుపోకడలకు
అనుదమైన శుద్ధజడపదార్థం గాదు” అన్నది రాజే
శ్వరి స్పష్టంగా.

“అబ్బో! అబ్బో! ఇదిగో శ్రీనివాసులూ! యీ
పురుషులతో సమానమైన మానవప్రపాణి మెన్ను గుం
టూరు ఒంటరిగాపోలేక తల్లకిందులైందిరోయి.
యిప్పు డీ రింకపుమాటలు చూచావా” అన్నాడు
రాఘవరావు విరగబడి నవ్వుతూ.

“ఎల్లప్పుడు ఇనుపపంజరంలోపెట్టి బంధించిన
పక్షికి దాని యెక్కిరేక క్రి మంటువడిపోయి ఉండుదా?
అయినా ఆ తప్పకుమ్రం యెవరిది?” అన్నది రాజే
శ్వరి. రాఘవరా వందుకు సమాధానం చెప్పకుండా
“ఓహో! ఇక్కడఉన్న కొద్దీ మనమీద తప్ప
రెక్కలైపోతున్నాయి గాని షికారుపోదామని వస్తా
వుటా శ్రీనివాసులూ!” అన్నాడు బావమఱచితో.
నవ్వుతూ వస్తానన్నాడు శ్రీనివాసులు. బావమఱచు

లిద్దరూ షికారుచెల్లారు. రాజేశ్వరి ప్రయాణపు సామానులు సర్దుబాటున్నది.

౪

రాత్రి యెనిమిది గంటలైంది. రైలు ప్రయాణం లో మైరానుపడి ఉండటంచేత పెద్దపిల్ల లిద్దరూ ఆషుంపెట్టగానే నిద్రపోయినారు. పసిపిల్లగూడా పాలుత్రాగి అలిసిపోయినట్టు పడుకున్నది. ఇంట్లో నిశ్శబ్దం రాజ్యం చేస్తున్నది. రాజేశ్వరి విక్రాంతిగా కూర్చుండి మహిళాసభావృత్తాంతాలు నెమరువేసుకుంటున్నది. సుబ్బుమ్మ పంటపని అయివందువల్ల పంతులువారి రాక యెదురుమాస్తా తెలుపు వాడుకొని కూర్చుండి సన్నపన్న పనులు చేస్తున్నది. ఇంకా రాఘవరావు శ్రీనివాసరావు యింటికి వచ్చారు. వచ్చే రావడంతోటి మంటెరా అన్నాడు రాఘవరావు. అయినదన్నది రాజేశ్వరి. “అయితే భోజనంచేద్దాము. ఎందుకు ఆలస్యం” అన్నాడు రాఘవరావు.

రాజేశ్వరినిగూడా తమలో భోజనానికి కూర్చోమన్నాడు. తర్వాత భోజనం చేస్తానంటే రాఘవరావు ఒప్పుకోలేదు. అందఱు భోజనానికి కూర్చున్నారు. భోజనాలవుతున్నాయి. “ఏమిరా శ్రీనివాసులూ ఉద్యోగంమాట యేమీ ఆలోచిస్తున్నట్టులేదే” అన్నాడు రాఘవరావు.

“ఆలోచించకేమి అయినా ఎక్కడున్నాయి ఉద్యోగాలు?”

“మీ మామగారేమీ ట్రైచేయడంలేదా? ఆయనకు కల్లాబోర్డు ప్రెసిడెంటుతో వారితో స్నేహితులకాబోలునే.”

“స్నేహితునిఫారసులకు ఉద్యోగాలిచ్చే రోజులు పోయి చాలారోజులైంది.”

“అట్లాగైతే మామగారి యింట్లోనే యిల్లిటం ఉండు. ఇప్పుడు కళాకాలాపట్టభద్రులు చాలా

మంది నిరుద్యోగ సమస్యను యిట్లాగే పరిష్కరించేస్తున్నారు. కాఫీ ఫలహారం భోజనం వగైరాలు వేరకు భయభక్తులతో అమరుతాయి భార్యగూడా ఉంటుంది. దివానులుచేస్తూ దర్జాగా ఉండవచ్చు.”

“ఆత్మవారియింట్లో చాలారోజులంటే అల్లుడి గౌరవం అడగవక్కరలేదు. వారపురావ్వుడికన్నా కనాకస్తమిపోతాడు.”

“ఆ అట్లా యెందుకు జరుగుతుంది? అదేమంటే వా భార్యను నాకు పంపించండి ఎక్కడికో యేమోనో యేదోనో తీసుకపోతానని గడవిడచేస్తే సరి వచ్చి ఉంటుంటారు.”

“వార్యయింట్లో మనం పీటలుపెట్టుకొని కూర్చోవడంమొదట? వార్యగౌరవించారనుకోద మొదట? ఎప్పుడో మర్యాదగా వాళ్లు పిలిచినప్పుడే వెళ్లితే గౌరవంగా ఉంటుందిగా.”

“ఒరే పిల్లూ దేవయ్యరగా ఉన్నానంటే ఎవడూ ఉద్యోగమివ్వడు. సరిగదా అల్లమామలూ ఘనంగా యాడరు. వెళ్లొంగుడా చెప్పివమాట వినదు. ఆఖరికి యోగింట్టుడియోలోనూ యాభట్టచేయడానికి ఏ గ్రామోభావలోనూ రికార్డివ్వడానికిగూడా పనికిరాకుండాపోతావు తెలుసునా?”

రాఘవరావు శ్రీనివాసులూ పర్చీలమీదకున్న తాంబూలం వేసుకుంటున్నారు. ఉయ్యాలల్లో పసిపిల్లకదులుతూఉంటే రాజేశ్వరి మెల్లగాపోయి లిడ్లను చిచ్చిగొట్టి ఉపకూడున్నది.

“రాజేశ్వరి ఇంకా గుంటూరుపోయి రావడం తప్ప మీ మహిళాసభ యెట్లా జరిగిందో డైవోర్సు తీర్మానం యేమిచేశాలో యేమిచెప్ప కేం” అన్నాడు రాఘవరావు. రాజేశ్వరిలిడ్ల బాగా నిద్రపోయినట్టు చూచి సావట్లోకవచ్చి “ఇంకా యేమి డైవోర్సు మహిళాసభలో రూపులేకుండా పోయినదన్నది.”

“ఏమీ డైవోయ్స్ తీర్మానం మహిరాసభలో ఎవరూ పెట్టిన లేదా?”

“పెట్టలేదు.”

“పోనీ బ్రతికిపోయినాము. మన దాంపత్యానికి మహాసంతోషంపలకు స్థిరత్వమేర్పడింది.”

“డైవోయ్స్ ప్యాపలేమోత్ర మనదాంపత్యానికేమి నష్టం?”

“నష్టమంటే నష్టమే. నీ సావాసకత్తె తనతనా పెనిమిటితో డైవోయ్స్ పురుగుంటూ ఉంటే అది నీకుగూడా ముచ్చటలేనే కేమిచేయను? ఈ ముగ్గులు పిల్లలూ కేను”

“పెల్లమ్మగారి పెనిమిటి తప్పివట్లే చెప్పకున్నారే.”

“ఏమి చెప్పాడు?”

“ఒకే నీవు చూడబోలే ఆరుగురు విద్యల తల్లివి. ఆ మహిరాసభలో డైవోయ్స్ ప్యాకుచేస్తున్నారు. దానిప్రకారం మన మిద్దరం మన వివాహం బంధం క్రైంచుకొని విడిపోవాలి. అప్పుడు నన్నూ పిల్లలనూ యెవరు చూస్తారు. ఇంకేమంది పిల్లలు గలదాని నిన్నెవడు కట్టుకుంటాడు? నిష్కారణంగా అన్యాయమైపోతావు. అటువంటిది ఆ మహిరాసభ. ఆ సభకు పోవాక దానికి చందా యివ్వవాక అని

చెప్పాడు. అంతటితో ఆమె మాదలిపోయి వదిలి గారు కేను మహిరాసభకు రానండి. మావా రిట్లా చెప్పి రమ్మని. ఏమైనాసరే, మీ మగవారికి డైవోయ్స్ పింహస్వప్నంగా ఉన్నది లెండి. అందు వల్ల యెన్ని అభూతకల్మషాలైనా ఆదవాళ్లను పాద లేస్తున్నారు.”

“నా కాళ్ళయి కేమిలేదు. నీవు విశ్వపంబాగా విడాకులుపొంది మతో.....”

“అదా! ఏమి మాటలండి! మీకు తప్ప ఒకప్పు తెలియదు. ఏది పట్టుకుంటే అదే.”

“అలా! విడాకులంటే యింత తప్ప పట్టుకుంటున్నావు గాని సమానహక్కులూ, స్వాతంత్ర్యము యిత్యాదులంటే ఉప్పొంగిపోతావే.”

“దానికేమి. అని మానవసహజమైన హక్కులు. అవి ప్రతిస్త్రీకి ఉండవలసింది. అయితే విడాకులకు బదులు మగవారిమీద ఒకటి ప్యానుచేరాము లెండి.”

“ఏమిటని.”

“భార్య కేవలచికిందగా యే మగవాడూ మళ్ళీ పెళ్లి చేసుకోరాదని.”

“లక్ష చేసుకోండి మాకేం.”

“అవును. మీకేమి? చట్టసభల్లా మెజారిటీ మీదేగా?”

ఒకరు చెన్నపురి ప్రాచ్యలిఖిత పుస్తక భాండాగారం (Oriental Manuscript Library, Madras) వెళ్లి అచటనున్న ఉద్యోగితో,

“ఏమండీ, ‘కృషీవలుడు’ అను అచ్చు పుస్తకాన్ని ఒకమారిస్తారా?”

ఉద్యోగి “ఇది ‘లిఖితపుస్తక భాండాగారం’ అని తెలీదూ?”

అడిగి నాథడు వినయంతో “చిత్తం. వ్రాతప్రతే యిలా దయచేయించండి.”

శ్రీమతి కె. ఎ. ముక్తులక్ష్మి అమ్మల్. కొడుకూడు వివాసిని.
హరికథకురాలు. కొయంబుత్తూరు డిస్ట్రిక్టులోద్దనకు పోటీలేకుండా
ఎన్నుకొనబడినది.

గృహాన్వయము

భాగ్య జీవి

(జహవల్లభుల వెంకటరత్నయ్యగారు)

- ఉ. కలకలనవ్వు మోమున వి + కానముగనృడ, చిన్నిగజ్జెలన్
గలగల నాదముపుతల + కాల్వకప్రక్కముడించి ప్రాకి, నా
యలజడి విన్నతోన మధు + రాససమెత్తుచు చేయిసాచు నిన్
గులుకుచు జేరదీయుటయె + కోటిఫలంబులసార; మర్చకా !
- ఉ. అల్లదె “దాయిదాయి” యని + యాటలపాటల బుద్ధిజోప్పుచున్
“తల్లిదియిద్ది, మామదిది, + తల్లిడిది, ముద్దను మ్రింగు” మంచు నిన్
మెల్లని మాటలకొమటిపి + మేనునజేరిచి బువ్వబెట్టుట
చల్లని జీవితంబునకు + సార్థకమావనిగాడె? బాలకా !
- ఉ. పూచినతమ్మి బోల్ మొగము + పున్నమచందురు ధక్కిరింప, చే
సాదినతోన పైకెగసి + చయ్యనబాహుల నాశ్రయించి, దో
బూచులజూడ్కి మీదనిడి + ముద్దుగలేబెడవుల్ గదల్చునా
నీ చిరునవ్వువెన్నలలు + నమ్మదిజెల్లగ జేయునర్చకా !
- ఉ. “విద్వేమువిద్వే” మంచుకడు + వేడుకతో నినునిల్చి, చేయి నా
యొద్దకుసాచి, చిర్నగవు + లూరెడుమోమును మీదికెత్తి మేల్
నుద్దుల సత్తెతాతయను + చోద్యము కన్నులకింపుకూర్చునీ
ముద్దులతీవి జూచుటయె + మోదములందున మోదమర్చకా !
- ఉ. అంగముధూళి ధూసరిత + మారతి ముట్టగరాకుమంచు, చే
రంగనివారణా సలుప + లాల్యతలేచి, ముఱింతవేగము
ప్పొంగగతోన మీదబడి + పూర్ణముగా మలిసంబాసర్చుని
న్నుంగని కోవమందుటయె + నోచిననోముఫలంబు, బాలకా !
- చ. కలిగిన భావముముట్టిపడ గాంచుచు నేవియొ ముద్దుపల్కులన్
బలుకగ, భావముండెలియ + బల్మలుపుచ్చకొనర్చ, నేడ్చుచున్
దెలియగరానివర్ణముల + దీనతబల్కెడు నిన్నుజూచి లో
పల విసుగొందు జీవితమె + భాగ్యములందు సభాగ్య మర్చకా !

అనుకరణములను చూచి మోసపోకుడు

అమృతాంజనము

అన్ని నొప్పులకు సిద్ధామృతము

అమృతాంజనం డిపో

బొంబాయి — మదరాసు — కలకత్తా

To protect your Children

Zandu

BAL

SHOOLARKA

A Special Remedy for Gripes, Flatulence, Acidity etc.

జండు “బాలశూలార్క”

పిల్లలకు తరచు వచ్చు అజీర్ణము, కడుపు ఉబ్బరము, కడుపుకుట్టు, మలబద్ధము, వాంతులు, అజీర్ణ విరేచనములు, వీటికి దివ్యమైన ఔషధము. ధర రు 0.13.0
ఆంధ్రదేశమున జండు ఫార్మాసీ ఏజంట్లువద్ద కొరకును. లేక

Madras Presidency Agents,

డా మోదర్ అండ్ కంపెనీ

78-చైనాబజారురోడ్డు

::

మదరాసు

బిడ్డలు - కలలు

బుర్రా వెంటనాందారయ్యగారు ౨౦.౬

కొన్ని మాసములక్రిందట "స్వప్నలోక" మను శీర్షికక్రింద ఆంధ్రపత్రికయందు శిశు స్వప్నములగూడ కొంతవఱకు వివరించిరి. అనాగరికశత్రులు మనయార్థ స్థూలదేహమును ఏడునపుడు అనుభవించెడి కష్టసుఖములే స్వప్నములని నుడువుచున్నవి. నాగరికులు కలగనువాడు తన భవిష్యత్తునుగాని తాను కలలోగాంచిన మరియొకని యదృష్టమునుగాని స్వప్నములోఁజూడ గలడని స్పష్టపరచుచున్నారు. కాని సైకోయస్ లిస్టులలో నొకఁడగు ప్రాయుడుగారు స్వప్నములోక నిర్దిష్టార్థమును స్థాపించుచున్న ననియును, ఇట్టికల లెవ్వనియందంకరించునోవాని వ్యక్తిత్వమును నడతను బహిర్గత మొనర్చుటయందు, అవి తోడ్పడుననియును నుడివిరి. అందువలన శిశు స్వప్నముల తెలిసికొనినచో వానిభావముల పెద్దవారమగు మనము తెలిసికొని యట్టివారిని నన్నార్థమున పట్టించవచ్చును.

వయోప్రాదుర్భావసమయమున బిడ్డలు గనుపరచు వింతచేష్టలు:—ఉలిపితము మొదలగు లోపములు చిన్నతనమున తగినంత క్రమ శిక్షణములేనందున బిడ్డల నావరించును. చెట్టవంగనిది మానైవంగునా? అట్టి లోటుపాట్లు బిడ్డలకబ్బకుండ చేయుటకు తల్లితండ్రులు యథాశక్తి పాటు

పడుట యుచితమే. బిడ్డనియట్టి దుష్పథంబున జెట్టు విషమములెవ్వయో వాని స్వప్న వృత్తాంతమును తెలిసికొనినచో మనము గుర్తెఱుంగగలము. కాని వారినుండి యట్టి ప్రవృత్తిని రాబట్టుటకు సునమునల్లమేకను తేవలసినదే. సాధారణముగా పిల్లలు మనము గేలిచేయుచుమనిగాని ఏమయున ననుకొందు మనికాని వారి స్వప్న వృత్తాంతముల మనకు చెప్పటకు వెనుకాడుదురు. అదియునుగాక కొందఱు బిడ్డలు వారికి స్వప్నలోకము నందు గలిగిన యనుభవముల మనకు విప్పి చెప్పలేరు.

అయినను వారి ముఖలక్షణములబట్టియే మనము వారికెట్టి స్వప్నములువచ్చెనో కొంతవఱకు తెలిసికొనవచ్చును. బిడ్డలు స్వప్నానుభవములకును లోకానుభవములకునుగల భేదమును గుర్తింపజాలరు, కనుక యుదయమున లేవగనే గతరాత్రి దుస్వప్నములువచ్చిన బిడ్డ మొగముపెట్టి యేడ్చుటయేగాక దినమంతయుతేటగా యుండదు. కాని యుత్సాహజనకములగు స్వప్నముల గాంచినచో వారలు త్రేజముగలిగియుందురు.

బిడ్డలు 12 సంవత్సరముల లోపలను 13 వ యేడు దాటిన తర్వాతను సర్వసాధారణముగా కలలు గనుచునే యుందురుగాని పదమూడవయేట స్వప్నములు వారికంతగా

రావు. పదిసంవత్సరములకు లోకల బిడ్డలకు చలన హేతు స్వప్నములు (Kinesthetic) అంతగారావు. కాని 10 మొదలు 17 సంవత్సరములవఱకు నిట్టి స్వప్నముల మితముగా వచ్చును. సుష్టుగాతిను బిడ్డలకివి యెక్కువగా వచ్చును. సామాన్యకుటుంబములకు జెందిన వారికి నివి యరుదుగా వచ్చును. 5 మొదలు 7 సంవత్సరములవఱకును బిడ్డలు తమ గృహవిషయములకు సంబంధించిన కలలుగందురు.

అయిదు సంవత్సరముల బిడ్డ స్వప్న లోకమున తానే ప్రధానసానము నలంకరించును. ఈ యాడుబిడ్డలు సంబంధ బాంధవ్యముల నంతగా గుర్తింపజాలరు. కాని 7 సంవత్సరములు రాగానే చుట్టముల సహితము కలలయందు గుర్తింపగలరు. ధన వంతుల శిశువులకంటె ధనహీనుల బుతులలే యాటవస్తువులను గూర్చిన కలలుగందురు. సాహసము ధైర్యమునకు సంబంధించిన కలలీ యాడువారలకంతగారావు. కొన్ని వేళలయందొట్టి బిడ్డలు తమ పాత శాలను గూర్చి 8 మొదలు 14 వత్సరములవఱకును కలలు గందురు. పసిబిడ్డలు తిర్యగాదులకు సంబంధించిన స్వప్నముల గాంతురు. మగబిడ్డలు సాహసకృత్యము లొనర్చినటుల తరుచు కలలు గంతురు. వారు దొంగలు, దోపిడి గాండ్లు మొదలయినవారిని నిద్రయందు గాంచి యెక్కువగా క్షోభమును జెందుదురు. కాని యాడుబిడ్డలు వింతగొలుపు పురుషులను వింతగొలుపు స్త్రీలను స్వప్న

మునందుగాంచి కలత జెందుదురు. ముసలమ్మలు, జంతువులును సాధారణముగా బాలికలను స్వప్నములందు బాధ పెట్టెదరు. పది సంవత్సరముల వయస్సుపై బడగానే బిడ్డలు కలవరింతలు మొదలు పెట్టెదరు. అందును బాలికలే యెక్కువగా కలవరింతురు. శృంగారాది విషయముల గూర్చిన స్వప్నముల బాలికలే యెక్కువగా గాంతురట. కాని 13వ యేడు రాగానే వీరికి సమాయా ప్రధానములగు స్వప్నములు వచ్చును.

పదునాల్గు వర్షములు రాగానే బాలురకు క్షోభ హేతువులగు స్వప్నములు రావు గాని బాలికలమాత్ర మివి వీడుటలేదు. ఈ యాడునకు వారికి పాతశాలకు సంబంధించిన స్వప్నములు మొదలుగావచ్చును. మగపిల్లలు తాము మరణించినటుల స్వప్నముల మిక్కుటముగా గందురు. వారికి యత్నులనుగూర్చిన స్వప్నములు రావు. శిశువులు స్వప్నములందు తమ్మే తాము జూతురు ; కాని కొన్ని యేండ్లు పైబడిన పిమ్మట తల్లిని లేదితరబంధువులను తమ స్నేహితులను క్రమక్రమముగా గాంతురు. 10 మొదలు 16 యేండ్లు వచ్చువఱకు నిట్టి స్వప్నములు వారి కెక్కువగా వచ్చును. బాలురు సాధారణముగా బాలికలనే స్వప్నములందు జూతురు. బాలికలు నల్ల బాలుర దర్శింతురు. భయ హేతువులగు స్వప్నము లీ యాడున బాలబాలికలకు సమూహమే.

కల లెట్లు వచ్చును :—ప్రథమముననే దేనియొక యింద్రియప్రేరణ నూతనముగా మనకుఁ కలిగిన యనుభవముల స్మృతిపథమునకుఁ దెచ్చును. ఈ స్మృతి మనయందంతర్గతము కోర్కెలతో మిళితముజెందును. ఇట్టి కోర్కెలకుగాని కోర్కెకుగాని సంబంధించిన నిజసితి మారిపోవుటయేగాక మన స్మృతికూడ కొంతవఱకు తారుమారు జెంది యట్టి మన కోర్కెల సులభముగా వ్యక్తపరచునట్లుల సాహాయ్యంపడును. సాధారణముగా యిది పెద్దవారు స్వప్నముల గాంచు పద్ధతి. బిడ్డలుకూడ యీ పద్ధతి ననుసరించియే స్వప్నముల గాంతురు గాని వారి స్వప్నములు సామాన్యస్వభావముగలవి. అవి సాధారణేచ్ఛలనే యావిష్కరించును. పెద్దవారి స్వప్నముల వారి పరిస్థితు నన్నింటిని మనము తెలిసికొనుట కవకాశ మెక్కువగాయున్నది గనుక, సులభముగా విప్పి చెప్పవచ్చును. మొరటు వారియు బిడ్డలయొక్కయు స్వప్నములు

సాంకేతికములు గాక వారి నితేచ్ఛనే బయల్పరచును.

శిశు స్వప్నముల సవగతము చేసికొనుటెట్లు? యిందుక విచారితము. ప్రథమమున వారి స్వప్నములయందావిష్కృతమగు విషయముల వారి వ్యక్తిత్వము నడత స్థితిగతులతో పోల్చి చూచుకొనవలయును. ఇట్లుల లెక్కకు మీరువారి స్థితి గతులను వారి స్వప్నవిషయములను అవగతము చేసికొని అంతర్గతాంశములగూడ శ్రద్ధతో విచారించి తెలిసికొనిన పిమ్మట యట్టి స్వప్నముల విప్పి చెప్పవలెను.

శిశుస్వప్నములు వారి స్వభావమును తెలిసికొనుటయందు మన కెంతో తోడ్పడుచున్నవి గాన మన మిట్టివిషయముల అవగతము చేసికొని కష్టసుఖముల నిష్పక్షపాతబుద్ధితో విచారించి వారిని సన్మార్గమును పట్టింపవలయును.

“బాబూ! మా అబ్బాయి రంగయ్య తమవద్దనేవా ఉద్యోగంచేసేనా?”

“అవును. ఏంకావాలి?”

“నేను రంగయ్య మేనల్తన. అతన్ని కొంచెం అవసరంగా చూడాలి.”

“పాపము మీరాలస్యంగా వచ్చారండి. మీకవ దప కంచేయడానికి అతడు మధ్యాహ్న మేకల్లాడు.”

ఆ సు ధా త న్వి కి

ఆ మధురమూర్తి-!

ఆమెకు అన్నీ పున్నవి, కాని ఆనంద సామ్రాజ్యమునకు పట్టుము కట్టుటకు ఒక పనిచూపలేదు. అది ఆమె మృదయస్థ విచారమునకు కారణము.

— గర్భము నావరించిన తోగములు ఆమె కా చింతను కూర్చుండినవి. అందువల్ల ఆశయించినను ఆనుకులమగు అవస్థ ఉండవద్దా? ఆమె తోశేమార్గము — “లోద్ర” నేవనము. ఆమె “లోద్ర”ను కీర్తించినది. నేవించినది. ఆ సుధాతన్వి తోక మధురమూర్తి ఉదయించినాడు. ఆమె జీవితము నే దానందమయము.

“లోద్ర”

గర్భాశయరోగనివారణి

శ్రీలపాలిటి వరప్రసాదము

అతనిపేరే నూరయ్య. అతనికొక్కడే కొడుకు. ఈ కొడుకుపేరు రామన్న. రామన్న నాలుగో ఏట తల్లి స్వర్గస్థురాలైంది. భార్యపోయిన నూరయ్యపాట్లు ఎవరికీ తెలుస్తాయి — ఆడుగుం ఆరాధనా తల్లిపోయినప్పటిని పెంచేపాళ్లకే తెలుస్తాయి. ఇంట్లో దిక్కవ్వయాలేరు. ఇదివరకు ఇల్లంతా మేసిన బంధువు లిప్పుడు పిలుస్తే పలకడంలేదు. ఏంచేస్తాడు? స్వయంగా వండుకొని తంటాలుపడుతున్నాడు. పిల్లాడిని క్రిందదింపకుండా ఎత్తుకులివ్వకున్నాడు. దాని పిల్ల నోకదాన్ని కీతానికితొంచి పిల్లాడికి చాకిరీ చేయిస్తూన్నాడు.

అబ్బాయికి ఆయిపోవీడు వచ్చింది. అక్షరాభ్యాసం చేశారు. నూరయ్య కొడుక్కి చదువు చెప్పడం మొదలుపెట్టాడు. వాడికి అటలమీద భోరణి ఇంకా వదలేదు. చదువుపేరు చెవులే భయమేసేది. తిండి తినగానే మాయమైపోయేవాడు. తోడిపిల్లలతోకూడి తోటల్లోను దొడ్లలోనూ తిరగడం మొదలుపెట్టేడు. కొడుకు పాడైపోతున్నాడని నూరయ్య రామన్నని బడిలో ప్రవేశపెట్టాడు. తండ్రి తక్కిదు చేతనైతేనేమి పంతులు భయంచేతనైతేనేమి క్లాసులు ప్యాసయి వాడు; ఛారాలు చాటుతోన్నాడు.

ఇంతలో ఇన్స్పెక్టర్ గారు శారదాచట్టం పేనుచేశారు. దేశమంతా కలకలం బయల్దేరింది. ఈచట్టం అమల్లోనికి రాకుండా పేలుకుందామని వయసు వారి, చదువుసంధ్య, అప్పుఅస్త్రీ, అందంపందం ఆలోచించకుండా ఊరూర వేలకొలదిపెళ్లిళ్లు బాబాలులేనిది కొన్ని, బ్రాహ్మణులేనిదికొన్ని, కట్నాలు ఎగతేసినవి కొన్ని, మంత్రాలులేనివి, మంగళనూత్రాలులేనివి గల గల ఆయిపోవడానికి అందుకున్నాయి. ఆసందర్భా

నూరయ్యకొడుకు రామన్నక్కడా ఒకటట్లువాన్ని తగిలించారు.

నూరయ్యకు చాలా ఆనందంగానే ఉంది. తల్లిలేని పిల్లాడికి తలవనితలంపుగా నిలిచి పిల్లనిచ్చారని సంతోషించాడు. కోడలువస్తుందని ఉప్పొంగాడు. ఇక కొడుకుని దియి దియిలో ప్యానుచేయించాలని దీక్షపట్టేడు. కొడుకును మెల్ల మెల్లగా మంచిమాట్లాడి అహారాశ్రమలు చదివించడానికి మొదలుపెట్టేడు. ఎలే నేమిలాభం — అబ్బాయిలో సారమేది — తండ్రి తంటాలుపడుతోన్న కొలది కథ అడ్డంకిడుగుతోంది. రామన్న, పెళ్లి అయిపోయింది. ఇది ఇక చదువెందుకనుకున్నాడో, ఈఉద్యోగాభావదివాల్లో దీని ఉపయోగమేమిటి అనుకున్నాడో లేక బహుశ విద్యావ్యాసంగంవలన మెదడు చిట్టంకట్టుకుపోయిందో తెలియదుకాని మొత్తంమీద అబ్బాయికి చదువు నివశుల్యం ఆయిపోయింది.

నూరయ్యచేతనైన ప్రయత్నాలన్నీ చేసి కుర్రాడిని దారిలోకి లేవడానికి తంటాలుపడుతున్నాడు. అయితే అబ్బాయి బడి పేరుచెప్పి పెళ్లి చెలుస్తేపనులో మకాంవేస్తూన్నాడు. ప్రయితేటు పంతులుపేరుపెట్టుకొనిపెళ్లి చేబాలుపట్టులో ప్రవేశించాడు. పెట్టె చేద తడిమిపట్టుకున్నెన్న దబ్బుతో రీడీలు సిగరెట్లు కొంటున్నాడు. కాఫీకబ్బుల్లో కాతాలు రామన్నాడు. రాడిపెట్టులకు టిఫిన్లు చేస్తూన్నాడు. ఇతని ప్రభావం ఊల్లో వెళ్ వెళ్లాడుతోంది.

నూరయ్య ఏమిచేస్తాడు? అతనికి మతిపోయింది. కొడుకు, చెప్పినమాట వివదంలేదు — చదువుకి తిలోదకం వదలేశాడు. మైగా పెట్టెకాళాలుకూడా తిప్పుడం మొదలుపెట్టాడు. నూరయ్య మొదట నితితోధచేసి

రుమాధానికి లాక్కొద్దామని చూశాడు. అది అంత కంటే పనిచెయ్యలేదు. తరవాత బాతులపంపాగం విడిచాడు. అది అంతకంటే పనిచెయ్యలేదు, ఇదికాదురా పని అని దండప్రయోగం ప్రారంభించాడు. అదెట్టుతో రామన్న తోడ్పడుతున్నాడు. తండ్రి బడికి వెళ్లాడని అనుకుంటూన్నాడు. అబ్బాయి కావీ ప్రయోగం కట్టాడు.

సాయంకాలమయింది. రామన్న బాద కనపడలేదు. సూరయ్య సందులుగొందులు చూశాడు, గుళ్ళుగోళు రాలు వెతికాడు, మాతులుగోతులు పరికించాడు. రామన్న కనపడదు. అంతరిని అడగడం అయింది. ఇక చేసే పనేముంది? బ్రతికి ఉన్నాడా అనే సందేహం పుట్టింది. పశ్చాత్తాపం బయల్పడింది. సూరయ్య చేసిన పని తప్పునుకున్నాడు. చెంపక వాయించుకున్నాడు. దేముళ్లందరికీ మ్రొక్కున్నాడు. కాని ఈ సందేహం ఎవరు తీరుస్తారు? గుండెలు దడదడకొట్టుకుంటూన్నాయి. ఒంటు మృత్యు చెమట ప్రవాహం కింద కారుతోంది. సూరయ్య మతిపోయి వీధి అరుగుమీద తరికిలపడ్డాడు.

కొంతమంది దరిని చూడడానికి వచ్చారు. వారు 'ఎక్కడికైనా టిల్లిగ్రాంలు కొట్టావయ్యా' అని సూరయ్యకు చెప్పేరు. అప్పుడు అతనికి కొంచెం స్పృహ వచ్చింది. పెట్టె తీసి గుప్పెడు రూపాయలు పట్టుకుని 'పెల్లి పోస్తుమేస్తరుగాని చేరిపోశాడు. తనకున్న బంధువులందరికీ టిల్లిగ్రాములు కొట్టించాడు. తిండి తిప్పులు లేకుండా ఆఫీసుగుమ్మంలో పడుకొని రామ స్మరణ చేస్తూన్నాడు. రెండు గూములైంది. గణగణ చవ్వడొకటి వివబడింది. పోస్తుమాస్తరు. 'రాజపురం లో ఉన్నాడు' అని వార్త చెప్పాడు. సూరయ్య తక్షణం గుడ్డనులు పుకొని బయలుదేరి రాత్రి రైలు మీద ఆహారం పెట్టి తన ముద్దుల కొడుకుని వెంటతెట్టుకొని స్వగ్రామం చేరుకున్నాడు. సూరయ్య తన కొడుకును బాగుచేసుకోవడానికి ప్రయత్నించడం ఎందమావుల్లో వీళ్ళకోసం వెతకడంలాంటికీ అని నిస్సహచేసుకున్నాడు.

పడకటింటిలో గుడుగునలు బయలుదేరాయి. ఆగున గునలు క్రమక్రమంగా తెకతెకలయాయి. అగడిలో గవ్వతాచప్పుడు వివబడుతోంది. గవ్వకాయల గలగల వివబడుతోంది. పేకలలుపుడు వివబడుతోంది. వాట కపుపాటలు వివబడుతున్నాయి. వాగమృతపాటలు వివబడుతున్నాయి. రామన్నలచ్చమ్మ ఏకమై అంటు మపోయినట్టే పోయారు. ఒక తోట ఒకనిమిమంకింద ఎగిరిపోతోంది. సూరయ్య, కోడలు వచ్చిందికదా ఇక కొడుకు లాగుపడతాడేమో అని అనుకున్నాడు. కాని వెతకటికంటే ఇప్పుడేమీ మెరుగనివించలేదు. అప్పుడు రామన్న ఇంటిపట్టన ఉండక కనపడేవాడు కాదు. ఇప్పుడు పడకగది విడిచిపెట్టుక కనపడడంలేదు. అప్పుడు తండ్రికి నవపడ కొత్తవిశేషాలు... పలకరిస్తే పలకడు. కనబడితే కళ్ళెల్లచేస్తాడు. బ్రతిమాలితే బుమ్మమంటూన్నాడు. సూరయ్య ఆకలిన్న అడుగుంటి పోయాయి; చిత్తశ్రాంతికలిగింది; సవ్యాసంపుచ్చుకుం దామా, దేశాంతరంపోదామా అని అలోచిస్తూన్నాడు. కాని మనస్సులో ఒక ఉద్దేశ్యం వీక్కుతింటోంది. దాని ఫలితంకూడా చూద్దామని అని ఒపికపట్టాడు.

సూరయ్య సమయం కోసం చూస్తూన్నాడు. ఒక వాడు రామన్న లచ్చమ్మకి పుత్రులు తెల్లం అని ఉల్లాసపెట్టేడు. సూరయ్యకి మందినమయిందోరికింది; కోడలిని వీరిచాడు. మందిమాటలు చెప్పి సావకాశంగా కూచోపెట్టి ఏదో మంగ్రం ఉపదేశించేవాడు.

లచ్చమ్మ చదువుకున్న తెలివితేటలు కలవీళ్ళ. చెప్పినంత మాత్రమైన మాటలో సారమును గ్రహించే బుద్ధిమంతురాలు. వింహపువీళ్ళకూడా పెద్దవీడుగు సంభోధనలా పేర్ల తినాలని ప్రయత్నించేస్తుంది. స్వభావజన్యమైన సద్గుణములు కలవాళ్ళు చిన్నవాళ్లైనను గొప్పపనులు చేయడానికి సాహసీస్తారు.

రామన్న:—(వచ్చి) ఇదిగో పుత్రులు, నీకు కావలసివచ్చినవచ్చాయి. దండలు గుచ్చు. నీకుకొన్ని వాకుకొన్ని. కానీ —

లచ్చమ్మ:—(పుత్రులన్నీ ఒక పక్షంలో పోసి వాటిల్లో కొన్ని వాకట్లతో గిరవాడిస్తోంది.)

రామన్న:—అదేమిటి? పుత్రుల్ని పగగత్తిస్తావావు?

లచ్చమ్మ:—ఇకెందుకండీ నిర్బంధమనుమలూ! నీటిని తాకితే మన తెలివికేటలుకూడా పోతాయి.

రామన్న:—(కొంచెం వెలవెలపోయేడు) అయితే నీ అగ్గిపాటుం ఏమిటి? మనం చదువుచున్నవాళ్లం అనేవా నీకుమా —

లచ్చమ్మ:—ఎందుకూ చొందరివాళ్లమనే.

రామన్న:—అటయితే ఆ మనాసనగల పుత్రుల్ని మనం తాకితే వాటికి నష్టంవస్తుండేమో వాటిని నీధులూపారేయ్యి.

లచ్చమ్మ:—వాటికి నష్టంవచ్చినా అవి భరిస్తాయి. అవి పశోపకారబుద్ధితో పుట్టాయి. పశోపకారాలు కష్టపడ్డమంటే ఓర్పుకుంటారు. వాకట్ల పుత్రులు మనంటివి. ఇవి పండితులవంటివి. పండితులన్నీ హం వలన కలిగేలాభం నీటిమూలాన్నికూడా మనకు కలుగుతుంది. అవి మనదగ్గరఉన్నంతసేపూ విద్యాంశులు విద్యవలన ఎంతగౌరవము పొందుతూన్నారో మేము కూడా మా మనాసనవలన అంతగౌరవముపొంది ప్రతివారి కిరమమీదికి ఎక్కుతూన్నాం అని చెప్తుంటాయి. మేము మనాసనను సంపాదించినట్లు మీరు విద్యను సంపాదించి గౌరవాన్ని పొందడోయి అని నేక జేస్తూంటాయి.

రామ:—అబ్బో! ఉపన్యాసాలు మాగట్టిగా కురిపించేస్తూన్నావు. ఇంకా మాటలు కట్టిపెట్టి రెండుపేకాటలేదాంరా —

ఇంతలో సాయం సమయమయింది. భార్యభర్త రిలువుకు పదకొంపెళ్లయి. ఇద్దరినానమ్మలు అలాచన అలా మునిగిపోయివాయి. ఒకరితో ఒకరు కూటాడుతో దండెడు. కన్నులు మూతలుపడ్డందేను. తెల్లవారింది. మల్లీరామన్న గవ్వలాటకు గళ్లగీస్తూవ్వాడు. లచ్చమ్మ గతేంద్రమోక్షం తీసింది 'గజ్జపాదావనోత్సాహిస్తాః' అని పద్యంచదిచి ముగించింది. దీని కర్ణం చెప్పమని భర్త గడ్డంపట్టుకుని బ్రతిమాలింది. పాపం ఇదివికా పద్యంలో ఒకమాటకీ అర్థతెలియదు. పైకి — కిందకి — కొంతసేపుమాకాదు. 'పరే అర్థం అనకచెప్తుతాను కాని రెండంటలు జేద్దాంరా' అన్నాడు.

'అటమాట దేముడెరుగును. మీ కీపవ్యానికర్థం వచ్చులా రాదా చెప్పండి బ్రతిమాలుకుంటాను' అని లచ్చమ్మ దీనంగా ప్రార్థించింది.

రామన్న జనాలు చెప్పడానికి కొంతసేపు తలుపటాయించాడు. గత్యంతరంలేదు. తన అజ్ఞానాన్ని ఒప్పెకొనో, తప్పించిగాను. 'పద్యంలో ఒక్కమాట కూడా వాకర్థంరాదు. ఇదినిజం. ముమ్మాటికినిజం' అన్నాడు. లచ్చమ్మముఖం ఇంకా ముడుచుకుపోయింది.

లచ్చ:—(కళ్లమ్మట నీళ్లు కాదుమ్మా నిలుచుంటుంది.)

రామ:—(నిశ్చేష్టుడై ఏమనడానికి తోచక) ఏడికావు. నీ అగ్గిపాటుం ఏమిటి.

లచ్చ:—(కళ్లు తుడుచుకుని) నీ అగ్గిపాటుం ఏమిటన్నావి కనుక చెప్తుతాను ననండి. నే చెప్పితే ఏమి లాభం—నే చెప్పినట్లు చేస్తానని చేతిలో చెయ్యి చేస్తారా.

రామ:—నీ చేతులో చెయ్యి పెట్టివాడే నేనాను మల్లీ ఎందుకు.

లచ్చ:—అలాగైతే నన్ను చంపుకు తిన్నట్లే.

రామ:—అలాగే నవ్వు చెప్పినట్లు తిప్పకుండా వింటాను. వివేచి చేస్తాను. వామాట నవ్వు వివ

ఈలే వచ్చేవత్తం వాకుమాత్రం తెలియదా ఏమిటి. చెప్పు చెప్పు. ఏరాకద కొస్తావో చూస్తాను.

లచ్చ:—రాకదలేమంది. మన ఉభయల శ్రేయస్సుకోసమే చెప్పుతూన్నాను. భగవంతుడు నాయండుంటే నా ప్రబోధము మీకు నచ్చుతుంది. లేకపోతే నా భర్తం అని నోరుమూసుకుని ఊరుకుంటాను. నేను మన సంసారసిద్ధిగతులను విన్నాను. మనం ఒక పేదకుటుంబంలోవాళ్ళమని బోధపడింది. చిరాకువులై మామగారు బ్రతికియున్నంతకాలము మనము రెండు మెరుకులు తినగలగుదుమేమో కాని ఆయన ఆనంతరమందు మనము ప్రాయోపవేశము చేయవలసిందే. ఒకవేళ మనకి సంతానం కలుగుకుండునుకొండి. అప్పుడు మనకే తిండిలేకపోతే వాళ్ళగతి ఏమిటి. ఇంతమంది కట్టకట్టుకొని గోదావరిలో దిగవలసిందే. ముందుగతి చూస్తేనా గుండె నీరైపోగింది. నన్ను రక్షించి నామాట వినాలి. మీ రలాగో కష్టపడి కొన్ని పనికొచ్చే పరీక్షలు పాఠ్యపాలి. మనకుటుంబం తిండివచ్చే ఉపాయమైనా చూసుకోవాలి. అంతవరకు వాకు విద్దరపట్టడు. ఏం చెప్తుతాడు.

రామ:—(నిర్భాణిపోయి రాతిద్దిగ్రహము లాగ రెప్పు వాల్చుకుండా చూస్తూ కూచున్నాడు.)

లచ్చ:—అదేమికి ఆలా చూస్తాడు. ఏమిలో కష్టం ఏముంది. గొప్ప బుద్ధిమంతులైనవాళ్లు ఒక రోజులో చదవగలిగితే మీకు రెండు రోజులు పడుతుండనుకొండి. దానివలన నష్టం ఏమిటి. ఇవిగో బంగారపుకాజులు (అని చేతులవి తీసేసింది) మీ

వాన్నగారిని దబ్బు అడగడం ఇష్టంలేకపోతే ఇవి అమ్మేసి పాస్తకాలు కొనిపెట్టండి. (అని అతని చేతిలో పెట్టింది.) ప్రయత్నించుకుంటే కావలస్తే నా గొలుపమ్మేయ్యండి. మీకు దీపంవెలిగించి బల్లదగ్గర వచ్చివేసి ప్రతిరోజూ శిర్ధంచెయ్యడం పూచీనాది. మీలోగూడా అవరోధాత్రాలు నేనుకూడా తెనుగుచదువుతూంటాను. ఇక మీ కేమిలోటు బయలుపడేరండి. పుస్తకాలు తీసుకురాండి (అని భర్తను లేపదీసింది.)

రామన్నకు తిరుగా స్కూల్లో చదవటానికి సిగ్గేసిందో చదవలేనమవున్నాడో తెలియదు కాని బజాగట వెల్లి కల్పాదికగ్రంథాల్లో కొన్ని కొనుక్కువచ్చాడు. లచ్చమ్మ మనుచరిత్ర కొనుక్కుంది. ఇద్దరూ రాత్రింబగళ్లు ఒకరినొకరు విడవకుండా చదవడం మొదలుపెట్టారు. రెండు సంవత్సరాల్లో రామన్న రెండు క్రమపరీక్షలు పాస్యయినాడు. లచ్చమ్మకాలంలో కూడు తెలుగుకావ్యాలు ముగించింది. మరొక సంవత్సరానికి రామన్న ఉద్యోగం సంపాదించాడు. ఉత్తమకాల కార్యాలు సఫలాలు కాకపోతాయా.

మారయ్యకోదరి మపదేశంచేసిన మంత్రం పట్టిచ్చింది. మారయ్య సవ్యాసం సంగతి కట్టిపెట్టాడు. ఆత్మసంతానముల దాంపత్యముతోను సంతానైక్యస్య సంపదలతోను కులతూగుతూన్న కొడుకుని కోదరిని చూచుకొని మారయ్య పరమానందతో కాలక్షేపం చేస్తూన్నాడు.

బాగుచేసినా పెళ్లామే, పాడుచేసినా పెళ్లామే.

‘ఏకా భార్యా సుందరీనా దరీవా’

సాహిత్యము—దాని మహత్త్వము

శ్రీమతి కస్తూరి రామలక్ష్మీదేవిగారు

న ర్వ వ్యా పక ఈశ్వరస్వరూపమును తెలుసుకొనగలిగినది జ్ఞానవస్తువు. భగవంతుడ గోచరుడగు న పృ థీ కీ జ్ఞానసులభుడనియే యెఱుంగవచ్చును. అట్టి జ్ఞానరాశియందొక భాగము సాహిత్యము. సాహిత్యమున కర్థము జ్ఞానము, జ్ఞానమున కర్థము సాహిత్యము అని చెప్పవచ్చును.

భావప్రకటకు ముఖ్యమైనది భాష. సాహిత్యములేని భాషవికాసము నొండఁజాలదు. ఎంతటి రూపవతియైనను గుణహీనయగు స్త్రీ సంఘములో నిరాదరురాలై యెట్లు వ్యాకులపడుచుండునో ఆ విధముగానే సాహిత్యములేని భాష యితరభాషలముందు అనాదరణకు పాలగుచుండును. భాషయొక్క శ్రీ సంపన్నతయు, జీవకళయు, దానియొక్క వికాసమునూ సాహిత్యమునందే ఆధారపడి యున్నవి. భార్మికోద్దేశ్యములు, సాంఘిక సదుపదేశములు, వితిహాసికదృశ్యములు రాజకీయ సమస్యలు ఆధ్యాత్మిక అనుష్ఠానములు భాషాసాహిత్యమునందు ప్రతిబింబితములై యున్నవి. జాతియొక్క శక్త్యాశక్తులు సజీవ నిర్జీవత్వములు, సభ్యతాసభ్యత్వములు ఆయాభాషలయొక్క సాహిత్యమునందు నిర్ణయింపబడుచున్నవి. సాహిత్యములేని భాష, మరియు ఆభాషకు చెందిన జాతియు, అసభ్యతజాతియని చెప్పబడుచున్నది. జాత్యవస్థ లెట్లుండునో సాహిత్యావస్థలు

కూడ అట్లేయుండును. జాతియొక్క శుభతా ప్రతిబింబము చూడవలెనని సాహిత్యదర్పణమున జూడగలము. అట్టి అద్దమున కెదుట నిలువబడినయెడల సామాజిక వ్యక్తిత్వము పూర్వమునం దెట్లుండెనో ప్రస్తుతకాలమునం దెట్లు మార్పుచెందెనో తెలియగలదు.

శరీరమునకు ముఖ్యముగా కావలసినది భోజనపదార్థముకదా. అదిలేనిచో శరీరము అచిరకాలములోనే నాశోన్ముఖమగు నని యెల్లరెఱిగిన విషయమే. ఆవిధముగానే సాహిత్యరసాస్వాదనములేని మస్తిష్కము క్రియారహితమై నిష్ప్రయోజనమై తుడికు నిర్జీవమగుచున్నది. కాని యింకొక విశేషము తెలుసుకొన తగియున్నది. ఆభోజ్యపదార్థము వలన శరీరము రోగగ్రస్తమై చెడిపోవుచున్నది. తడచుపారముగా వికృతభావనలు మస్తిష్కమునకు హానికరములగుచున్నవి. వ్యక్తియొక్క అధఃపతనమునకు అజ్ఞానముకంటె వేరొకవస్తువేదియు లేదు. జాతిని జీవకళాభివృద్ధికిగాను, సభ్యతాసంపన్నముగాను చేయదలచినయెడల ఉత్సాహపూర్వకముగా ప్రాచీనకాలమునందువలె సాహిత్యమహాదేవిని సంసేవించుటయే ప్రథమకర్తవ్యమని ముఖ్యాభిప్రాయము.

ఇతరదేశజాతులను చూచిన యెడల సాహిత్యమే అచ్చట సాంఘిక రాజకీయ

ఆర్థిక సమస్యలయందు గొప్పగొప్ప మార్పులను కలుగచేసి మహానలమైవంటి అల జడులను గలుగజేసి అచ్చటచ్చటి దురాచారములను నామూల్యముగ త్రుంచివైచి తన జాతిని సంరక్షించుకొన గలిగినట్లు తెలియుచున్నది. ఇంతయేల? సాహిత్యమునందొక గొప్ప మహాశక్తి దాగియున్నది. అట్టి దానిని యేయద్ధిసామగ్రులయందును చూడజాలము. ఇతర దేశములయందు సాహిత్యమే ఆత్మ స్వాతంత్ర్యవీజమును సుదృఢముగ నాటియున్నది. తన ముద్దుబిడ్డలను వ్యక్తిగత స్వతంత్రభావములలో పెంచి బెద్దవారినిచేసి పరినోన్ముఖమునంచి పునరుద్ధరించినది సాహిత్యజననియే !

మృత్యువారంబడినవారలను పునర్జీవితములుగా చేయుటకు సాహిత్యము నంజీవి వంటిది. పరాధీనమునంబడి పరాక్రమశూన్యమై ప్రభావరహితమై పరినోన్ముఖమైన జాతిని లేవనెత్తినది సాహిత్యమేకదా? అజ్ఞానాంధకారమునంబడి సాహిత్యమహాదేవిని నేవించి పూజించనిజాతి అసహాయుడై తుదకు తన వ్యక్తిత్వమునే పోగొట్టుకొనుచున్నది.

మహాత్తరకార్యములను కొనసాగింప కలిగెడివాడు మానవుడే! ఆతనికి పరమేశ్వరుడు అన్ని శక్తులను ప్రసాదించియున్నాడు. సర్వశక్తియుతుడగుచున్నట్టి కార్యసాధనకు గడంగకుండుటయందొక ప్రకృతి స్వభావము గలదు. అదియే జీవకళ్యాణ్యదయమునకు

విఘ్నము గలిగించుచున్నదని తెలుసుకొనవచ్చును. మహాదాశయములయందు సఫలమనోభీష్టులగుటయే మానవోద్దేశ్యము. కాని అది ఈశ్వరాధీనము కదా?

జాతికి జీవకళను ప్రసాదించెడిది సాహిత్యము. మహాత్తరకార్యములను కొనసాగించు యత్నములలో అదియొక ప్రథమసోపానముగా కాన్పించుచున్నది. ఉట్టి కెగురనిదే స్వర్గమున కెగురుట కష్టముగదా? సర్వశక్తియులిమగు సాహిత్యమును నేవించి పూజించి ప్రేమించనిదే మానవుడు యింకేమి చేయగలడు? ఆర్థిక సాంఘిక రాజకీయ సమస్యలయందు తీర్పులగుటకు సాహిత్యసంపాదకులను మార్గదర్శకులుగా యెంచుకొనవలయును. వారలకన్నియు సులభసాధ్యములు. సాహిత్య విశారదులు విశ్వజతులగుటకు నందియము లేదు.

జ్ఞానమునందొక భాగమైనటువంటి సాహిత్యము ఆధునిక ప్రపంచమునందు అందును చాలభాగము స్త్రీలలో మిక్కిలి కొరతగా కాన్పించుచున్నది. జ్ఞానమునది తెలియక చేయునదేమియులేక, కడుయిడుములంబడుచు, నిస్సహాయులై తిరుగు సోడరీ మణులెందరో గలరు. అట్టి తనయునుంగు బిడ్డలవ్యక్తిగత స్వతంత్రవీజములను సుదృఢముగ నాటిపెంచి పోషించి వారలను పరినోన్ముఖమునంచి పునరుద్ధరింపగలిగెడిసాహిత్య మహాజననికి వందనసహస్రము లర్పింపదగును.

మీ యిండ్లు మీరు జేయునట్లే

కొన్ని యిండ్లు మంగళారముగాను, కొన్ని వేరుగాను నుండుటకు కారణముజేయుచున్నారే కారణము. లేదు కంటక గారవించుటకుగాను తగినవారి నింటికీ విలువించు పెంతువకల్యమని తెలివిగల స్త్రీ లెరుగుదురు. దానికి ఫలితమైన కాలము “టీ” పుచ్చుకొనే సమయమే. కాంతిహాసం ఇండియా “టీ” మాటలలో చమత్కార పామర్యముల ప్రకటించును. నుంచి వేసినాకులు చేరవదు. అటువంటి “టీపాస్ట్” వాడుక యారంభించును—దానికి శ్రేష్టమైన ఇండియా “టీ” ప్రపంచాంగింనును.

“టీ” జేయు శ్రమము: కుద్రమైన వేడినీరు. కొంచెము వేడిచేసిన కుద్రపాత్ర, లెక బూఫ్ “టీ” యొక్కొకరి కొన్ని, మొత్తముగా నొకబూఫ్ యధికముగాను పాత్రములోవేసి, బాగుగా మరుగుచున్న నీటిని పోయవలెను. 5 నిమిషములు తాళి, కప్పులలోపాసి, పాలు, చక్కెర చేర్చవలెను.

పారమార్థికమైన పానము - ఇండియా “టీ”

కేసరిగారి ఇతర ఔషధములు

జయద్రావకము: విజయవటి

కలరామందులు తెల రు. 1 0 0

శ్రీఫలాదిపానకము

నీళ్లులేచవములకు 3 ఔ. తెల రు. 1 0 0

చరకామృతము

మహమ్మారిమందు 3 ఔ. తెల రు. 0 12 0

లోహరిష్టము

పాండువుకు 12 ఔ. తెల రు. 3 0 0

శారీర

పురాణపెగోగములకు, శ్వేతప్రదరములకు

12 ఔ. తెల రు. 3 0 0

మదనకామేశ్వరి

శయ్యామఖమునకు తెల రు. 3 0 0

ఆదిత్యలవణము

అశీర్వాదులకు తెల రు. 1 4 0

రతివల్లభరసాయనము

పుష్టినికలించుటకు 40 రిక్లు తెల రు. 2 0 0

భృంగామలకతైలము

మెదడు చల్లబడుటకు 6 ఔ. రు. 1 0 0

లూక్ష్మతైలము

అభ్యంజనతైలము 6 ఔ. తెల రు. 2 0 0

కుమారితైలము-లేపము

మాలవ్యాధిమందులు తెల రు. 2 0 0

లేపం తెల 1 0 0

మేహకులాంతక తైలము

సవాయిబాక్ష్మములకు విశేషనాపథము.

6 ఔ. తెల రు. 3 0 0

మాదులీతైలము

పెగోగములకు తెల రు. 1 0 0

వ్రణశోధన

వ్రణశోధనమునకు తెల రు. 0 8 0

మూర్ఖాండలేపము

చర్మరోగములకు తెల రు. 0 8 0

సోమరాజాదిలేపము

బొర్లికి బుడ్డి తెల రు. 3 0 0

మధుమేహవటి

అతిమాత్రవ్యాధికి 40 రిక్లు రు. 3 0 0

కఫకేతువటి

చర్మ, చుడికములకు 24 రిక్లు రు. 0 12 0

కుముదవటి

సుఖభేదిమందు 24 మాత్రలు తెల రు. 0 12 0

క్షౌరతైలము

కర్ణరోగవివారిణి తెల రు. 0 8 0

సిద్ధామృతచూర్ణము

కేసరి కాఫీసాడి తెల రు. 0 8 0

విషవిధ్వంసిని

తేలుమందు తెల రు. 0 8 0

విల్వాదిలేహ్యము

పాండు, విషరోషములకు బుడ్డి 1 0 0

చ్యవనప్రాశ

కఫబాక్ష్మములకు తెల రు. 1 0 0

విద్వాన్ కవితలక కవితావిశారద

కాంచనపల్లి కనకాంబగారు

ఓ. వెంకటరంగయ్యగారు

కనకమ్మ యనినను కనకాంబయినను కించిద్వర్ణ భేదమేగాని, యొక్క భేదము లేదు. మొదటిది వికల్ప సాధ్యము, రెండవది సావర్ణ్య విధిప్రాప్తము. ఎట్లు బాదిన ప్రకృతి “కనక” మే. తీవయాత్రాసీతకయందలి యుత్పలమాలికా మధ్యమున నిజవామాత్మర ముకుళము “కనకమ్మ” గనే తీరవది. మఱియు నా యుద్ధాంతోల్లాస తాత్పర్యమునందలి నన్నూటయైనదవ కందమునను నిదియే చిత్రితమైయున్నది. ర.గళతకపు 77-105 పద్యములును, 1917 వందలి ప్రకటితమైన ఆమృతపల్లి యు, 1925 వ నాటి గౌరమబుద్ధచక్రమును 1932 లోని శ్రీమద్రామాయణ కథాసంగ్రహమును యవ్వయ న్యాయమున కనకమ్మనే రూఢిజేయుచున్నది. కనకాంబాపక్షమున (1929) అభిజ్ఞానశాకుంతలము కలదు. మహా ప్రాణకవిత్వసంపదనే చెప్పలరారు తీవయాత్రా హంసవిజయము లుభయపార్యముల కమరూరించుచున్నవి. పశ్చైత్యము నిద్రమగుచుండ నామరూపదికారము గణింపందగినకాదు. ఈమెకు “రంగమ్మ” యను నింటివాడుక పేరున్నట్లు తెలియుచున్నది.

ఇంటిపేరు కాంచనపల్లియూ, కాంచనపల్లియూ? ఆమృతవల్లభులకు గొన్నిట “కంచనపల్లి” కాన నగును. కాకుండా తీవయాత్రామలు కాంచనపల్లి నభిమానించినవి. కాంచన (కంచన్న) యనునొక పుణ్య పురుషునివలన కాంచనపల్లి యేర్పడియుండును. అమ్మన ప్రోలు, సిద్ధనకొండూరు, రామనపాలెము ఇత్యాది గణములోనిది. కంచి, కాళమాస్తి, కాలిలోనగు పుణ్య

క్షేత్రములు శ్రీపురుష నామములుగ గ్రహింపఁ బడుచున్నవి.

ఇక కాంచనపల్లియొ నిద్రముగావలయునెడల బంగారు గలయూరని యవ్వయముగ నుండఁగలదు. పొన్నూరు, వజ్రకరూరు లోనగు గ్రామనామములు గలవు గదా? కాంచన మిచట బంగారమగునెడల నింతకాలముదమక నుండనిచ్చి యుండురాయను సంకేసాము పొదమునెడ కాంచనమొక వృక్షనామ ముగనూడ యున్నది. తుమ్మలపల్లి, మామిడిపూడి, చింతలోపు లోనగున విట్టి గ్రామనామముల భవాహార ణము లగుచున్నది. కాంచనపల్లియూ కాంచనపల్లియూ ఇది గోల్కొండ సీమయిం దున్నట్లుల తెలియుచున్నది.

ఈ యింటిపేరటివారు తెలుగు ప్రావృణ తెగ లలో శ్రీ రామానుజీయ పక్షమవలంబించిన తెప్పలై (తెంగలి) సంప్రదాయమునకు చేరిన వారు గ నున్నారు. వ్యావహారికమున నీతెగవారిని గోల్కొండ వ్యాపారు లనుచున్నారు. నిజాంరాజ్యమున వీరికి వైష్ణవులనియె వాడుకపేరు. వ్యాపారశబ్దమున కిచట వాణిజ్యపరముగ వర్గముకాదు. నియోగులన నెట్లు ఉత్త్యోగధర్మమున నుండువారని వాడుకయో నటులే వ్యాపారశబ్దమునకును నీచట వ్యాప్తి సిద్ధమగుచున్నది. యదాభ్యుత్థమున నీతెగవారందరు నూటపైపైపక్షముగ నియోగకాఖిలోనివారనియె తెలియుచున్నది. మారి హరాభేదమున నియోగు లయ్యుటలుగ నున్నారు. భేదబుద్ధిచేతను వైష్ణవపారమ్య గ్రహణముచేతను

గోల్కొండవారి. ఆయన నిప్పుటికిని వీరిలో చినా యకచతుర్థి, పరలక్ష్మీప్రతములు, లోనగు ప్రాచీన సంప్రదానాచరణములు ప్రథమస్థితిని మించివు చున్నవి. వైష్ణవము బుచ్చుకొనినందున వీరికి తిరుమం త్రోపదేశము తప్తవ్రతాంశము శ్రీ వైష్ణవగురువులు చేసినను వీరింట్ల హవ్యకవ్యాదుల యాచరణలు ప్రాయ కముగ స్మార్తరూపములుగనె యున్నాయి. కనకమ్మ గారి విద్యారే న్నీపరీక్షానాతికయలువలన నీమె తీవర్యాత్రాహంపరిజయాది యుద్వృంధముల వధే ప్రతిపత్తికె యాలంబనము జేరికొనినది. ఉత్తర సర్కారులో గోల్కొండవ్యాపారులను తెలగా ణ్యువు నియోగులనియు, యారుజేలవారిని తెలవాటి నియోగులనియు చెప్పట కలదు.

గోల్కొండవారు ప్రాయికముగ సంపన్నులు. మొగలాయి ప్రభుత్వమున వీరు క్షాబదారిలోనగు గొప్పగొప్ప యధికారపదవుల వలంకరించియుండిరి. ఆరుజేలవారిలో మన్నటుల గంగాధరులు దర్శికరులు వీరిలో కనుపడరు. ప్రాతకాలపువారిలో అగ్నిష్టా మాది ప్రభువులజేసినవా రుండిరి. వావిలికొలను రత్నోజ్జవ దీప్తితులనువారు పోమయగమును జేసిరి. వీరు శ్రీమద్రామాయణమునకు వ్యాఖ్యానము వ్రాసి నట్లు ప్రతితికలదు గాని అగ్రంథము లభింపలేదు. ఈతెగవారు క్రాధారుల శ్రీవైష్ణవుల నిమగ్తించు ఆచారమొకటి యిబ్బందిగానుండి ఇప్పుడెపుడు వీరు బంధుయాజనము ననుష్ఠించుచున్నారు. ఆరుజేల వారి కింకను యీ సంస్కరణాభిమానము సార్వత్రిక ముగ నిద్రింపలేదు.

ప్రాచీనాంధ్రకవులలో గోల్కొండవారు మృగ్య ముగ నున్నారు. గడచినదిరమున మనువను చరిత్రా దుల తెనయగు మునువోమనోభిరంజనమును మహా ప్రబంధమును రచించిన ఓగిరాల జగన్నాథం పంతుల వారును 1860 ప్రాంతమున రీలావతీగణితము గద్య పద్యాత్మకముగ తెలుగుజేసిన రచకమల్ల వెంకటకృష్ణా

రావు పంతులవారును ప్రసిద్ధులైయుండిరి. అనువాదన విద్యత్కర్మిలపంచమున పంచవైష్ణవులు భక్తవరే ణ్ములు అనుష్ఠాపకులు విరాగులు శ్రీ మహారాధ్యు దయ కొసల్యాపరిణయ శ్రీ మదాంధ్రరామాయణా ద్యుత్తమపద్యకావ్యములను శ్రీ కృష్ణలీలామృతాది పండిత పాదులొప యు క్తచనకావ్యములను రచించి లోకోపకారముచేసి వాసుదాసుడునా దపోవృత్తి భాసిల్లు ఆంధ్రవాల్మీకి ఇత్యాది విరుదాంకితులను కొంతకాలము నుద్రాసు ప్రేసిదేసి కాలేజియంబాం ధ్రాచార్యులుగను, కొంతకాలము గవర్నమెంటువారి యాంధ్రభాషాప్రధానపరివర్తకులుగను నుండిన మ-రా-రా-శ్రీ బ్రహ్మశ్రీ వావిలికొలను మల్లురావు పంతులు గారును యీవ్యాసపన్ను విద్యాకా కవితలక కాంచనపల్లి కవకాంబిగాను విలసిల్లుచున్నారు.

కవకాంబిగారి జనకటుంబ స్థావరము పల్నాడు సీమలోని దుర్తిగ్రామము. దేశకాలవ్యవహారస్థితుల ననుసరించి యీటుంబము గుంటూరుచేరి యచట త్రొత్తపేటలో నిజపుగొనినది. యీమెక్కడిగారు కంచుపల్లి రంగరావు పంతులవారు, తల్లిగారు రంగమ్మ గారు, వీరు హాళియు. ఈదంపతుల కుడయించిన పుత్రి కాలయమున కవకాంబిగా రవరజలు. విజయనంప త్వర క్రావణమాసమున శ్రీ కృష్ణాష్టమీ భామవాసన నిశిభసమయమున శ్రీ కృష్ణావతారపురణ సమకాలిన ముగి నీయును జననమొందినది. (3-9-93) ఈమె తొమ్మిదివెలల రిద్దగనండగ కెండిగారు పరమ పదము తెందిరి. పదనొకంజేండ్లగువరిట యీమెయు తల్లిగారును గుంటూరునుండే యుండిరి. ఆంతదమక నీమె ఆయురార వీరింటిచేరువన నొకబడిలో చదువుకొను చుండినది. చిన్నతనముననుండియు చదువునం దత్యంత ప్రీత్యుత్సాహముల చూపుచుండినది. తోటిగణము లలో గణ్యత తెందుచుండినది.

ఇంటనే దేశాభిమాని పుత్రికాలయ ముండినందున యీమె యీ పుత్రికాలయమునకు బోయి యచటి

నారాధనలకు యితర గ్రంథములను చదువుకొను చుండినది. బహుశీషమున కి యానుమోదకంపదచే నూడి యీమెకు నానాట చదువునకు దాన క్రియ వర్ణిమానమును పెంపొందినది. భావిజైదవ్యప్రాగల్భ్యమున కిది యుత్తరమనదగును. అనేక పుస్తకములును పుత్రికలును చదువుచుండినందున నీమెకు మంచివాచక మేగ్గుడుటయేగాక చిరుతవసుస్సుతుండియు వచోధారయు కలిగినది. పదునొకొండవ యేటనే నీమె యుద్వాహనంస్కారసంకేతమును బొందింపబడినది. ఆవల మూడుమాసముల లోపల పురుషురసిద్ధిక కాలాంతరాము సంభవించి యీమె కా బాల్య బ్రహ్మచర్యము ప్రాప్తవ్యార్థమయినది. శైశవాధ్యస్తైరాగ్యమునను పుట్టినింటనే యుంటున్నది యీమె యందకున్న మైజనకావ్యవామ ప్రకటితమైనిలిచినది. పరశక్తైక్య్యానుసంధాన సంకేతవిద్యమై తదిక దీక్షితురాలై తీవయాశ్రమ తత్సరిముగ నడపుచు ప్రాణధారణ జేయుచున్నది. తెల్లారిలో కాపుర ముండిన యీమె పెదతల్లి భర్త మంగు రామానుజ రావు పండితులును, యీమె బావగారు పంగవామాల వెంటటరంగారావుగారును 1906 ప్రాంతముల నీమెను నీమె తల్లిగారిని తెల్లారికి తోడుకొనివచ్చి ఈమె కాండ్రసంస్కృతముల నభ్యసించజేసిరి. వెంకట రామానుజనామోచ్చారణలో నీమె భావిజైదవ్య ప్రాభవమంతయు నిమిడియున్నదన్న పరిశయోక్తి కాదు. వా రీమెను తెల్లారిలో గవర్నమెంటు బాలికాపాఠశాలలో ఘట్టపారములో చేర్పించిరి. ఆ బడితకు వొకద్రక్షునుండ యీ పండితులవారీమెయందు ఆసక్తినించుకుండు ప్రజ్ఞాప్రతిభల గనుగొని యింటికడ చిన్నయనూరియ బాలవ్యాకరణము అమరకోశము అంధ్రనామసంగ్రహము అప్పకవీయములొనగు వాని పాఠముల జెప్పచు తెలుగువారు జెడతపుస్తకము అని పూజించు అంధ్రమహాభారతము చదివించుచు నివికా సంస్కృత కావ్యపాఠముల

జెప్పచు విద్యాధిగ్రహిని జేసిన కీర్తి నడసిరి. ఈపెద కండ్రిగారిలో నీమె పద్యముల సంభాషించుచుండినది. పండితులవారి భవ్యతయిపారము గదా! గురువును మించిన కియ్యరాలినిజేసిరి. 1909వ సంవత్సరములో వరసాపూర్ణ ప్రాగల్భ్య యూనియనువారి స్త్రీల పోటీపరీక్షలకు బోయి ప్రథమ బహుమానమును బంగారు పతకములను బొందినది. ఈ పరీక్షలో ప్రత్యుత్తరముల బద్ధములలో వ్రాసినట్లు పరీక్షకులు 1910 సంవత్సరపు హిందూనుండరి పుత్రికలో వ్రాసిరి. జైదవ్య ప్రపంచమున స్త్రీ పురుషులందరిలో ప్రభువుకాణగ నిలచినందున యీయమ బొందిన విజ్ఞానకండ్రిగారి ఆని పతకములను 216 మాసాయల బహుమానమును కనులూరజాది కడుంగడు సంతసించి శ్రీరామానుజరావుగారు పచ్చిపద్మ ప్రదత్త విద్యాఫలమున కానందించి యావల కొలది కాలమునకు “యద్భవ్యానవిసర్తం తే తద్దాను” జేరి.

తెల్లారి పాఠశాలలో నీమె చదువుకొని పంజాబము సర్కారువా రీమెకు విద్యాధిని జేరనము వెల య్య. 12లు హాఫున నిచ్చుచువచ్చిరి. ఈకాలమునం దీమె ఆంధ్ర, సావిత్రి, హిందూనుండరి పుత్రికలకు బద్ధములను వ్యాసములను బంపుచుండెడిది. ఆచటి చదువంతయు బూర్తియైన పిదప వా పాఠశాలయంద ఈమె యుపాధ్యాయిగ గైకొనబడి అందు కొంతకాలముండి 1913 నందు చెన్నపట్టణమందలి దొరతనమువారి బ్రాహ్మణ విశాలం కరణాలయముజేరి యచట ఇంగ్లీషు చదువు కొనినది. తిరువల్లిక్కేణిలో దొరతనమువారి యున్నత పాఠశాలయందు (Lady Willingdon High School) మూడుపైవలు పరీక్షకుపోయి దానియందు ప్రథమ స్థానమునంది బహుమానులను స్వర్ణపతకములను బొందినది. ఇంటర్మీడియేటు పరీక్షవరకు చదివినది. ఈమె జైదవ్యవిద్య నభ్యసించ ధీర్ఘి పోవలయునని సంకల్పించుకొనినది. సంసారపు సన్నివేశము లనుబొలింపమి

యా ప్రయత్నము సఫలము కాబాలకపోయినది. అటుపై 1919వ సంవత్సరమున తా నివివరకు జరిపిన రిడివిల్లింగ్స్ హైస్కూలులో స్కూలు ఛైన్మన్ డ్లానునకు ఉపాధ్యాయుల వహించి క్లాసులుగా విర్యపించినది. ఈ స్థానముననుండగ నీమె ఆత్మ స్వర్ణ యూనివర్సిటీవారికిని మెట్రిక్యుల్ కంపెనీవారికిని చరిత్ర భూగోళము మొదలగు కొన్ని కొన్ని పాఠ్య గ్రంథములు తెలుగుజేసి యిచ్చినది. 1926లో విద్యార్థ పరీక్షకుతోయి స్వస్థ క్లాసులో సర్వోత్తము రాయిగ నుత్తీర్ణురాలయినది. ఈమె యే పరీక్షకు పోయినను ప్రథమస్థానము ప్రథమబహుమానములు బడయుచుండినది. పరీక్షాప్రశ్నలకు ప్రత్యుత్తరము లను 1909 సంవత్సరమునుండియు పద్యరూపముగా వ్రాయుచుండినది. ఇట్లు ప్రతిభానునీపాది విశేషము లతో చాల్యముననుండి చెన్నలరాసినది. 1928వ సంవత్సరమునుండియు మద్రాసులో మేరీరాజీ కాలేజీలో ఆంగ్లాచార్యకీర్తనమున ప్రవేశించి స్త్రీల విద్యార్థులనుకులకు తోడ్పడుచున్నది. హైస్కూలు నందుగాని కాలేజీయందుగాని యీమెదగ్గర చదివిన వారందరు ఉత్తీర్ణులగుటయే గాని తప్పియోలుంగరు.

ఈమెకు చిన్నతనమునుండియు రచనయం దొక విధమగు వక్రతక సహజప్రావీణ్యము కలిగియుండినది. ఇంటిలోనివారితో ముచ్చటలు చేయునపుడును ఆప్ర యత్నముగ పద్యములతో సంభాషణ జరపుచుం డెడిది. శేష్కర్తియంతో జరపు నుత్తరప్రత్యుత్తర ములు భాగోబద్ధములుగ నుండెడివి. ఏకాద్యకవైజ సంభారసంపత్తి విద్యాసంయోగపరిష్కృతమై కత్తి కృతమై ఈవిద్యుడే కవిలికముగ లేం యాంధ్రదేశ నుపాభాగధేయముగ వెలసినది.

ఈమె మద్రాసులో యుపాధ్యాయుల నందినది మొదలు తెలుగు పరీక్షలకు పరీక్షకురాయిగ సంభా నింపబడి ఆంధ్రపాఠ్యవిర్ణయకసమితి (Board of Studies)యందు ప్రధానసభ్యురాయిగ నుండుటయే

గాక మద్రాసు విశ్వమహావిద్యాలీతమున తెలుగు చదువునకు సంబంధించిన సమస్త ప్రచారవిచారము లందు ముఖ్యతపర్యత్వము నందినది. వైదుష్యప్రపంచ మున నిట్టి నుపాగోరపర్యతములు వింతదమక మన కోస్తాలో యే స్త్రీయును బడసినదిలేదు.

విజయవల్మీకివలెను నాదిచిరమున కాస్త్ర బద్ధమైన వశ్వేమితిన కవిత్వప్రవాహముగ పరిణ మించినది. పంజెండవదేట (1905) నెల్లూరులో వెలసియుండు శ్రీ కల్పగిరి రంగనాయకస్వామివారి పై రంగకళకమును రచించినది. పదియు నాలు థూ క్రియగులోపల నరసాపురమున కెట్టబడిన స్త్రీల విద్యావిషయకమగు పోటీపరీక్షయందు స్త్రీ పురుషు లలో సగ్రవమనునది మువ్వసరికాది బహుమాన ముల బడసినది. సమనాత్మోష్ణకు విజ్ఞానచంద్రికా మండలివా రేర్పరచిన పోటీపరీక్షలో ప్రథమస్థానము నంది స్వర్ణ పతకములను ఇమ్నూటపదియారులను పారి తోషికము బొందినది.

పాఠశాలలలో పాఠ్యములుగ నుపయోగపడదగు గ్రంథములుగాక ఈమె రచించిన వచనకావ్యములు మూడగుపడుచున్నవి. (1) నెల్లూరునుండు'నుతోధిని' ప్రకాశకుల గ్రాంథ మనుమొందించి 1917వ సం దీమె ఆమృతవల్లి యను నవలను వ్రాసినది. కీర్తిశోభలు పండిత నటేశకాస్త్రీగారు ఆరవమున వ్రాసిన "దిక్కట యుగికోందెగ్" అను నవల కిది యాంధ్రానువాదముగనున్నది. విషవల్లి యను నల్లల ముగనుండునని దీనికి ఆమృతవల్లి యను పేరు పెట్టి ణదినదే కాని యదార్థమున నీది విషవల్లిప్రయోగ కల్పనమైన సవతిల్లియొక్క ఈర్వానూయల కాల వాలమైయున్నది. దీనినే "రాధ" యనుపేర నీవల ముద్రించినటుల జరియుచున్నది. సపత్ని మాతృ ద్రోహభావనలగు నిద్ర రక్తచెల్లెండ నీరాధ పెద్దది. (2) గౌతమబుద్ధ చరిత్రము (3) పాండవోదంతము. కడదానియందు భారతకథయంతయు కొలదిగ

శ్రీమతి అద్దేపల్లి రమణాబాయిగారు
(వికాఖపట్నం)

ఈ ఆర్యచైత్యపాలిక వయస్సు 13 ఏండ్లు. అంగము 7 వ క్లాసు
వరకూ చదువుకొన్నిది. ఆంధ్రమున మంచి ప్రజేకముగలదు.
అభిమానవిద్య సంగీతము. ఈశ్వారి, ఫిడెలు మున్నగునాయిద్యముల
శేర్పరి.

కల్పబడియోన్నది. ఈ వచనకావ్యములు మూడును బాలరసము బాలికలకును సుగమమగు శ్రవణమును ప్రాయబడి పాశ్చాత్యగ్రంథములుగ వి.యమింపబడ నర్హములైయున్నవి.

పద్య కావ్యముల నాలిఖనము పూర్వకావ్యుల
రంగశతకము, ఇవంతయు కందములనున్నది. అప్పటి
శైలియు విప్పటిశైలివలె పట్టిమై యున్నది. శతక
మంతయు “రంగా” యను నంకితము గలిగియున్నది.

రావే యథాయం బీవే

పావన సింహపురివాస పాపవినాశా

నీవీక్షణములఁ బ్రతిఫలము

నీవే నా కేళుగడయు నిజముగరంగా.

ఈ శతకమునుగూడ నెల్లూరు "మహాధిని" సంపాదకులె ప్రకాశింప జేసియున్నారు.

ఈమెజేసిన శ్రీ కాశ్యాది మహాయాత్రావృత్త
మంతయు 1912 ప్రాంతముల పద్యరూపమున రచింప
బడినది. ఇది రెండుపద్యకావ్యము. ఇది సీసమాలికా
రూపమున నున్నది. దీని పేరు శాశియాత్రాచక్ర.

1919 నుండి 1925 లో పరిశీలించిన యాభ్యంతరము తరువాత, ఇది 1925 లో తెలుగుదేశవారి చేతులు బ్రహ్మచార్య సాక్షాత్కారముఁ జూపిండుననుక వృద్ధ గృస్తువుగ పరిగణింపబడవచ్చునని అట్టితప్పులే దైవసాక్షాత్కారమిక యాత్రావర్తనమందు చిత్రంపబడియున్నది. ఈతప్పుడె ఈకావ్యమున నిరంజనపథకావ్యమైన గోచరింపుచున్నాడు. గ్రంథస్థవిషయము లనేకములును ఆమోళములును అయియున్నవి. వానిన్నింటిని లెక్కింపబూసుటకన్న నా గొప్ప కల్పనమునందలి బోధనేవేరొని స్వాత్మానందముతోంద నాండ్రుమహాజనము వెంటయు సుప్రసిద్ధియునుగ లభించుటయే నిటు విస్తృతికి వాల గలదనిమనవి.

గ్రంథరచనా కాల క్రమ మవశేషీతమగుచేసి

“పాంసజియము” తీవ్రయాత్రామయాము యుగమున్నది. ఇది గడచిన భావకార్తికముననుండి (1934 నవంబరు) మాసామగతముగ యువ ప్రైక్రమువరకు (1935 యేప్రిల్) ఆంగ్లోస్త్రీనకమగు భారతీయందు ప్రభువుయిన ప్రకాశింపబడినది. ఇదియొక యాధ్యాత్మిక మహానాటకము. తీవ్రయాత్రకిది దృశ్య లక్ష్య స్థానమైయున్నది. ఈరెండును పాత్రవామరూపస్థగి విషయాదులచే నొండొంటి పూరణములుగ నున్నవి. ఈరెంటుభావములు కొన్ని గూఢములుగను గురూప జేతైక బోధ్యములుగను ఉన్నవి. ఇంగ్లీషులో కిలిగ్రిము ప్రాగ్రామ (Pilgrim's Progress) సంస్కృతమున ప్రబోధచంద్రోదయ శంకల్ప మాశోద్ధయములును ఈరెండుగ్రంథముల పూర్ణభావ ప్రయోజనముల జెలుపబాలవు. ఎద్దియోయొక నిమిత్తమున నీరెండు కావ్యముల బరామృష్టంబుదని లోకోక్షులు సామెతలు లోకనీకులు ఉపవిషద్యాక్యములు మహావాక్యములు అనేకములు మిగిలి యుండకాలవు. ఈమె యువాహారించిన కొన్ని యుల్లేఖలు కాకరము లెంచున్నచియో విచారించ వలసియున్నది. ఎంతటైన యుండగలవను విప్రసంభముపాత్రము గలదు. ఈరెండు గ్రంథరాజములందీమె యుపయోగించిన యుపములుకొన్ని అనన్యచ్ఛుప్తములయియున్నవి. స్థానీపులాకమున కొన్ని యుదాహరణములు :-

తీవ్రయాత్ర—తీవ్రాధికారము ప. ౧౧౬

సతిసుతు లియవుర కెందు

శ్లో॥ తిలేని సమయమున గద క్షేమప్రసవం

బతుల ధ్యానంబున నా

గతిసంస్కృతి లేకుండునాత్మ కాంచు

విను క్రి.

ప. ౧౭౬

దుర్జయమగు దృశ్యమును వి

సర్వంవ బోధజేసె సారథిగాదా

నర్జుననకు శ్రీకృష్ణుడు

మాండ్లాలము కావ్యమట్ల మఱచినభంగికా

ఈ మాండార కావ్యవ్యాసము గురూపదిష్టానుభవ నిద్రనిషయముగ నున్నది. దీని వివరించికల్పబటకు ఈ కవయిత్రియే దక్షురాలు.

ప. ౧౪౩ ఇందు మరచిల (Screw Nail) ఉపమానముగ గొనబడినది.

పైపెన ద్రివ్వచుండుట

యేవని మర మే కదియెల్ల పోనీ

యీవగిది మంత్రవతనం

బేవని జీవాత్మ నీకు నేమేగానీ.

ఇండ్లకట్టువారు కమామల (arches) దీర్చుటకు ముందు మానబుకట్టకొని పూర్తిఅయినపిదప ఆమానల దీనిజేయదురు. ఈ ఆనుభవభావము శ్రుతియొల్లసమున జెంకటాచలయాత్ర ౧౬౩ వ పద్యమున నుపయోగింపబడియున్నది.

మధ్యరాల సర్థమండలాకృతిగోడ

గట్టిపిదపవాని నెట్టునట్లు

బాలువారగుణము వాసిజేయగ నుల్లి

గడ్డనమలి నోరు గడుగునట్లు.

ఇట్టివన్నియు ఆధునికపరిజ్ఞానమున బుట్టినవిగ నుండగలవు. ఈమె అత్యంతమగు లోకపరిజ్ఞానముగలదగుటచే లోకయాత్రయందు మనుజులకు ప్రతిదినుసును అనుభవములొ దగులుచుండు అనేకవిషయముల గ్రంథస్థముచేసినది. ఐహికాముష్మిక ప్రసంగములేమి, భౌతికధ్యాత్మిక విషయములేమి, ప్రాచీనాచార సంవిధానముల ప్రాచీన వివాసంతననాగరకోపజ్ఞతలేమి ఈ రెండుగ్రంథములమధ్య నెచ్చటపైన యుగాగియుండును. శ్రీపురుష సంబంధవిషయమున నీమెనిద్ధాంత మద్భుతంబుగా నున్నది. పురుషుని శ్రీ యర్ధాంగ లక్ష్మియైనటుల శ్రీవి పురుషుడు యర్ధాంగముగ

గణింపబడుచున్నాడు. ఈ ద్వంద్వయోగము లేక పూర్ణమదః పూర్ణమిద మ్మిత్యాత్మి క్రుత్యర్థము కదరుటలేదు. జీవయాత్ర ౧-౩76.

పురుషార్థము శ్రీయన స

త్పురుషార్థముగాక వట్టితుంటరికొఱకా

పురుషార్థంబే యిచ్చినఁ

బురుషార్థం బగుటనిజము.....

ఇందలి “పురుషార్థ” “పురుషార్థ” పదములపై సెంతయైన బ్యాఖ్యానము జేయదగును.

జీవయాత్ర ౧-౩౮౦

ఏకాంత బోధమొనగెడు

నాకాంతయ ముక్తికాంత యాస్థానంబే

నాకము—

యా పద్యమునందలి బాత్మమగుధ్వనియో ముకుమరమగు శ్రేషఠ్యోగ నిభావ సుతిమనోహరముగా నున్నది. శ్రీనిరసించిన యిట్టి ప్రకంసావాక్యములన్నియు కథానాయకుడగు జీవుని (విరంజనుని) పెండ్లి జేసికొమ్మని యిప్పించుటయైన నున్నవి. ఇట్టి ప్రావవాక్యములకన్నిటికిని నాతడు పూర్వపక్షములు ప్రకటింపగలడు.

జీవయాత్ర—౧-౩౮౦

పురుషార్థము జనియించిరి

ధర గామియలన్నమాట తథ్యంబనగఱ

హరియింతురు మానసమో

వరమారుత వంచకంబో.....

ఇంకొకపూర్వపక్షము (౧-౩౫౦)

చదువఁజదువఁ జదువ సంసారమాలేడు

వంటలేదు కడుపు వంటలేదు

మంటమగనిజూడ మహిళాసభలనుంట

.....

విద్యాన్ కవిలిక కవితావికారక కాంచనవల్లి కవకాంబగారు

పూర్వోదాహృతమగు పురుషార్థభావమునకు ౧-
32౦ యందు వివరియగు వ్యాఖ్యగలదు: -

అంగనకును హంసంబున
కుంగమనంబొకడు తెలసికొన దగుభేదం
బంగన పురుషోత్తముఁ గొ
ల్పుంగతి హంసమెపుడు నడచుక విధి
వెంటక.

పురుషార్థ సంపాదకసాధనమగు శ్రీ భర్తృహాసి
యగు శ్రీపురుషోత్తమునె గొల్పునని భావము. వివా
హృప్రయోగమునందును వరుని శ్రీ లక్ష్మీనారాయణ
స్వరూపియనియె వరణము జరుగుతున్నది.

ఇట్లు పూర్వపక్షనిర్ధారములు జరిగి తుదకా నిరం
జమును పెండ్లిజేసికొనెను. ఇక నా శ్రీపురుషుల
శృంగార విహార సంపదలకర్తృత్వము హంసవిజయమున
మూడవయంకమున విట్లుల మహావిప్రణయగ పదుర్కింప
బడియున్నది.

రాజశేఖరు వచనము — “అర్కమనస్సంయోగంబు
యోగంబుకాదు. పంచేంద్రియంబులకు విషయంబు
లైన శబ్దస్పర్శరూపింప గంభంబులనియెడు నీ యింద
గ్ధంబుల నత్యుత్తమభంగిభంగింను నుండరీమణికోడి
సహయోగంబు భోగంబుకాదు. భోగంబున మానసి
కానందమును కలుగును.

అదినారాయణు పాదాబ్జమందు సం
భవమొందు నమృతంపు బావిమోవి
బ్రహ్మసారంబైన ప్రణవాక్షరంబను
బ్రాణంబుగాదాల్చు భూణపుటము
స్ఫటికాకృతినివెల్లు పరమపూరుషునిల్పు
నిర్మలతేజంబు నేత్రయుగము
పతిరూపమునుదాల్చి సుతురూపమున దేల్చి
విపరీతచర్య మెప్పించు మేను

యోగమూర్తియునతుల సంభోగమూర్తి
దానకీర్తియుసానాద భర్తృవృత్తి
గలిగి వెలిగెడుదివ్య విగ్రహమునాత్మ
భక్తి భజించుభాగ్యంబు భాగ్యమందు.

ఈమె శ్రీలయెడ సైరాశ్యము పొందినదిగాదు.
సర్వతా వారి యభ్యుదయములనె ఈరెండు మహా
కావ్యముల నుష్టోషించినది.

జీవయాత్ర — ౧-౪౪౦.

పరలోకము గొనియాడక
పరమార్థమైగురుని భక్తనరులక ద
కరమర్చించిన జాబుక (రుణిక
పరమార్థముకొఱకుఁ బెట్లుపడగానేలా?

తత్త్వకాన్తముల నుదాహరింపబడియుండు వ్యా
యములు, ఉపాయములు అనేకములీ రెండుగ్రంథ
ముల నుపయోగింపబడియున్నవి. మార్తారకీర
మర్కటకీరములు మాత్ర పెట్టో ఈవిహారమున
దగులలేదు. బాబాలోపమత్తులోని వివీరికామార్గ
విహంగమార్గములకీ గ్రంథముల బ్రసక్తిగలిగియున్నది.
జీవయాత్ర (౨-౨౩౭. హంసవిజయంబున అంక. ౪.
(పథమరంగము)

విశిష్టాద్వైత మతానుసారమగు శేషశేషివ్యాయ
ముదాహృతమైయున్నది (జీవయాత్ర ౨-౨౩౮.)

భాగవతవాక్సల్యాతిశయము నుష్టోషించుచు మత్స్య
కూర్మ విహంగవిధానములు (1) జీవయాత్ర ౧-౨౩౦
యం దుపన్యసింపబడియున్నవి. ఈయంకము శ్రీ
వేదాంతదేశికుల దయాశరణముననుండి యుద్దేశింప
బడినదని దెలుపుటకై కాలోలు శ్రేణుమప్రాణీతమగు
గీతమున వారి దివ్యనామాక్షరములు పొందింపబడి
యున్నవి:—

(1) ఈ మత్స్యకూర్మ విహంగప్రకంప శ్రీవిద్యారణ్యకృత జీవమృక్తి ప్రకాశికయందును గలదు.

కానుకలనుభక్తి గైకొని దేశిక
స్వామిపాదములను వ్రాలనతనిఁ
గుక్కుటమును మత్స్యకూర్మంబులను
బోలె

సంపె చూచెదలచె నాత్మవినుడు.

ఈ రెండుగ్రంథములందును, తత్వాపి తీవయాత్ర
యందు విశేషముగను తత్త్వరహస్యములును ఉపాస
వారహస్యములును, పెక్కులు నూచింపబడియున్నవి.
ఆమె వ్రాసినవిషయములలో గ్రంథపరిచితములును
స్వామిభవములునును వానికంటె ప్రత్యక్షగురూప
దేశసిద్ధములును మొందుగలవు. తీవయాత్రయందు
నూచుమారులు (౧-౧౨౬, ౧-౨౬౬, ౩-౨౬౯)
ఈక్రిందిపద్యమును పొందుపరచియున్నది—

దుర్జయమగు దృశ్యమును వి
నర్జింపఁ బోధఁజేసె సారథిగాఁదా
నద్దనునకు శ్రీకృష్ణుఁడు
మార్దాలము తామనుట్ల మఱచినభం
గి.

ఈ కవయిత్రిమతమున నీమార్దాలతామన్యాయము
వికాగ్యసిద్ధికొక సాధన ప్రక్రియగ నున్నది.

ఇంగ్లీషుల మిస్టిసిజం (Mysticism) పారెలి
(Parable) అను నీతులుగల రచనలు ఈ రెండుగ్రంథ
ముల గలవు.

కుక్కుడిన్నవాడు గురులింగజంగంబు
పందిదిన్నవాడు పరమయోగి

యను జేమనపద్యరూ రెండువిధములను మరూహ
గణముగ నున్నది. మిస్టిసిజం అనగా గూఢార్థము,
అంతరార్థము, పారెలి అన్యపదేశమువంటి రూప
కప్రక్రియగలది.

తీవయాత్ర ౩-౪౧౬ న నీక్రింది పద్యమున్నది.

చెట్టుక్రిందపక్షి జీవుండు పైనున్న
పక్షి నాత్మబూడఁ బైకినగురఁ
దభ్యమాత్మయొక్కఁడు తాను నీడయటం
చుఁ

చెట్టు జీవయాత్ర కల్పనగము.

ఈపద్యమునందు మిస్టిసిజమున్న పారెలి ప్రకృ
తియను గలవు. దీనియర్థ తాత్పర్యభోధమునకై తీవ
యాత్రాముఖపటమున తొక చిత్రమువు గలదు. ఈ
పద్యమునందలి బహిరంతరభావములన్ని చూప జత్రిత
ములై యున్నవి.

తీవయాత్ర ౩-౨౩౬.

యిల్లదై కిచ్చితవి నీ
యిల్లాలా పరుగులిడును హితమతి నీనీ
యిల్లాలి యింటియయ్యను
నెల్లవ్వును గొల్వశాంతి హెచ్చును
విప్రా.

దీనిభావమేమి ?

ఈ కవయిత్రి మతాధిపిజేక మెట్టిదని నిర్ణయిం
చుటకీ రెండుగ్రంథములును కొంతవరకు సాయము
కాగలవు. జన్మయు పరిసరములును విష్ణు పారమ్య
ప్రవణములయినను పాపందప్రాప్తయగు వీరచైతన్యవ
మీమెయిం దగపడదు. వీరచైతన్యము దురూహ్యము.
పంచాయతన విధాన మీమె కొప్పినదని తోచు
చున్నది. శివ, రామ, కృష్ణుడల నామరూపములచే
స్మరించినను వీరిలో నవ్యోన్మేషపారమ్య విచారప్రచార
ములు ఈమె శేమాత్ర మధిపతములును సమ్మతము
లును గావు. అంతియగాక వారెయిం దభేదమును
అనుభవించినది.

రాముండని కృష్ణుండని [లక
నీమహిమలు తెలియలేము నీనామము

గామింతురు వేర్వేరుగ

రామా శివరామకృష్ణ రామారామా

శీవయాత్ర ౨-౫౦౦.

మీడియపురకు భేదము

లేకుండట దెలుప నిట్టిలిలుచేయక

మీకేరగు శివరామా.....

౨-౫౦౪

శీవయాత్ర ౩-౨౦౧-౨౦౨ లందు శ్రీకారదాం
తాస్తులిగలదు.

తత్త్వసిద్ధాంతమున నీమె కాంకరాస్త్రైక పక్ష
పాఠియని శేషువగును.

శీవయాత్ర ౧-౧౨౦ యందీమె యొక రామదాసును
ప్రశసించియున్నది. ఈతడు తావిసా రామదాసో

శివాజి షడ్రపతి రామదాసో నిర్ణయింపవలనులేకున్నది.

పతిశక్తి నీమె యొక్క వగ ప్రస్తుతించియున్నది.—

‘కారద:—నీవుమాత్రము నీభర్తయొక్క మనస్సు

గనిపెట్టి నుభవకుము.

నమి:—మీకటాక్షంబున నావిధిండును నా

కనుకూలుండే (హంసవిజయము 5-2)’

ఈ సాధనరాలు అన్నిటను ప్రాతలనేయభిమానిం

పక సంస్కరణములకును అవకాశము కలిగించినది.

శీవయాత్ర (౧-౨౬౩) యందు నిరంజనుడు (శీవుడు)

అతని వర్మమిత్రుడును భావిప్రధాన సచివుడుమనగు

అన్నంభట్టును జరిగించు సంభాషణలో నిరంజనవాక్య

మిటులున్నది:—

అచిరకాలంబునను రాజునాడు నింత

లోన నీవును లోకంబులోని వింత

లరసి వచ్చితివా మనమిరువురమును

సంస్కరింపగవచ్చును సంఘమెల్ల ||

అట్లుని క్రొత్తనన్నిటి నీమె యాహురింపలేదు.

శీవయాత్ర ౨-౨౦౧.

తలగొరుగుట జలజాక్షుల

విడిపించుట భాష్యశాంతివిధియునిపేధం

బులు లేమియు బుధదూషణ

ములు చిత్రముము క్తబంధములు కలి

నారా!

ఈ పద్యభావము పూర్తిగ నామెగారివలన కలి
యవలసినది. “తలగొరుగుట” క్రాపుచేయుటయా
(Cropping hair) లేక “జలజాక్షుల” అను విశేష్య
పదమునకు సింహావలాకనముగ “తలగొరుగుట”
తోను “విడిపించుట”తోను అన్వయము చేయవగునా.
వైధవ్యవిషయమున స్త్రీలకు హంద్యమొక మహా
క్రూరసంస్కారమని భావము కలిగియుండును.

ఈ పద్యమునందలి “ముక్తబంధములు” ముక్త
పదగ్రస్తాదులు బంధకవిత్వములు లోనగుకవిత్వవిషయ
కములా లేక స్త్రీపురుషు లొకరినొకరు విడవాడి
దిరుగ కలియుటయా. ఇందలిమాత్ర ప్రసంగమున్న
వశ్యపతక్కురాలగు నీకవిత్వజన్మమించుగాక. అద
ప్రాసమింపక ఛందోవిశేషముగనూడ గన్నుచున్నది.

(మారుమనువులయొక్కయు విదాకులయొక్కయు
ప్రచారమీమె గ్రంథముల వగపడదు. ఈ విషయ
ప్రసంగమవిచారిత రమణీయగ మిత్స్వర్తింపవలయును.)

నా కాయాత్ర, విదేశ ఖండాంతరగమనములు,
విమానయానము ఇత్యాదులీమె కనభిమతములుగావు.
ఇందులకు సాక్ష్యము కావలసియున్న హంసవిజయ
మునందలి యన్నంభట్టును లలితామహారియు చాలి
యుండురు.

ఇక స్త్రీలు విద్యాధికురాండ్రగు విషయమున యీ
కవయిత్రివిజితార్కాదులు ద హంసవిజయమున
ఎం. ఏ. (M.A.) పరీక్షోత్తీర్ణురాలగు మిస్. లలితా
మహారి యొకలేయున్నది. ఆమె సంభాషణ మీ
నాటకమున వినిగిలిపొననే వెల్లడియున్నది. వైద్యు

మూలమూలము మూలము అర్థవిద్యాభిమానమును చేరకాస్త్రప్రామాణ్యమును చులకన జేయలేదు. చేప గురికి ప్రపట్టులు ప్రతిపత్తియందును ప్రతిభవనిం చుచున్నవి. ఈమె పగాకాపయోగ్య సాక్షాత్కార మేయున అత్తిసాక్షాత్కారమునను, స్వస్వయాపావ స్థానోపలబ్ధియు, అంతకృష్ణస్థితియు, అనుపస్కాన భూతియు నీమేకు కడుంగదు ఉత్సాహప్రదములుగ గన్పడుచున్నవి.

ఇట్లు మనలోదారగంధీరపథముల విహరించునీ మనోయోగిని కవయిత్రియదమన దండిగను నూటిగను నాటునట్లు పరియాచకమును జేయగలదు. జీవయాత్ర ౧-౪౦౯ యందు మగవారిచతువు నిట్లు యెగతాళి బట్టింది కించిత్పరితాపమును గూడ జూపినది.

చదివినాడుగాని సంకయమాపోడు
చదువజదువఁ దెలివినన్నగిల్లె
లివపజూడ వీను మొదటినిబోలుగా
గుణముగుదుర దేమి కొట్టుకొందు.

అమె పుణ్యాన నీ చరుమ్మత్తు నింతటితో వదలి నది. లేనియెడల 'చదువుకంటె మేలు చాకిరినను' యని పంచపాడించేసి ఈయాటవెలదిచే నాడించి యుండును.

ఇదిజాలక హంసవిజయమున నింకొకచో (3-3) 'నల్లచీరఁ గట్టువారెల్ల వాపెండ్లారె యమకొననట నీవంటివాడొకడు' అని డామాడొలిగానిచే నిరంజను నెక్కపక్కములాడింపజేసినది.

ఈకాలపు శిశువిద్యాపద్ధతుల దలి వస్తుపాఠముల (Object Lessons) గూర్చి యొక్కొంతస్మృత్యుభూర్వక మగు చర్య హంసవిజయమున (౨-౨) గలదు.

'బూడిదగుమ్మడికాయ పొట్టలావడ్డముగ గరిటెఁ గ్రుచ్చిన 'ఈ' యగును.'

'చెవులబూరలమామడు చెవులలో గరిటె దూర్చిన 'అ' యగును.'

'ఒకటిపా, రెండుచేటలు, నొకగోకరి, నాలుగు కొయ్యకొట్లు ఒకచీపురికట్ట, పెట్టి యేడుగుపాతమును తెప్పవలెను.'

ఇంతట నిలువక 'ఇంకనిట్టి వజ్రేకముకలవు' అని తాలాశోలి డామాడొలిగాని నోటబలికించినది.

పండితమన్యుల, హంసవిజయ మొక్కడ (I. 1) చురు గతాకనాడినది. 'ఇట్టివారు లెజ్జము - రంధ్రము వను రెండుకబ్బముల జేర్చి రెండ్రమందురు. పటుంబమును సంపారమును జేర్చి పటుంబరమందురు.

ఈ కవయిత్రిజేయగల భాషావిశోదముల కింకొక యుదాహరణయు జూపవగును. హంసవిజయమున (౫-3) నిరంజనుమను యాతనిచేదియు తరిగొండ వెంగమాంబిగాలి యొగమహిమంగూర్చి ముచ్చటించు కొనుచుండగ డామాడొలిగాడునిని స్వగతమున 'నేనిన్ని దేశములు చూచినచ్చితిని. అందరు బాగుగఁ దెనుగుమీటివారు' అనుకొనును. అంతట 'తెనుగు మీటివారు' అన్నమాట ఆతనికె విచిత్రముగఁబడి 'పరిశోధకు నీ తెనుగుమీటి కబ్బమువకొ వ్యర్థమై నేమని నిగ్గయించితి' యని ప్రాంకుదగును.

హంసవిజయమునందలి యేవయంకపు రెండవ రంగమున 'హతిభేదవిమర్శ (Caste Distinction) దీగముగను నిపుణముగను జేయబడియున్నది.

"చక్కెరయొకటియె చిలుకగా, పండుగా, లేలుగా, వేలువేలు నామరూపములతో నున్నటులాక్కట్రమ్మొందె పెక్కరూపముల నీవిశ్వమునఁ గానవచ్చును."

* * * *

"ద్వితీయాదైవభయం భవతి. రెండవవానివలన భయభేదములు కలుగును. అదైవతానుభూతినిఁ బ్రతిపాదించు మంత్రముయొక్క పంథితమనవమే భేద

భయపరితాప మెవర్చును" అని కారణ తీర్మానించినది.

లలితాకుమారి M.A. గారికిని బాలికతేద మేమాత్రమును సరిపడదు. ఉదాహరణమునకే ఈక్రింది సంభాషణ గలదు.

‘లలిత—My God! What shall I do to solve the problem of difference.

సుమిత్ర—తల్లీ ఈ భేదదృష్టితోయి సమరస మేర్పడుటకు నే నేమిచేయుదును?

కారణ—You die. With you the difference dies.

సుమిత్ర—నేను చచ్చినయెడల నాతోభేదము నశించుననెదరా.

లలిత—How can I die?

సుమిత్ర—నే నెట్లు చావగలను? (స్వగతము) నే నడుగుతోవుమాట నీమెయు నడిగినది, దీని నేమి సమాధానముండును.

కారణ—If you cannot die we are here to kill you; rather the Ego in you. ‘‘

జీవయాత్రాహంసవిజయములందు పలు మారు గోచరించు మహావ్యక్తి “కారణ” ఈ కవయిత్రి ప్రతిబింబముగనుండునా యను శంక కవకాశము గలదు. ఆయైసందర్భములనుబట్టి పాఠకులు ఈసందేహ నివారణ మొనర్చుకొనగలరు. కృష్ణభూషణముగారను వ్యవహారవాసుడున నెలసి “శ్రీ ఆమృతానంద నాథులు” అని దీక్షానామధేయమున ప్రసిద్ధులయిన మహామూర్తు లీమె కాధ్యాత్మికగురువులు. వీరు ఆంధ్రులు. వీరు తిరుపతిలో నెలకొల్పిన త్రిలింగ మహావిద్యాపీఠమున నీయమ యొక సాధనరాలని

తెలియుచున్నది. ఈ రెండు గ్రంథముల దరచుగ చల్చుబడియుండు తత్త్వవిషయములును సంప్రదాయములును అనుభవములును ఈ మహాగురుముఖ వివ్యంబామృత బిందువులగనున్నవి. జీవయాత్ర పీఠ పచ్చిత్ర స్మరణతో ప్రారంభమగుచున్నది.

జీవయాత్ర మా దుష్టాసముఖగ విభక్తమై యున్నది. ప్రాయశఃముగ గ్రంథమంతయు కందపద్యయమైయున్నది. ఈ కందచవి తొలికావ్యమగు రంగశతకమునకే కాపబడినది.

“అందములగు కందంబుల

బొందుగ మీపాదములను బూజించెద”నని శ్రీరంగనాయకస్వామిని వేడియున్నది. అటులని యితర వృత్తాదుల వర్ణించినదిగాదు. తిక్కయజ్ఞవల్కల నీమె పద్యరచనయందు సవ్యసాచి యనదగును. ఇదంతయు గాక 1878 పద్యములచే నలరుచుండు ఈ జీవయాత్ర నిర్వచనమైయున్నది.

హంసవిజయమున కీమెయే గ్రంథాంతగద్యమున “మహావిద్యానాటకము” అని పార్థకనామకరణము జేసియున్నది. ఈ రెండు గ్రంథముల దగుణముండు నిరంజనుడే (జీవుడే) శ్రీ పరమహంస మహాగురు కటాక్షమున “యోగసిద్ధిబలంబున గామరూపుడై హంసగవచ్చి” మరల నిరంజనుడైనటుల చల్చుబడి యున్నది. అందుచే నీ నాటకమునకు “హంసవిజయము” అను పేరుపెట్టి ఈమె అధ్యాత్మికాది భౌతికముల సమన్వయము జేసినది.

హంసవిజయమునందలి శ్రీ పురుషు లందరు సద్గురు కటాక్షమును కారదాప్రసాదమును బొంది ముక్తులయిరి. ఒక్క డామాడోలికాశ్రీమూత్రము నిత్యవారకిగా నిలిచియున్నటులున్నది. ఈరీతు పండితు

* టీక : నీవు-నేను, నీది-నాది అను భేదము నశింపవలయునని ఈ సంభాషణయందలి ‘నేను’ You ‘నీవు’ ఇత్యాదిపదముల తాత్పర్యము. ఈ భావమే జీవయాత్ర ౧-౨౯౦లో స్ఫుటముగ మూర్తయంతమై యున్నది. “నేనున్నది నున్న నీవు నేనని కన్నకా.”

దును జ్ఞానియే కావచ్చునుగాని ఈ దోషాశ్చ్యేషణము వీడిపోయి గుణపరామర్శ కరవరసము నలవడినట్లుగవడదు. వాటకమధ్యమున బ్రతీకించిన రామరెడ్డియే కృతార్థుడై కదలేనట్లున్నది.

తెలుగి నీమె నిజజన్మస్థానముగ నభిమానించినది. తీవయాత్రయందును హంసవిజయమునందును ఈ మందలములాని మహాపవిత్ర తైవత్వేత్రమును పోషింపఁగలవలెనని ప్రవహించు పినాకిని మహానదినీ పలుమారు స్మరించినది.

1925 సంవత్సర మధ్యభాగమున చెన్నపురియందు తీవయాత్ర వెలువడినది. ఆపుడచట కవిసంఘీత మహాసభ యొకటి జరిగి ఈమెకు గొప్ప సన్మానమును తీవయాత్రముగూర్చి గొప్ప ప్రశంసయు జరిగినవి. ఆ మహాసభాముఖముననే నీమెకు “విచిత్ర” బిరుదు తెలిపఁగలిగిన ఆ మహాసభాసందర్భమున మహాపండితు లాకరు పరమాశ్చర్యభరితులయి “విస్మయపార సరస్వతి” యని నీమెను ప్రస్తుతించిరి. ఆ పండితులు హంసవిజయమును జూచియుండిన “విస్మయపరమహావిద్యా” యని యుద్ఘోషించియుండుదురు.

తొలిత భారతీలో 1984—35 సంవత్సరములలో ప్రకాశమై హంసవిజయము ఈవల జీవోద్ధారక వాగ్దేవరరావుగారి ఆంధ్రపత్రికాముద్రాణయంత్రమున గ్రంథరూపమున ముద్రితమై ఆంధ్రగీర్వాణాధాద్యనేక భాషాపాఠంగతులును విద్యార్థి-విశ్వరుణును ప్రాథకావ్యవాచకరైలును జయపురసంస్థానాధీశ్వరులునుగు శ్రీశ్రీశ్రీ విక్రమదేవవర్మ మహారాజుగారి యభినందనపురస్కరముగ భాసించుచున్నది.

ఈ రెండు గ్రంథములకును ఈ కవయిత్రియే వ్యాఖ్యానము వ్రాసిన బాగుండును. తొన్ని తత్త్వరహస్యములు సుతేతములు గురుపదేశములపై వాధారపడియుండు పాస్వనభవవిషయములు ఇతరుల మాహాతీతములుగ నుండగలవు. తీవయాత్రయొక్క

విగూఢస్థితి మధ్యేకించి కవయిత్రియే గ్రంథాంశముల గూర్చి యొక సీతక వ్రాసియున్నది. అదిలేకున్న ఈ ప్రబోధారణ్యమున దిక్కు తెలియక పాశులు చిక్కుపడుదురు. ఈ గ్రంథముల యాఖ్యానికాభాగ మతిస్వల్పము. పాశకుడు తలస్ఫుర్గుగ విషయము తెలిసికొనుట నులభము కాదు. కావున వ్యాఖ్యానము లపేక్షితములగుచున్నది.

ఈమె తెలుగున తెల్ల సంస్కృతమునను నటులే యనాయాసముగ వానావిధిలోకముల గీతముల వ్రాయగలదు. తీవయాత్రయందును హంసవిజయమునందును నివియెన్నియైనవలవు. ఈమె “ఉభయభాషావితా భాషాలంకృత” యైనటుల గద్యవలనను తెలియుచున్నది. కవితాచమత్కృతి దీనింప నొక్కొకమారు ఒక్కరెలుగు ప్రత్యయమైన లేకుండ పూర్ణముగ సంస్కృత తిజ్ఞత సులంతములవే వ్రాసి ఒక కందముగనో యొక వృత్తముగనో ప్రస్తరించుచున్నది. ఉదాహరణము :—

క॥ లోకానవి సకలతాన

స్తోతానందాక కురుప్వసుజానా
స్వీకృతభక్తాక్ యుక్తాక్ [నస్యాక్
శ్రీకర శాంతించదేహి శివకై నలగ్ని॥

సంస్కృత శబ్దమున దీని వార్యావృత్తముగ గణించుదు కాబోలు.

తీవయాత్రా హంసవిజయములకు సహిత్యమై అయిదు వీలపద్యముల నలంకృతముగ ‘తైలి’ యను గ్రంథము నీమె రచించినటుల తెలియుచున్నది. అది యింకను ప్రకటించబడినటుల లేదు. పేరునుబట్టి యూహించినదియు సైతికాధ్యాత్మికవిషయముల నలరి యుండుననియు తోచుచున్నది. ఇందెవ్వయో గొప్ప వీలములు బోధింపబడియుండును. లేక భాషాతైలి యనియా ? లేక శిలాసంబంధమా ?

1927 సంవత్సరమున నీమె పద్యముక్తావళిని రచించినది. ఆధిష్టానకాకుంఠలము 1928 నందు తెలిగింపబడినది. కాకుంఠలమును మేఘసందేశమును తెలిగించుట ఇప్పుటి తెలుగుకవులకొక స్ఫూర్తావహమైనట్లున్నది. మేఘసందేశము ఈమె భావప్రపంచమున నున్న యొండదగును. కాకుంఠలము మనోహరముగ నున్నది. ఇదివర కనేకములున్నను, ఈ యాంధ్రీకరణమును కాకుంఠలఃపూర్ణబోధమువలన కాడలసియు యున్నది:—

శుశ్రూషన్వగురూఁ కరుప్రియసఖీ
వృత్తి సవత్సీజనే
భర్తుర్వి ప్రకృతాపిరోషణ తయామాన్సు
ప్రతీపంగమః
భూయిష్టం భవదక్షణాపరిజనే భాగ్యే
వ్యసుత్సేకినీ
యాన్త్యేనం గృహిణీపదం యవతయో
వామాః కుల్పస్యాధయః॥

ఈమెగారి తెలుగు:—

గురుశ్రూషయోనర్పుమా సవతులఁ
గొమ్మాసఖీవృత్తితో
వరుడే భంగమునర్చనే నలుకమాన్వ
ల్కన్నదే మానుమా
పరివారంబు గడుంగృవంగనుము సంప
దర్శమునీవు తా
ల్తురు రామల్ గృహిణీపదంబిటు పెరల్
చూడఁ గులాధుల్ గదా॥

అంకము 6 :— మాలము—

ఉచ్చేత్తుం ప్రభవతి యన్నసస్తనపి
స్తన్నైశంతిమిర మపాకరోతిచంద్రః

కవితామృగారి తెలుగు:—

రాత్రిహారిహరింపని తిమిరంబు రాజు
సంహరించుట యల్లది సహజమకద॥

ఇందు కాలిదాసున కొడగని 'రాజు' మనోహరమగు శ్లేషచే పాదాంతేవాసితై ప్రకృతికికోభమగలిగించినాడు.

అంకము 7 :—

వల్మీకాగ్రనిమగ్నమూర్తిరు రసా
సందప్తనర్పత్వచా
కంతే జీర్ణలతా ప్రతానవలయో
నాత్మర్థసంపీడితః
అంసవ్యాపి శకుంతలీదనిచితం
బిభ్రజ్జటామండలం
యత్రస్థాగురివాచలో మునిగసా
వభ్యర్కబింబంసితః॥

తెలుగు:—

తనువందర్థముపుట్ట జూడగనహిత్య
గ్వ్యోప్తమై వక్షముఁ
దనరఁ జీర్ణలతా ప్రతానవలయాత్మం
తార్దుడై కుత్తుకఁ
వనశాకుంత కలాయపూరిత జటాభా
రంబు మూపంటగా
నిను లక్ష్మీంపురు స్థాగువల్లచలుడై
యెందుండునమ్మానితాఁ॥

ఇందు 'నిను లక్ష్మీంపురు' నమటలో నీమె పదవిభాగభేదముచే సాంపగుశ్లేష మహింసతీయుచున్నది:

(1) మూపు-అంటక-కాక-ఇను (సూర్యుని) లక్ష్మీంపురు

(2) మూపు-అంటక-కాక-నిను (శకుంతలను పరిత్యజించిన దువ్యంతుడవగు నిన్ను) ఈ పదవిభాగ

ద్యయము సమంజసమగుచేసి ఈ తెలుగుపద్యము కాలిదాసోక్తి మెరుగుచెట్టుచున్నది.

1931 లో నీమె 'రామాయణకథాసంగ్రహము' తేల్పినది. ఇదియే చారిత్రకమున ప్రథమసర్గ. దీనికే బాలరామాయణమనుటయుగలదు. ఇందలియు కంద ఘనమైయున్నది. ఒక్కట నీమెపేరును మోసుకెత్తి యున్నది.

ఈ చిన్న కావ్యమనందును గూఢ వాక్యములు కొన్నిగలవు:—

నీకథ నీకున్నీనై
నాకై వల్కిలిని రామనారాయణయ
స్తాకానందంబగు నీ
రాకడపోకడలఁ దెలుపురా వరమేళా॥

ఇందలి శైలి యిటులుండును:—

అనఘుఁడు రాముఁడునీతా
వనితందగగూఁడి మఱలఁబడసెను రా
జ్యంబును జగము బ్రహ్మప్రంబ
య్యెను ముదమున్ దుప్తిపుప్తి నెంతయు
గనియె॥

పూర్వోచాహృత్గ్రంథములును అయిదువేలపద్య ముల శైలియే గాక స్వగురూపదేశముల శేర్పి గూర్చి 'అమృతానంద బోధామృతసారము' 'ఆనంద సార'మనియు రెండుగ్రంథములు రచించియున్నది. అవియు నచ్చునదలేదు. ఇవన్నియుగాక భారతి, గృహలక్ష్మి, త్రిలింగ, ఆంధ్రమేఘాద్రి, హిందూ నుందరి, మహాధీనీ పత్రికలకు అనేకవ్యాసములను పద్యావళులను వ్రాసియున్నది. ఇట్టి చిల్లరరచనలు పంగ్రహించబడి గ్రంథరూపము మెలువదనున్నవి.

నెల్లూరులో బ్రచురింపబడుఁ మహాధీనిలో (1935) అంబాస్తవము (ఆరుపద్యములు) కన్యా

మహర్షిప్రభావము (17 పద్యములు.) జీవప్రబోధము (పండుమపద్యము) ప్రకటించియున్నది. అంబాస్తవమున స్వీయపరిశ్రమ మూర్ఖముగాగలదు. ఈమె భాషయు, రచనయు నిర్దుష్టములుగానున్నవి. శేషాద్ధానానారద్యతాంతనియముల జక్కగ బాటించినది. ఈమె కవిత్వమున తప్ప గానరాదు, పదలాలిత్య సారస్యములుగలవు.

నిత్యవృత్తిలో నీమె చహాన్తేషురాలు. ఉపాసకురాలు. పంచాయితీన పూజాపరాయణురాలు. తీర్థయాత్రాధికముల బూర్తిచేసికొనినది. గురుజీవభక్తిగలది. తిరుపతిలో త్రిలింగవీథమును ప్రతిష్ఠించినది. ప్రతిదినమును గృహదేవతార్చనలో స్మార్తప్రచారయ తనపూజావిధానమున సప్తసహస్రార్చి పూజజరిగించుచున్నది. చెన్నపట్టణముందలి గోపాలపురములో కవి తిలకమణిరమును, నిర్మించివారి స్వస్వద్విశ్రీయరాలై ఆధీతిబోధావరణ ప్రచారణవీక్షా ప్రసక్తరాలయ యధాసంధవముగ నిరాడంబరముగ జీవయాత్రాను సంధానము చేయుచున్నది.

అంతరంగమున వాఘ్యాత్మిక శత్రుత్వజ్వాలయ్యును బాహ్యమున గవర్న మెంటుకారేజీలో ఉపాధ్యాయయ్యును సదాన్వవాత్మభివృద్ధికి ముందిడుకొని లోకసేవజేయుచున్నది. 1913 మేనెలలో కాకినాడలోజరిగిన మహిళాసభకీమె యధ్యక్షత్వము వహించి ఆపదవిని క్లాఫ్యుముగ నిర్వహించినది. అప్పటి కీమె పదునైజేండ్లు వయస్సుననుండినది. అసభయందీమె యవర్గముగ మవస్థపించి సభ వాకిరవింది అతవుగ ప్రాధములగు పద్యముల తేల్పినది. సభవారందరు అశ్చర్యమగుచులైరి. 1917 లో నెల్లూరులోజరిగిన మహిళాసభ కీమె ఆహ్వానసంఘాధ్యక్షురాలుగ నుండినది. ఆనందరభమున నీమెయిచ్చిన సమ్యావోపన్యాసము అమూల్యముగనున్నది. దీని తిరుగ ముద్రింపించుట స్త్రీజనమునకు మహాపకారముగానుండును. గడచిన డిసెంబరునెల 18 దిని నెల్లూరియందుజరిగిన

మొల్లజయంతి ప్రయుక్తమగు మహాసభకథ్యక్షురాలుగ వరింపబడి సభను చక్కగా నిర్వహించి సభలో సహృదయముకొందిన శ్రీమతి చిలుకపాటి సీతాంబికారి కి స్వర్ణకంకణము తోడుగుండర్పమున ఆశువుగా నీక్రింది పద్యము జెప్పినది. —

గీ॥ పలుకుదొయ్యలి ముంగిలేలి చిలుకపాటి
సీతమాంబకు లక్ష్మీయిచ్చె వలయంబు
కరము మాటాడుటరుదు కంకణము

నిడునె

యత్త కోడలిదానిపై నాదరమున.

ఈ యాశుపద్యమున విచిత్రార్థస్ఫురణగలదు.

పలుకుదొయ్యలి=పరస్పరిచీవియొక్క

ముంగిలి చిలుకపాటి=ముంగిలి నలంకరించుచుండు

చిలుకపంటి

సీతమాంబకు = చిలుకపాటియను యింటి పేరుగల

సీతమాంబకు

లక్ష్మీ=(1) లక్ష్మీదేవి—(2) గృహాలక్ష్మీపత్నిక

యిచ్చెవలయంబు=కంకణము నిచ్చినది.

కరము మాటాడుటరుదు = జేప్పిన మాటలపైన

చిలుక యూరిక మాటలాడుచుండునుగాని ప్రకృ

తపు బహుమానప్రాతరుగు చిలుకపాటి సీతమాంబ విశే

షముగ మాటలాడదు. మాటలాడుటకంటె పద్యముల

ప్రాయటయందు సమర్థురాలు అని భావము.

కంకణమునిడునె యత్త=అట్టికోడలికి అనగా పరస్ప

రము మాటలులేని కోడలికి ఆత్త కంకణమును పెట్టునా!

లక్ష్మీదేవిసత్తుల కత్తకోడిలి వాచిప్రసీధము—అని

ఆశ్చర్యము. అత్తతో మాటాడనికోడలి యందును

అత్తగారికి దయయుండుటాశ్చర్యము. ఇందలి కంకణ

శబ్దమున క్లేష నూహించియుండును. కంకణము=

(1) వలయము (2) కంకణము: నీటిబొట్టు.

అత్తతో మాటలాడ నిచ్చగించనికోడలికి ఆత్త

నీటిచుక్కపైన యిచ్చుకాయని ద్వంద్వగమండును.

అయితే ఇచ్చట ప్రత్యక్షముగ నిచ్చియున్నదే యన్న నది కోడలిపై దయ చేతగాదు. కోడలిదానిపై నాద రమున=కోడలిదియగు చిలుకపైసగల ఆదరముచేత యిచ్చినది. అనగా చిలుకపాటి సీతాంబికారిపై భవష గల ఆదరాతిశయమున నీ బహుమతి చేసినది యని భావముగనుండును. ఆశువుగజెప్పిన వీపద్యమున వింత మనోహరముగ భావము నిమిచ్చినది.

ఏపదవినున్నను ఏపనిలూనినను ఏంచనజేసినను ఈ మహిళాశిశువునకి ముఖ్యగమ్యము శ్రీజనార్థ్యదయ ముగనే గమపడుచున్నది. బాలను గవిరాచతురత బాలనని జంతువోద్రాసిని లింగకళకము మొదలు జీవయాత్రా హంసవిజయంతము యీ ఆకయమే స్వర్ణాక్షరముల భాసించుచున్నది.

జీవయాత్రలో సర్వతోభద్రవిజయము అను ప్రక రణమున (2-111) యందు నిరంజనుడగు తనయర్థాం గలక్ష్మీంగూర్చి బలికిన మా క్తము పరమప్రమాణ మగు చున్నది:—

కాంచిననిన్నె కాంచవలె; గారుణికత్వ

ముఁజూపి మేలుగాఁ

జెంచిన నీవజెంచవలె; భీతిజనింపంగ

శత్రుకోటులక

ద్రుంచిన నీవద్రుంచవలె; దోషముఁ

భూపించునంబుజ్ఞానముకొ

నించిన నీవనించవలె; నిశ్చలభక్తి ఘటించి

పగవలెక

సంచితమెల్లఁ ద్రుంచవలె శాంతియు

ముక్తియు నీవయీవలెక॥

కలకత్తాలో ప్రకటింపబడుచుండు (Heritage of India (భారతపైతృకము) అను గ్రంథప్రచారికలో దాదాపు పదేండ్లక్రింద Poems by Women (భారత

(శ్రీ కవచములు) అను నొక గ్రంథము వెలువడినది. వేదకాలము మొదలు యిప్పుటికివరకు వైదిక సంస్కృతములో పాఠీలో, లోక్య సంస్కృతమున, అగమమున కన్నదమున, మళయాళమున, మహారాష్ట్రమున, బెంగాలి, హిందీ, గుజరాతి, కాశ్మీరి, ఉర్దూ, పార్షి, ఇంగ్లీషు లోనగు భాషలలోన 1 వనము చేసిన శ్రీలక్ష్మీ పుష్పవి. తెలుగున కొక్కరిత చేయవ లేదు. తరువాత వికటిరండేంద్రకు ఆ ప్రకారిక నేరితే పండిపెద్ది చెంచయ్య యం.ఏ., యం.ఎల్., రాజామౌళి ప్రగడ భుజంగరావుపంతులు వి.వి.గ్లాస్ చే ఆంధ్రవాఙ్మయముపై నొక గ్రంథము వ్రాయించిరి. తెలుగు శ్రీకవులు పదిమందిని మూత్రమే వారు పేర్కొనిరి.

(1) కృష్ణమృత్యు— భారతరచనయందు నన్నయ భట్టువకు రోచైన వారాయణభట్టు కూతురట. ఈమె గ్రంథము లేద్యయము లభింపలేదు.

(2) రంగనాథరామాయణ కవిత్వమున నొక దగు కోనబుద్ధరాజుకూతురు. ఈమె పేరు తెలియలేదు. గ్రంథములును తెలియలేదు. అయ్యలరాజు రామభద్రుని సకలకథాసారసంగ్రహమున నీమె పద్యములు కొన్నిగలవట.

(3) మొల్ల—రామాయణకర్త.

(4) కృష్ణ దేవరాయలనుమారిక మోహనాని— ఈమె చెప్పనట్లు ప్రతీతిగల మరీది పరిణయము లభింపలేదు.

(5) ముద్దులకవి—రాధికాపావన కవయిత్రి.

(6) మధుద్రమృత్యుగారు. (18 వ శతాబ్దము) కేవల శతకము—కొన్ని దండకములు.

(7) తరికొండ వెంగయ్యగారు — వెంకటాచల మహర్మ్యము—రాజమోగపారము.

(8) బండిపాపమృత్యు (19 వ శతాబ్దము) మీనాక్షి శతకము.

(9) రత్నాంబ (దీప్తి) వెంకటరమణశతము.

(10) శ్రీరాణి చెల్లాయమ్మగారు — పార్థసారథి శతకము.

ఈ వాఙ్మయచరిత్రము ప్రకటించబడినప్పటికీ గుండు అచ్చయంబు బండారు అచ్చయంబు లోన గువాగు తెలుగులేకమున ప్రసిద్ధి కవయిత్రులండిరి. వీరిపేళ్ల గ్రంథమున లేవు. ఇది యటుండగ—అప్పటి ప్రస్తుత కవకమృత్యుగారి 'శీవయాత్ర' ప్రకటితమై కవిపండిత సన్మానమును పొందినది. ఆమె పేరుగాని ఈ గ్రంథము చేరుగాని ఆచార్యయందు దగులలేదు. ఆంధ్రాభిమాన మిటులున్నది. ఆంధ్రయూనివర్సిటీ వారునీ పరిశోధన బూనినటులలేదు.

మన కవకమృత్యుగారి కవచకర్త లిఖితపతిత్రప్రాయ ముగమన్నది. (త్రైకవాక్యస్థము). ఇంగ్లీషువారు పోపును (Pope) నురించి "He lisped in numbers" అనగ వారని బాలభాషమే గణబద్ధమైయుండిన దందురు. ఈమెయు నట్టిదిగనున్నది. ఈమె కవిత్వ భోరణి ఇంగ్లీషున త్రానింగు, క్రిస్టినా రోసెట్టిగార్ల కవిత్వమువలె గూఢము అంతఃకరణ ప్రవృత్తముగ నున్నది. దేశనీవసురాలు సజావనీదేవియు ఇంగ్లీషున మనోహరముగ కవిత్వము చేసిన ప్రసిద్ధురాలు. కవకమృత్యుగారి కవిత్వమును అటులే కమృగమందుము. ఈమె కిప్పుడు నలువదిమూడేండ్లు. ఇప్పటికి పదేండ్లుముందు గనే ఈమె సంస్కృతాంధ్రముల. మను ఇంగ్లీషునను దును గొప్పపాండిత్యము పంపించింది పండితవృత్తి నంది స్వబాలి స్వదేశాభిమానమునముల వెలయుచుండుట ఆంధ్రప్రదేశ్మున కెంతయు యుత్కృష్టావమానుగ మండగలదు.

చదువనగొ శ్రీహృదయము
చదువుట వేరొందుగాదు చదువల దానికొ
ముదితల కృపలేకుండిన
విదితంబగుటెట్లు బ్రహ్మవేల్లెకై నకా
(శీవయాత్ర ౧-3౬౪)

ప్రథమపాదమునందలి 'శ్రీ' స్థానమున 'శ్రీ'

పద్మ నా బాల్య స్నేహితురాలు. చిన్న రసమండే తలిదండ్రులు గతించారు. సోదరుని పోషణలో ఉండి విద్యనేరుస్తోంది. మేమిర్వరం చిన్నప్పటినుండి ఒక్కేక్లాసులో చదువుతుండేవాళ్లం. మాయిల్లూ వారిల్లూ సమీపంలోనే ఉన్నవి. మేమిర్వరం ప్రియ స్నేహితులంకూడాను.

పద్మ చాల చురుకైనపిల్ల. ఎప్పుడూ యింట్లో చదివినట్లు కనపడేదికాదు. కాని క్లాసులోనమాత్రం ఫస్టుమార్కు దాని సొమ్మె. పద్మతో ఆశుకునే వాళ్లెవరూలేరు వారింట్లో. మాయింట్లో నాతోనూ మా అన్నయ్య భాస్కరాపుతోనూ ఆశుకుంటుండేది. మహాకొంటెపిల్ల. ఎప్పుడూ చిన్న చిన్న కొట్లాటలు కావాలి. నాతో అట్టే కొట్లాడేదికాదు కాని మా అన్నయ్యతో కలహాలు. ఆయన చదువుకుంటుంటే పుస్తకాలు చిందరవందరచేయడం. లాక్కోవెళ్లడం. ఆయన పద్మ వెంటడి పరుగెత్తడం. పట్టుకోని పుస్తకాలు లాక్కోగానే పద్మకు తుద్రునకోపం వచ్చేది. తిర్లి నేను బ్రతిమిలాడడం. అప్పుడపు డన్నయ్యగూడా క్షమాపణ కోరుకునేవాడు. హాసస్మృతియైన పద్మ కొపం చూడలేకపోయేవాడన్నయ్య. మహా అభిమానంకూడా అన్నయ్యకు పద్మంటే. వీడ్వరి కలహాలు, క్షమాప

ణలుచూచి వినోదించేదాన్ని నేను.

పద్మ స్నేహంవల్లనే మా బాల్యం మహా నందంగా గడించింది. మాలన్నయ్య యింగ్లండు వెళ్లాడు బ్యారిస్టరీకి. అప్పటినుండి పద్మా నేనూ దినమంతా కలిసే ఉండేవాళ్లం ఎప్పుడో రాత్రివేళలతప్ప. దోషరహితమై బాల్యదశ ఎలాంటివారికైన ఆనందమయమే ననుకుంటాను. ఆనిశ్చింత, ఆనిర్మలహృదయవస్త్ర ఆయాటలు, ఆపాటలు జ్ఞప్తికివస్తే యీ నా గార్ల స్వస్థ సుఖాతిశయాలనుకూడా మరచిపోతాను. అభావముల్లో మునిగిపోయి నిర్మలానందం అనుభవిస్తాను.

పద్మకు పదునాలుగేండ్లొచ్చినయి. నాకో పదిహేనుంటయేమో. మేమిర్వరం స్కూల్ పైనల్ చదువుతున్నాం. వయస్సొచ్చిన కొలదీ పద్మకు పురుషులపైని ద్వేషమెక్కువౌతోంది. ఎప్పుడూ నాతో పురుషులదుండగముల గూర్చియే మాట్లాడుతుండేది. నేను విసుక్కునేదాన్ని. ఇక రసభావనంచయాన్ని సహాధ్యాయునిలకు వెలిబుచ్చడం మొదలెట్టింది సమయం దొర్కినప్పుడల్లా. పద్మ తెలివైనదను నభిమానంవల్ల మనస్సులో ఉన్న ఎవరూ ఎదురు మాట్లాడేవారుకారు. ఆపని కెప్పుడన్నా నేనే సాహసించేదాన్ని. శ్రీ పురుషులొండొరు లొకరికొక యొకరు స్పష్టించబడ్డారని వీరియనురాగపూ

రిత జీవితమే సృష్టిసితికి హేతుభూతమని నాయభిప్రాయం. యీమాటలు పద్మ కే మాత్రం గిట్టవు.

పద్మమాటల్లో సత్యంలేకపోలేదు. గాని పురుషుల సన్మార్గులగా చేయడానికి పద్మ యవలంబింపవలెననే మార్గం బాగలేదు. అది దుస్తరంకూడా! యిక పురుషుని సరియైన మార్గంలో నడిపించేది స్త్రీయే. స్త్రీ యందొక దివ్యమైన శక్తి నిగూఢమైఉంది. పురుషుని లోబరచుకోగలదు. తన చేతిబొమ్మనుచేసి యాడించగలదు. కాని యిలాంటి దివ్యతరళ శక్తిని కొందరు యువతులు దుర్వినియోగపరుస్తారు. పురుషుని పెక్కువిధముల చీకాకుపెడతారు. వారి దాంపత్యం నరకస్వరూప మాతుండవస్తును. యిక కొందరు తరుణులు దాన్ని కనుగొనలేరు. పురుషునికి పూర్తిగా లోబడతారు. అతన్నే మార్గమందును నిరోధించరు. అలా చేయడం పతివ్రతాత్వమునకు భంగకరమనుకుంటారు. కాబట్టి యీ రెండు మార్గాలు బాగలేవు. భగవంతుడు ప్రసాదించిన దివ్య శక్తిని స్త్రీలు సద్వినియోగపరచాలి.

౨

పద్మ స్కూల్ ఫైనల్లో మొదటిదిగా ఉత్తీర్ణురాలైంది. నేనో రెండవదానిగా ప్యాసయాను. ఆ మొండకాలం సెలవుల్లోనే నావివాహమనుకుంటున్నాను. మా వాండ్లు పురాతనపద్ధతి కాకుండా వధూవరు లొందారులం తామేవరించుకునే ఏర్పాటు చేశారు మానాన్న. వరుడు యల్.యల్. బి. ప్యాసై వరంగల్లో ప్రాక్టీసు మొద

లెట్టాడు. గొప్ప కుటుంబంవారే. యిరువై అయిదువత్సరాలవయస్సు, చామనచాయ. ఎలాగైతేనే మేమిర్వురం చూచుకున్నాం. ప్రేమబద్ధులైన దంపతుల సౌఖ్యానికంత ముండదు. వారి నేలాంటి యిక్కట్టులైనను దారిద్ర్యమైనను బాధించనేరదు. నిర్మలమై దేవతాస్వరూపమైన ప్రేమే వారికి సర్వస్వము. మానవ నిర్మితములైన భర్త్య హర్యాదులలోపము పాటించరు. ప్రకృతి స్వరూపములైన తరుచ్ఛాయలయందైన నిశ్చింతతో కాలముబుత్తురు. ప్రాపంచిక గండ్రగోళాలనుండి విముక్తులై దివ్యావందమును పొందగలరు. ఆహా! ప్రేమయందెంతటి మోహాత్మ్యమున్నది? దానివలన ఎట్టి మహత్తర శక్తినైనను బంధింపవచ్చును. సర్వశక్తి సమన్వితమైన సర్వేశ్వరుని గూడ ప్రేమాచే బంధితునిచేయవచ్చును. అట్టి పవిత్రప్రేమ నాప్రభువు నాకొసంగినాడు.

నావీవాహప్రయత్నములు చూచి పద్మకు విచారం కలిగింది. నేనేదో గొప్ప విపత్తులో పడిపోతున్నానని. ఒకనాటిరాత్రి వేసవి కాలపు వెన్నెలలో పడుకున్నాం! కాని యిర్వురమూ దాని సౌఖ్యమనుభవించడం లేదు. పద్మ చిన్నబోయిన ముఖంతో అంటోంది.

“అక్కా నీవు విద్యావతివి. తెల్సిన దానవు. పురుషుల దౌర్జన్యాలను చూస్తున్నావు. వింటున్నావు. చదువుతున్నావు. నీకే పిచ్చి యెందుకు పుట్టింది చెప్పు. మీనాన్న గాని మీఅమ్మగాని నిన్ను నిర్బంధపెట్టు

సోరా? నీయింద్రియోద్బోధితమా? చూడు లలితా! వెనుక నీవతనికి వంటకత్తెవో దాసివో అయికాలంబుచ్చాలి. నిన్నమహా నీచముగా జూచుచుండును. సోదరీ! నీవవ లంబింపబోవు మార్గము మిక్కిలి కంటక పూరితము. పురుషులేలాంగి స్త్రీలకు దాను లమై యుండుమని, యిదివరకొనర్చిన వాటికి క్షమాపణ వేసుకొనినప్పుడు మనము ధన్యు రాండ్రము. అప్పుడు దయాస్వభావలం గనుక వారి ప్రార్థన అంగీకరిద్దాం. లేకుంటే జీవితాంతంవరకూ బ్రహ్మచర్యంగాడిందాం. లలితా నా మాటవిను. నీమంచి గోరియే చెప్తున్నాను.”

నేను:—పద్మా! ఎందుకు నీ కీపిచ్చి భావాలు? అన్యోన్యమురాగముగల దంప తులకలాంటి యిక్కట్లులు వచ్చునని తలం పను. బాల్యవివాహాలవల్ల దంపతు లొం డొరులయెడ ప్రేమ గలిగియుండనందువలన అలాంటి అసర్థాలు వస్తున్నాయి. నావిషయ మలాకాదు.

పద్మ:—పురుషుల ప్రేమ చంచలము. వారి యనురాగమును నమ్మడానికి ఏలులేదు.

నేను:—భావికాలవిషయాలు చెప్ప గలమా? అలాసంభవిస్తే అది వారివారి ప్రార్థననుకోవాలి. ప్రేమాన్విత లొం డొరు లెంతో కాలము వియోగము పొందు చున్నారు. దానికి మన మేంచేస్తాము.

పద్మ:—చాలారుకో. యీముసలమ్మ వేదాంతాలన్నీ ఎక్కడ నేర్చుకున్నావు? నీ

బోటి దుర్బలహృదయలే మన వ్యక్తిగౌర వానికి భంగం గలుగచేస్తున్నారు.

నేను:—ఓహూ! అలాగేం. తొందరెం దుకు? నీవెంతటి నిగ్రహంగా ఉంటావో నేనూ చూస్తాను. ఇప్పుడు విద్యాభ్యాసంలో మునిగియుండబట్టి నీకేం తెలియడంలేదు. ప్రకృతివిరుద్ధమైన పనిచేయడం చాల దుర్లభం.

పద్మ:—నీలాంటివారున్నారగా సృష్టిం చడానికి పురుషపిశాచాలును చాలు.

నేను:—నేనేకాదు ముందు నీవుగూడ మా మార్గమే—

పద్మ:—(మాటకడ్డంవచ్చి) అలా ఎన్న టికి జర్గనేరదు. నన్ను నీవలే దుర్బలహృదయ యని భావించొద్దు.

నేను:—పోనీ పద్మా! ఒకవేళ మీ అన్న య్యే నిన్ను వివాహానికి నిర్బంధిస్తాడనుకో! ఇంతగా పోషించి విద్య నేర్పించిన అన్నయ్య మాట నిరాకరిస్తావా?

పద్మ:—ఆయన నా యిష్టానికి వ్యతిరే కం చెప్పడు. ఒకవేళ చెప్తేమాత్రం ఆయన మాట కోసం నాజీవితాశయాన్ని మార్చు కుంటానా? ఎన్నటి కట్లుచేయును.

నేను:—నర చూద్దాంగాని నిద్రో స్తుంది. యివాళకు పడుకో రేపు మాట్లాడుతా మేమన్నాడంటే.

పద్మా:—సోదరీ నా కోరిక నెరవేరు స్తావా? చెప్ప. నీ వివాహం మానేస్తావా?

నేను:—నేనుమాత్రం నా జీవితాశయా
న్నెలా మార్చుకుంటాను?

పద్మ “పోనీ నీయిష్టం చెప్పినమాట
వివకుంటే నీయవస్థనేదే” అని నోరుమూసు
కుంది.

పద్మ త్వరగానే నిద్రపోయింది. నాకు
మాత్రం నిద్రపట్టలేదు. నాహృదయం ఊలా
యనంగాడింది. ఏమార్గం అవలంబించాలని
ఎంతో ఆలోచించి ఆలోచించి తుదకు నా
మార్గమే త్రొక్కుదామని నిశ్చయించాను.
కష్టములువచ్చినచో వాటియనంతరం
సహజంగా రాబోయేసుఖం మహానందంగా
ఉంటుంది.

3

నా వివాహమైన ఒక సంవత్సరంవరకూ
నేనెక్కువ మా పుట్టింటనే ఉన్నాను. ఇది
నాయిత్యంగాదు. మాలమ్మగారి నిర్బంధం.
నావివాహంలో మాలమ్మయ్యలేని లోపం
మాత్రం నన్ను బాధించింది. పద్మగూడ
ఎక్కువగా రాలేదు తనకిష్టంలేని పనిగాబట్టి.
నావివాహమైనతరువాత పద్మ ఎక్కువగా
నావద్దకిరావడం మానేసింది. వస్తేఎక్కువ
సేపు కూర్చోదు. మాస్నేహబంధంమాత్రం
తెగలేదన్నదూను.

మా అత్తవారింటికి వచ్చాను. పద్మ
మాటలు తరచు వింటూండడంచేత నా
మనస్సులో కొంతవరకు భయమేర్పడింది
పురుషుల నమ్మకగినది కాదేమోనని. కాని
నా ప్రభువు నా భయసంకయూదుల కెన్న
డూ ఎడమాయడంలేదు.

నా యీ కొలదికాల పతీత్వమందే
పురుషులు పన్ను వర్ణించునంతటి దుర్గా
ర్లులు కారనీ, వారిని ప్రేమతో స్వాధీన
మొనర్చుకొని వారి నానందింపజేసి తా
నానందిచుట శ్రీయొక్క ముఖ్యకర్తవ్య
మనీ గ్రహించాను. శ్రీ జన్మసార్థకం
కావడానికి పతీత్వమే అవసరమని తెల్సు
కున్నాను. విద్యాయుతులగు దంపతు
లన్యోన్యనురాగముతోనుండి వారి వారి
విధ్యుక్త ధర్మముల నెరవేర్చుకొనుచుండిన
వారి నే కష్టము లంటవు. వారి కిహము
పరములు సులభసాధ్యములు. ఇలాంటి
వెన్నీ గొప్పగొప్ప యాదగ్యములు స్వాను
భవంగా తెల్సుకున్నాను. దివ్యమోహనశక్తి
భగవంతుడు శ్రీల కిచ్చాడు. దానిని ధర్మ
మార్గంలో వినియోగపర్చడం శ్రీయొక్క
ముఖ్యధర్మము.

పద్మ ఇంటర్మీడియటు ప్యాసైంది.
బి.ఏ. జూనియర్ చదువుతోంది. నేను
పుట్టింటి కొచ్చాను. పద్మ నన్ను కాగిలించు
కొని చిన్నపిల్లలా ఏడుస్తోంది. ఎందు కేడు
స్తుందో గ్రహించలేకపోయాను. గదిలోకి
తీసుకెళ్లాను. దాని ఏడ్పునకు కారణ మడి
గాను.

పద్మ:—ఇన్నాళ్లు నిన్ను విడచియున్నం
దులకు ఎన్నడెరుగని యీ సీచదాన్య
మున ఎలాకాలం బుచ్చుతున్నావోనని
విచారిస్తున్నాను. పరీక్షలకై చదువు
తూండడంవల్ల నీ కుత్తరాలు వ్రాయలేక
పోయాను. లలితా! ఎవరైన తమ కష్ట

డా. సుశీల ఎన్. పరంజోపె

(కీ. శే. ఎన్. జి. పరంజోపెగారి కుమార్తె)

ఇంగ్లాండునందు ఎల్.ఆర్.సి.పి., ఎం.ఆర్.సి.ఎస్,
పట్టముల బడసి భారతదేశమునకు తిరిగివచ్చిరి.

శంకారతరణము

లను తమ నచ్చెలులతో చెన్నకుంటే వారి పరితాపము కొంత శాంతిస్తుందనుకుంటాను. చెప్ప. నీ కేమేం కష్టాలు సంభవిస్తున్నవి?

నాకు నవ్వొచ్చింది. పద్మయే పిచ్చి పిచ్చియూహలకు లోనాచున్నదనే విచారం నన్ను బాధిస్తుంటే, నేనే యేమో కష్టాలుపడుతున్నానని తా ననుకుంటోంది. “పద్మా! విచారించకు. నా కేమాత్రం కష్టంలేదు” అన్నాను. పద్మ “పురుష దాస్యం” అంది.

నేను:—పిచ్చిదానా! శ్రీగాని పురుషుడుగానీ బ్రహ్మచర్యంగా ఉండి జీవితానందం పొందజాలరు. పురుషుల జ్యేషించి, వారితో సంబంధంలేకుండా ఉండి శ్రీగౌరవము సంపాదిస్తానన్నమాట దుర్లభమైంది. ఒక పురుషుని నీకు తగినవాని వరింపుము. అతనిని ధర్మమార్గమున నడిపింపుము. నీవు నీతనై యతని రామునిగా జేయుము. అప్పుడే నీజాతి, నీ కుటుంబము, నీవు, నీ భర్త ధన్యులగుదురు.

పద్మ ముఖం ఎర్రబారింది. విచారం కోపం ఆమె నావరించివై. నామీద ఉండే ప్రేమ, చాల దినములకు చూచినందున గౌరవం, ఆమె నింతతడవు నోరు మూయించినయి గాని, ఆమాటలే మరోనోట విన

లేదు. విని సమీపించలేదుకూడాను. అక్కడికి తీవ్రంగా అంటోంది, “ఓయ్! అమాయికా! ఇదంతా నీభర్త నేర్పాడా నీమి! స్వార్థపరుడు! పురుషుల హృదయాలు కనుక్కోవడం దుర్లభం. ఇప్పుడు నీ యావన మందలి హృదయానందకరమగు వెన్నెల రాత్రులలో నీ భావికాల యంభకారమయమైన జీవితాన్ని ఊహించలేకున్నావు. మనకంత దూరదృష్టేషింటే ఇన్ని అగచాల్సిందే? నల్లురుపిల్లల తల్లివై నవ్వుకుగాని నీ భర్త కేతప్రేముంటుందో నీకు తెలుస్తుంది. ముందుంది ముసల్లపండుగ. ఎందుకెగురుతావును.”

నేను:—పద్మా! మనమే కొంచెం తెలివిగా ప్రవర్తిస్తే అలాంటి చెన్నకు బదుగ నేరదు. జర్జినా చింతయుండదు. కుర్రాళ్ళతోనే మన కానందం గల్గుతుంది.

పద్మ:—“ఇప్పు డానందం. తర్వాత దుఃఖం. దుర్భరమైన దుఃఖం. మరువకు, మరువకు” అని అంటూ లేచి ఉండమంటుండగా వెళ్లిపోయింది. దీనిపిచ్చి ఎన్నడు మానునో యని యాలోచిస్తూ నేనూలేచి మా అమ్మవద్దకి వెళ్లాను.

[పద్మ క్రమంగా తన ఆశయాలన్నీ నిడువడం, లలిత వృత్తీకాలకుఁజయంగలగడం, పద్మ పెళ్లి, అపజయం పొందడం వచ్చేసంచితలో చదవండి.]

ఆరోగ్యాభ్యుదయము

సహజసౌందర్యముఁ బోషించుటకుఁ గన గనాలు, నానవేసిన బాదంపప్పు, శనగపప్పు, నువ్వులు, నానవేసిన గోధుమలు, పీచినన్నిటిని చక్కా వనరీతమువలె నూరి వలగు లెట్టుకొనవలెను.

* * * * *
మేధోవృద్ధిఁ బొందుటకు విత్తము తలకు శరీరము నకు మంచి నువ్వులనూనెను బాగుగా పట్టించి స్నానము చేయుచుండవలెను. చలువైన పదార్థములు (అనఁగాః వార్మి చల్లార్మివగంజి, ప్లూరియ్యం బావ, మజ్జిగ, నిమ్మరసం, సుగంధికసాయము, తాటి ముంతలు, పైడికాయవీరు, వారింజపళ్లూ తీగము చేమకొసగలిగిన వస్తువులనే) కేవలం భుజింపవలెను. మత్తుపదార్థములగు లేసీరు, కాపీ, యత్యాదుల భుజింపవలెను. కారము, పులుపు, ఆవ తగ్గించ వలెను. నిర్మలమగు గలి, విశ్రాంతి, యత్యావశ్య కము. వారమున కొకపర్యాయము ఆముదము పుచ్చు కొనుట మంచిది.

* * * * *
తీగ్లకత్తిఁ గలియు దుర్బలముగా బలహీనముగా మున్నచోఁ బరిశుభ్రమగు “అటూటు” బాదంపప్పు అవుపాలతో భోజనమైన పిమ్మట వేవింపవలెను.

* * * * *
మినపుప్పునే పాయసముగాఁ జేసి భుజించుచుండిన చక్కని అంగ సౌష్ఠ్యములఁ బడయుగలరు.

* * * * *
కర్జూరము పరములకు బలమిచ్చును.

* * * * *
రక్తవృద్ధిఁ చెల్లిన పండిన సహాయకర్లు చాలా మంచిది.

కలరా దివాల్లో లోఁటకూరాకుల తినుదదను.

* * * * *
ఎల్లప్పుడు తలనొప్పి, కీళ్ళనొప్పి, మలబద్ధకము, కీడ్లకముదీకారము, అకలితము మొదలైనవియున్న చో ప్రథమం విశేషమునకు టెంకాయము పుచ్చుకొన వలెను. అకర్షణజేసినచో చర్మరోగములు రట్టపిం చును.

* * * * *
శరీరోత్సాహానికి చల్లని నూతివీశ్వే మంచిది.

* * * * *
పరిశుద్ధమైనఁ బసుపుకొమ్మలను ముద్దగానూర్చి, అంతులో జేపనూనె, చందనంనూనె (Sandal Wood Oil) చేసి కలిపి, చక్కా శరీరమునకుఁ బట్టించి, 15, 20 నిమిషములైన పిమ్మట స్నానము చేయు చుండిన దుబ్బ, గజ్జి, ఎఁడుగజ్జి, తామర మొదలగు చర్మరోగములన్నియు హరిస్తవి.

* * * * *
కేశసౌభాగ్యానికి అనలైన టెంకాయనూజీ మంచిది.

* * * * *
అధిక ఋతుప్రాసము, ఋతుస్థానమునందు నొప్పి, గర్భముపోవు చిహ్నములు, రక్తక్లిణిత, పీచితో బాధపడుచుండిన పూర్తిగా విశ్రాంతి తీవ్రకాసుడు కేవలము పాలవీడ ఆధారపడియుండుట మంచిది.

* * * * *
కషమలేని ప్రసవానికి స్వల్పమగు కషమలఁజేయు మా శరీరమునకు శ్రమయిచ్చుట మంచిది.

* * * * *
మాదిరెడ్డి నూర్యనారాయణరావుగారు

బిడ్డ ఎప్పుడూ ఏడుస్తుంటే తప్పేమై ఉంటుంది?

జోగ బలహీనమై అల్లరి చేస్తూవుండే బిడ్డకు
వైద్యులు సిఫార్సుచేసిన ఈచికిత్స అవసరం.

అహారంలో ముఖ్యమైనవస్తువులు లేని
బానిసలనే చాలామంది పిల్లలు అల్లరిచేస్తూ
సంతోషహీనంగా వుంటారు. వారికి
ఆరోగ్యం, బలం, సంతోషమూ కలిగించా
లంటే తక్కువైన వానిని యివ్వడమే
ఉత్తమమార్గం.

అరవైయేళ్లుగా పిల్లలకు బలవర్ధకమ
ధంగా పేరుపొందివుండే స్కాట్సు ఎము
ల్లకంటే ఈ విషయంలో పనికొచ్చే
చేరే యితరవాటిని వైద్యులు కనిపెట్టలేక
పోయారు. దీనిలో శుభ్రమైన కాడ్ లివర్
రాయిల్ మూత్రమే కాకుండా, పిల్లలలో
గ్యాసికి, వృద్ధికి ముఖ్యంగా కావలసిన
కాల్షియమ్ ఫాస్ఫరేసు, ఎ. డి. జీవధా
తువులుకూడా వుంటవి. ప్రత్యేకమైనవర్త
తితో, స్కాట్సు ఎముల్లన్ తోపేటుండుకు
రుచిగా, జీర్ణమయేటందుకు సులభంగా
చేకారు. సాధారణకాడ్ లివర్ ఆయిల్
కంటే ఇది మూడురెట్లు సుణంతో పని
చేస్తుంది.

సంపూర్ణమైన చికిత్స.

పిల్లల అభివృద్ధికి బాగా తోడ్పడే
సుజాత స్కాట్సు ఎముల్లన్ పెద్దవారికి
కూడా బలం గలిగించడానికి సాయం
చేస్తాయి. సంపూర్ణమైన సుణమివ్వడానికి
కాడ్ లివరాయిల్ వలె ఇది ఫాస్ఫరాన్ని,

కాల్షియమ్ మొదలైనవాటిని వేరుగాకోరదు. ఇదిఒకటే సంపూర్ణమైనసుణం ఇస్తుంది బలహీనంగావున్నప్పుడు లేక, జబ్బు
నుండి తేరుకుంటు ఉన్నప్పుడు టూనిక్స్ గా ఉపయోగపడుతుంది. దస్త, జుబు, ఇతరప్రయోజనా మొదలైన అంటువ్యాధులు
రావీనుండా ఆపడానికి, పెక్కుమంది డాక్టర్లు, ఉపయోగించిన వారుకూడా స్కాట్సు ఎముల్లన్ సిఫార్సు చేశారు.

రలిదండులకు తెలియాలి
స్కాట్సు ఎముల్లను
ఎముకలను బలమచేద్దామన్న
పాలకంటే 80 రెట్లు మేలు.
గ్రుడ్లకంటే రెండేండ్ల మేలు.
శరీరాభివృద్ధికి
మెప్పుకంటే 8 రెట్లుమందిరి,
బావాపాలకంటే 100రెట్లుమందిరి.

SCOTT'S Emulsion

స్కాట్సు ఎముల్లను మండివర్తకులు: శుద్ధమైన కాడ్ లివరాయిల్ నుండి
ఇంపీరియల్ కెమికలు ఇండస్ట్రీసు (ఇండియా) లిమిటెడ్.
కలకత్తా, బొంబాయి, మదరాసు, లాహోరు, రంగూను, కొలంబొ, కాన్పూరు, పాట్నా
అహమ్మదాబాదు, కొచ్చిన్, కార్నాటక్, విశాఖపట్టణము, కరూచి, ముమైద్రము.

గుబురుగుబురులుగా గూడుకొన్న పొదల
చిగురుటాకులలోన విచిత్రగతుల
బూచియున్నట్టి మల్లికాపుష్పతతుల
తావులెడ నడనొలికిన తావులందు
మధురమకరందరససాన మత్తమధుప
తతులగుంకారగాన మోహితసమీర
మృదుతరాంగుళీభూత తంత్రీస్వనముల
శిలలుగరగిపో నదులైన తలములందు
చూతపల్లవమాధురీ శోభజిక్కి
యొడలిపై నెల్ల పుష్పాభ్రగడలుకొనగ
గానవాహినుల్ జగమెల్లగప్పివైవ
కోకిలలువిహరించెడు కోనలందు
తుహినకిరణుడు చంచలదూర్చికాంచ
లముల చలువచేతులను లాలనయొనర్చి
వికచక్తైరవనవదళ వృంతజనిత
వారసౌఖ్యములను చొక్కువనములందు
విసువునలసట లేక నలైనలద్రిప్పి
తలపులకువన్నె వెట్టు చిత్రములగూర్చి
శిథిలహృదయను నను ముగ్ధజేసివైతు
వీయకారణవాత్సల్య మేలనీకు?
ఊహకందనియెత్తున ద్యోపభాన
చెప్పరానట్టివేగాన చెదరిపోవు
గాలికెరటాలమించు ఖగమ్మరీతి
సప్రథతలగాములొ విమానములలోన
చదలుతోటలోమబ్బు పూబొదలనడుమ
రాజితానంతకోటి తారకలతోడ
రాజవాహ్మ్యునివెడలి సరాగకేళి
దేలువిమలాంబుయుత సరస్వీమందు

స్వర్గంగానదీ హేమసైకతముల
చలువలగునీటితూపరల్ చెలువమెరయ
కలయజిమ్మెడు మందసుగంధవాహ
కంతనిర్గతస్వాగత గానమందు
కాంతితోరగినపూవులు కానబడని
పండుటాకులునేలపై బడనియట్టి
జరయుమరణములేనట్టి జనులుగలుగు
మనుజులెన్నడు గననినందనములందు
ముగ్ధనజ్ఞానతిమిర విమోహితాత్మ
నైన నన్ను నీతోడవిహార సరణిద్రిప్పి
యెన్నడెరుగనిసౌఖ్య నిర్జితనుజేతు
వీయకారణవాత్సల్య మేలనీకు?
పూవుపూవునబొడలెడు తావులందు
చిగురుచిగురున నొలికెడు చెలువమందు
యెన్ననునులేని తలవని యెరుగరాని
దివ్యసౌందర్యమున నాదుదృష్టినిలిపి
పలుకుజేనియలొలుక రాచిలుకలందు
మధువునానుచు బాడెడు మధుపమందు
కలుషమేమియొ యెకయింతగానరాని
నిర్భరానందసంరంభనిరతిజూపి
పగలువెంబడిరాత్రియు, పగలవెనుక
సుఖములును, వర్షమడగిన సూర్యకాంతి
వదనగాగల్గునట్లు లేర్పరచియున్న
ప్రకృతిలోగల సత్యసారమునుదెల్పి
దేశకాలనిమిత్త బంధితములైన
పుడమిపాలిమేరలను దాటిపోయి, యంత
నన్నునంతప్రకృతి కథినాథజేతు
వీయకారణవాత్సల్య మేలనీకు?

వివాహచరిత్ర

“రాచ”

పుట్టుక

వివాహమున నెఱుంగని వా రుండుటరిది. సమాన వయస్సు గల యువతీయు వకులు బీవితమంనలి కష్టసుఖముల సమానముగా పంచికొని సంతానము బడసి, యొకచో జేరియుండ సంఘ మంగీకరించు ‘ఫర్మానా’ వివాహము. సత్సంతాన ముం దలి మూలసూత్రము; సృష్టిసూత్రపరిపాలన విధాన మాదర్శము. ఇట్టి పవిత్రవిషయము నకు ప్రకృత ప్రపంచమునను భారతదేశము నను ఎట్టి యర్థమున్నదో తెలియనిది గాదు. తండ్రి తనయుని వివాహము తల పెట్టిన నది పవిత్రోద్దేశ్యముతో గాదు; లోకాచారము ననుసరించి కుమారుని కే బాలికనో తగలకట్టవలయుననియే; లేక కూడుగుడ్డల సంపాదించ దారిజూపని విద్య కొఱుకై వెచ్చించిన ధనము గడించుటకే! తల్లి తనయ వివాహము తలపెట్టిన, పెద్దదైన లోకులేమందురో; చుట్టుప్రక్కగల అమ్మలక్కలేమి వాగుదురోయను భయము చేతనే! తాము తలపెట్టకపోయినను తలిదండ్రుల బలవంతముచేత వివాహమాడుటకు సిద్ధపడిన బాలబాలికల కదేమైనది తెలియక యొప్పుకొనుట, నూతనవస్త్రాభరణాదులధరించుట, తియ్యని తినుబండారముల విరివిగా దినుటయందలి యానందము

వలననే! కాటికికాళ్లు చాచుకొని పండుముడుసలియయ్య వివాహమునకై సకల ప్రయత్నములు చేయుట తాను గతించు వఱకు దగ్గరుండి దానివలె పనిచేయుట కొకస్త్రీని సంపాదించు నాశవలననే! సంసార సౌఖ్యములకు దూరుడయ్య సంతానభాగ్యమును బడసియు కొందరు పురుషులు వివాహమాడ నువ్విఘ్నములు విడ్డలపెంచుటకు దాదియు, వంటజేయుటకు వంటకత్తెయు గావలయుననెడి కోర్కె చేతనే! పరస్పర ప్రేమచే బంధితులై పవిత్రోద్దేశ్యములతో వివాహమాడుటకు ప్రయత్నించువారు చాల తక్కువ. సంఘములో నింతటి ప్రాముఖ్యమివ్వబడిన యీ వివాహపు పుట్టుపూర్వోత్తరములు చదువరుల కాదరణ పుట్టించకపోవు.

వివాహమునకు ప్రధానోద్దేశ్యము సత్సంతానమును విషయము నిర్వివాదాంశము, అది ప్రకృతిసిద్ధమై యంతటను గనబడుచున్నది. వివాహమును తంతులేకున్నను సృష్టియందుగల ప్రాణులు నీయుద్దేశ్యముతోడనే సంతానమును బడయుచున్నవి. పశుపక్ష్యాదులలో నీ సంతానము బడయు పద్ధతు లొకటిగనుండవు. కొన్ని కొంతకాలము మాత్రము గలసియుండి సంతానో

త్పత్తిగాకనే వేరే పోవుచుండును. మరి కొన్ని సంతానోత్పత్తియగువఱకుండి తరువాత వానిని పెద్దవగువఱకు పోషించు భారములపై నిడుకొని తరువాత వేరగును. మరికొన్ని సంతానమునుబడసి జీవితకాల మంతయు నొకచోగలసియుండి మందలు మందలుగా నుండును.

ఆదిమానవులలో వివాహమునకు సంతానోత్పత్తియే ముఖ్యముగా పరిగణించుచున్నట్లు పెక్కునిదర్శనములు గలవు. ఆదిమానవుల దగ్గరవారని యెంచబడుచు నాగరిక ప్రపంచమునకు దూరముగ వివిధ ప్రాంతములతోనున్న అనాగరిక జాతుల యెడల నీ విషయము గాననగును. పూర్వీక యనులు, తూర్పు గ్రీలాండుదేశస్థులును స్త్రీకి సంతానముగలిగిన గాని వివాహము పూర్తియైనదని తలంపరు. పెరుగియోచాకోయందలి లెంగ్య ఇండియనులు మొదట వివాహమాడి యొకచో నివసించుదురు. నియమితకాలములో సంతానము గలిగినతప్ప వారా వివాహమునకు బద్ధులుకారు. కొన్ని కేనడాజాతులలో పురుషుడు తండ్రియింటనున్న భార్యతో అపుడపుడు వసించుచుండును కాని శిశువు జన్మించిన పిదపనే భార్యభర్తతో గూడ నివసించవల్లెను. అట్లా-అలేట్ జాతిలో పురుషుడు తనభార్యకు సంతానము గల్గినంత వఱకు ఆమెనుకొన్న పైకమివ్వక.

బోర్నియోనముద్రతీరవాసులు వివాహమునకు ముందు వధూవరులు నిశ్చయ

మైన తరువాత నొకచో వసించుదురు. గర్భధారణ చిహ్నములు గనబడిననే వారిరువురకు వివాహముగును. కొన్ని ఆఫ్రిలియాదేశపు జాతులలో నొకడొకయువతితో సంతానము గలుగువఱకు వసించిన నామెను భార్యనుగా నుంచుకొన నిత్తురు. నీలగిరులందలి బడగలను వారిలో స్త్రీకి ఏదవమాసము వచ్చినగాని వివాహము సిరపడదు. మధ్యఆఫ్రికాయందలి ఫోర్ జాతిలో భర్త మామగారింటనే సంతానోత్పత్తియగువఱకు భార్యతోగూడ వసించును. అంతవఱకు భార్యభర్తలకు గుర్తు మామగారే భరింపవలయును. ఆకాలములో అల్లునకు ప్రతిరాత్రి మూడుమారులు భోజనము పెట్టవలయునట! పురాతన కుకి జాతులందొక యువకుడెవరిని వివాహమాడ గోరునో ఆమె తండ్రియింట మూడుసంవత్సరములు పనిచేయుచుండును. ఈ కాలములో నాతడామెతో వసించవచ్చును. ఆమెకు గర్భధారణ చిహ్నములు గల్గిన సతనికి వివాహమాడుటకు హక్కుండును.

వీనిని బట్టిచూడ ఇతరవిషయములకంటె సంతానోద్దేశమే వివాహమునకు ప్రధానమని స్పష్టమగును. ఇట్లు సంతానముబడయ వివాహమాడు పురుషులకు కొంతకత్తి సామర్థ్యములు జీవనోపాయసాధనములు అవసరము. మన దేశమున స్త్రీపురుషులుగా పుట్టినచో మరి వివాహమాడకుండుటకు వీలే లేదు. వారు బీదలైన, కురూపులైన, రోగులైన, అశక్తులైన, మరేమైనసరియే పెండ్లియా

డితీరవలసినదే. అందులో స్త్రీలైన చెప్పవలసిన పనియేలేదు. వారు వివాహమాడకుండునన్ను చో ప్రళయమువచ్చును; ప్రపంచముతలపైన బడును; హిందూమతము గంగకలయును; ఆచార మడుగంటును; ఈ వివాహము పైననే ఆధారపడియుండుపితరులు నాశన మగుదురు. అట్లుగాక స్త్రీలకువిద్య, వయసు, రూపము, బ్రతుకుదెరువు, ఇష్టానిష్టములు ఇవియేమియు చూడక వారికెవరినో అంట గట్టి వివాహమైన కొలది కాలములోనే వారెవరికిచెప్పక స్వర్గలోకమునకు విమానాలపై ప్రయాణములు నలిపి యేసావ మొఱుగని వారిని యావజ్జీవఘోరవరక బాధల పాలుజేసిపోగా ప్రపంచము నిలుచును; హిందూమతము జీర్ణముగాదు; ఆచారము మొఱుగెక్కును; పితరులు తరింతురు; పెద్దలు సంతసింతురు; సంఘము సెబాసనును.

దానికేమిగాని పూర్వులలో మాత్రము వివాహమాడు నాతడు ముఖ్యముగా యువకుడై, బలవంతుడై తనభార్యను రక్షించుసాధనోపాయము లెరింగియుండవలయుననెడి నియముండెడిది. ఉత్తర ఆమెరికాఖండమందలి ఇండియనులు సంసారమును పోషించుకత్తి గలుగుటకుమున్నే వివాహమును తలపెట్టుటవమానముగా నెంతురు. పూర్వ కాలమున మానవులకు వేటయే ముఖ్య జీవనోపాధిగానున్నందున వేటాడుటకు రానివాడు వివాహమున కనర్హుడుగా పరిగణింపబడుచుండెను. బ్రిటిషుగయానా

యందు మాకూసిన్ అనబడువారిలో వివాహమాడ దలంచుకొన్నవాడు ఓర్పుధైర్యస్థునిగానియు గలవాడని నిరూపించుకొనుటకు శరీరమందు పరీక్షార్థమితరులుజేయు పలుగాయములను భరింపవలయును. అంతియగాక అతడు కొంత అడవిని చక్కజేసి కుటుంబమునకు గావలసిన మాంసాదులను వేటాడి తీసికొని రావలయును. ఇటువంటి పరీక్షలు పలుతెగలలో పలువిధముగగలవు. అలాస్కాయందలి కోయికుకాలను జూచి వారు తమలో నెవడైన యొక జింకను చంపకముందే వివాహమాడినచో నాతనికి సంతానము గలుగదని నమ్ముదురు. యువగిడులను తెగలో వరుడు కాగోరువాడు, కాబోవు మామ అడవియందు కొట్టవేసి వచ్చిన యొక పెద్దమ్రాను నింటికి లాగుకొని వచ్చి యొక గుడారముక్రిందబడురీతివేయవలయును. అప్పుడే అతడు వివాహమున కర్హుడు. ఈజిప్టునందు కొంతమంది ఆరబ్బులలో వరుడగువాని బంధువులందరు చబుకులతో ధైర్యమును బరీక్షింప చావమొందుదురు. వానికి వివాహము నిజముగా గావలసియున్నచో నాతడద్దానిని సంతోషముతో భరింపవలయును. ఇటువంటి విచిత్రవాడుక లెన్నేనిగలవు. నవీన యువకులవియనాగరకముగ దలంపవచ్చునుగాని వారు వివాహమాడుటకు పరీక్షలలో గడతేరుట కన్న నూరకుండుట మేలనియే తలంతురు. కారణమేమి? వివాహమున కన్నివిధముల తగినవారు చాలరిక్కువగా నుండుటే!

ఈ వివాహపద్ధతి ఆదినుండియే యిప్పటి యభిప్రాయములతో జరుగుచున్నదని తలంపరాదు. సంతానోత్పత్తితో ప్రకృతియందు స్త్రీపురుషప్రాణు లొక యెడ జేరి వసించును. సంతానోత్పత్తియయిన తరువాత ప్రకృతి యందు యావజ్జీవ మన్నిప్రాణులుగలసి యుండునని తలంపజనదు. గర్భభారణగల్గిన వెంటనే కొన్ని జంతువులు విడిపోవును. మరి కొన్ని వానిని పెంచి పెద్దజేయుటకు పూనుకొనును. మరికొన్ని యావజ్జీవమువఱకు వానితో గలసియుండును. గొరిల్లా మొదలగు కోతిజాతు లీతెగకు జెందినవి. ఆగుణములో పరమావధి జెందినవాడే మానవుడు.

మానవుడు స్త్రీ గర్భముధరించి నప్పటి నుండియు, ప్రకృతియందు జంతువులవలె, నామెను సంరక్షింప బూనుకొని యామె యండనుండును. సంతానముగల్గిన తరువాత భార్యను, సంతానమును రక్షించుభారమంతయు నాతడే వహించును. కాని యీకాలముందు ఒకవిధమగు వాడుకగాని అనురాగముగాని యాతని తనభార్య పుత్రులనుండి వేరుచేయక నుండెడిదని భావించుటకంటె వివాహమను నియమము ఏర్పడిన పిదపనే పురుషుడు భార్యబిడ్డలతో స్థిరముగనుండుటజరిగినదని యెంచుట మంచిది. ఈయే ర్వాటు సంఘము గావించుటకు స్త్రీపురుషు

లొకచో నివసించువాడుక మాత్రమే యాధారముగాదు. వారికిగల్గిన సంతానమునెడ తలదండ్రులకు సహజప్రేమ జనించును. కాని మానవుడవుడంత నాగరికతజెంది యుండకపోవుటచే భార్యబిడ్డల తప్పని సరిగా పోషించుబాధ్యత గురైతిగియుండక పోవచ్చును. అపు డాస్త్రీయు నామె సంతాన మితరుల నాశ్రయింతురేని మొదటియాతని కున్నట్టి యాదరణ — వాడుకను సంబంధమునుబట్టి — యిష్టము వారియెడ గలుగక పోవచ్చును. అందుచే నొకపరి యొకచో వసించి సంతానమును బడసినమీదట వారందరు విడిపోకుండుటకును, వారిమధ్య సంఘసహవాసముచే మొలకలెత్తుచున్న యనురాగమును వృద్ధిపొందించుటకును, కొన్నీ నియమములనెఱిగి వర్తించుటకును, అప్పటివారిలో కొంచెము జ్ఞానము గలవారు వివాహమను పద్ధతి నేర్పఱచిరి. దానికి లోనైనవారు మాత్ర మొకచో నివసింపవలయుననియు, వారు తదుపరి వీడిపోరాదనియు నిర్ణయించిరి. దీనికి సంఘము తనయంగీకారమును జూపెను. అది నానాటికి దేశకాలచాత్రలబట్టి మారుచు వివిధ కట్టుబాట్లకులోనై తుదకు విపరీతముగా పరిణమించినది. తరువాత జైలుదేరిన బాహ్యడంబరాచారము లందున్న యాశయములనే మరుగుపరచినవి.

వ ర ప్ర సా ద ము

నాడు మార భవాని చక్రవతి శ్రీ శివానికి ధర్మరక్షనార్థము పవిత్రఖడ్గమును ప్రసాదించినది. ఆ దేవీ సమర్పిత ఖడ్గమే అతనికి బలము, తేజస్సు, ధైర్యము. భారతీయులందరికి ఆ బలము, ఆ ధైర్యము, ఆ స్థైర్యము, ఆ తేజస్సు పుండవలెను.

బలమును వృద్ధిపరచుటకు, ధైర్యస్థైర్యములను పెంపొందింపజేయుటకు, కండరములను పెంచుటకు, తేజస్సు నినుమడింపజేయుటకు, జీవాత్మతమును నేవింపవలెను.

సరముల బలమునకు, దేహపుష్టికి, తేజస్సునకు

జీ వా మృ త ము

ఆయుర్వేదాశ్రమము, :: పోస్టుబాక్సు 287, మదరాసు.

భారత స్త్రీ కి సంపూర్ణ స్వేచ్ఛ

[పై స్త్రీకతో గతసంచికయందు కొంతమంది సోదరీమణుల వ్యాసములను ప్రకటించితిమి. వారి యభిప్రాయము లీ సమ్యక్తై కొంచమిచ్చుతక్కువగ నొకరీతి యుండుటజేసి యితర సోదరీమణులకూడ తమ యభిప్రాయముల దెల్పిన ప్రకటించుమని మరల కోరితిమి. దానిపై మాకుచేరిన వ్యాసములందు కొన్నింటిని మాత్ర మిచట క్లుప్తపరచి ప్రకటించుచున్నాము. ఈ విషయముపై సోదరీమణుల యభిప్రాయముల ప్రకటించు టి సంచికతో విరమించుచున్నాము. గత సంచికయందు గావించిన ప్రకటన ననుసరించి తమ యభిప్రాయములను ప్రకట నార్థమై వ్యాసరూపమున మాకు పంపుకొన్న వారికి కృతజ్ఞులము. సంపాదకుడు.]

ఈ సమస్యపై ఇప్పటికే చాలామంది సోదరీమణులు సలహాల నిచ్చియున్నారు. కాని పరిశీలించి చూడగా ఇంచుమించుగా అందరి ఉద్దేశములును ఒకేవిధముగా కనుబడుచున్నది. ఇందరు సోదరీమణులకు వ్యతిరేకముగా నే నీయభిప్రాయము నివ్వవలసి వచ్చినందుకు చింతించుచున్నాను.

గ్రీందట నెల ప్రచురింపబడిన వ్యాసములన్నిటి ముఖ్యాంశము స్త్రీలు పాశ్చాత్యవిద్యలు, వేషచారములు తీర్చుకొనక గృహనిర్వహణము బాగానేర్చుకొని పరివ్రతలుగాఉండి, అనగా భర్తను సర్వవిధముల పూజిం చుచూ, పిల్లలే తమ జీవితస్వస్థులునుకొని, వారి రక్షణమే తమ విధ్యుక్తధర్మ మనుకొని, బాహ్యవ్యవహారాలలో ఎక్కువ సంబంధంలేకుండా, సుమతీ సానిక్రల కథలు చదువుకుంటూ కూచుంటే సర్వస్వతంత్రురాలు అవుతుంది అని లేలుతున్నది. ఇందులో ఆశ్చర్యకరమైన విషయమేమనగా హైందవస్త్రీకి గృహనిర్వహణమునందుగాని కురుక్షణమునందుగాని పాతివ్రత్యవిధానమునందుగాని ఇప్పుడు ఏమీ ఆస్వాతంత్ర్యములేదు. ఇంకేకాక నేనా నిధానమే జీవిత లక్ష్యముగా పెట్టుకొనే ఏలూరికిగూడ అడ్డంకులు ఉండవు. నిజముగా భారతస్త్రీకి కావలసి వది ఇంతమాత్రమే అయినయడల ఆమె ఇప్పటి జీవితముతో తృప్తిపెంది నిర్విచారముగా “స్త్రీభక్తివిజయము” చదువుకుంటూ పిల్లల్ని ఆడించుకుంటూ కూర్చోనవచ్చును. అందుకు ఇప్పుడున్న స్మృతులు, చట్టములు, సాంఘిక పరిస్థితులు అన్నీ అనుకూలముగానే ఉన్నవి. ఈ స్వేచ్ఛతో తృప్తిపెందినయడల నిర్విచారముగా శతాబ్దముల పర్యంతము ఇట్లే పరివ్రతలుగా ఉండవచ్చును.

అట్లుగాక భారతస్త్రీ తానుప్రాణముగల చీపురుకట్టను (A living broom) కాననియు పురుషులలో వరి, అనుకూలము గల్గినయడల పురుషులు చేయగల గొప్పపనులన్నియు చేయగలవనియు, తనబాతి యందు బుట్టిన తనవంటి భారతస్త్రీలే కొందరు ప్రపంచవిఖ్యాత కార్యములాచరించియున్నారనియు, లేలును కొని నాగరిక ప్రపంచమునందలి వివిధప్రాంతముల స్త్రీలెట్టి సంపూర్ణస్వేచ్ఛను ననుభవించుచున్నారో అట్టి స్వతంత్రమే తనకుగూడా ఎప్పుడు, ఎట్లా, వచ్చునా? అని విచారించినయడల అప్పుడు ఈగ్రీంది సంస్కరణ ములు ముందుగా జరుగవలసి ఉండును.

స్త్రీ! ఇప్పుడుఉన్న మోస్తరుగాక, ఏవిధమైన ప్రత్యేక నిబంధనలులేక, సర్వవిధముల పురుషులతో సమానమైన వారసత్వపు కాసనము రావలెను.

భారత స్త్రీకి సంపూర్ణ స్వేచ్ఛ

(2) ఇప్పటివరకే స్త్రీ ఈ యీ ప్రత్యేక విద్యలను మాత్రమే శిర్యవలెననే నిబంధనలే ఆమె అభిరుచిని అవకాశమును, అవసరమునుబట్టి ఏ ప్రత్యేక విద్యనైనా శిష్యుకొనగలిగియుండవలెను.

(3) స్త్రీల వివాహవయోనిర్ణయము, మనుస్మృతి ననుసరించి 8-10 సంవత్సరములుగాని భారతాశాసనము ననుసరించి 14 సంవత్సరములుగాని గాక రజస్వల నిబంధనలేక, వారి పిలువనుసరించి శరీరసిద్ధినిబట్టి ఎవరికి వారి ఇష్టప్రకారము ఉండవలెను. (?)

ప్రస్తుతము అవసరమైన పెద్దసమస్య లిద్వి. ఇవి సమకూడినయడల మిగిలిన చిన్నచిన్న సంస్కరణములను స్త్రీలు స్వయముగానే చేసుకొనగలరు. ఇప్పటికన్న ముఖ్యమగు విషయమేమనగా స్త్రీలు తాముగూడ పురుషులతో సమానులమనియు, ఈ ప్రపంచ చిత్రము లనుభవించుటకు అర్హితులన్న సర్వాధికారములును తనకుగూడ గలవనియు, స్వాధ్యపరులైన పురాణకాయల సంబదితాభిప్రాయములవలన తమకు లోపించిన సక్రమాధికారములను తిరిగి సంపాదించవలెననియు, తలంచి వానిని బొందుటకు ప్రయత్నముచేయవలెను.

అంతేగాని ఇలా పాతివ్రత్యంతో పిల్లలక్షణ ఇంటి సవరణచేసుకుంటూ కూర్చోవడమే సంపూర్ణ స్వేచ్ఛ అనునచేయడం ఇక భారత స్త్రీలకు క్రొత్తగాకావలసిన సంస్కరణము లేమీలేవు. మరియు ప్రపంచమంతా క్రొత్తకొత్తమార్పులతో దీపాదినాభివృద్ధిచెంది యుండుట నడుమనూ ఉండగా మనభారత స్త్రీలు వెనుకకునడచి అనమాయా ఆయంధితీలవలె తయారుకావలెననుకుంటున్నారు. అంత ప్రేమగల ఆపురాణ పతివ్రతల చిత్ర లలో ఉన్నట్లు దీని చేయగా విశ్వాసకరమైన నిజచరిత్ర ఎంత మిగులుకుంటో ఒక్కరిచరిత్రవైనా ఇంతవరకు ఎవ్వరూగూడ పరిశోధనచేయలేదు. ఇంతేగాక ఈధర్మములు చెప్పి వెనుకకు ఈడ్చేస్తే లెవరైనా ఇప్పుడు మన పురుషులనుగూడ వశిష్టకుకౌశలములనుగా తయారుచేస్తారా! లేనియడల పురుషులు పెద్దపెద్ద చదువులు చదువుకొని ప్రపంచవిజ్ఞానం సంపాదించి పరిపూర్ణమైన పాశ్చాత్యములతో కలబ్బు విహారాలకు కాస్తాపాలి టున్ దిన్నర్లకు హాజరవుతూ అంతర్జాతీయసమస్యలను ఆదుర్గాతో పరిశీలించే కోలాహలీ మగస్త్రీలు అనమాయా ఆయంధితీ లాగా విషాయి శుశ్రూషచెయ్యడానికి తప్ప ఇంకెందుకు పనికొనినదితిలో ఉన్నయడల ఆపురుష మహాకములు ఇంటికిరావడమంటే ఆసక్త్యపడి కలబ్బుల్లో తమకు కనబడే స్వారంత్రియ మూర్ఖులైన ఏకైక ప్రప కాంతా కరస్థులవానికో కలవరించి పోతారు. చివరకీ పతివ్రతామణులు భర్తలకిగాక సమత్తులకుగూడ సేవచేయవలసిన స్థితికివచ్చి మరింత శీఘ్రంగా ముక్తిబొందుతారు.

కనుక స్త్రీ సంపూర్ణ స్వేచ్ఛ సమానమైన గౌరవము బడయవలెనంటే వెనుక శేసు నూదించిట్లు ఉన్నత స్థితికి వచ్చుటకు ప్రయత్నింపవలెను గాని సేవావిధానంలోనే సంపూర్ణ స్వేచ్ఛగలదిని తలంపగూడదు.

యల్లాప్రగడ సీతాకుమారి—(మోదరాబాదు.)

భారత స్త్రీకి ప్రపంచ స్త్రీలందరిలో తలమానికమని కీర్తివచ్చియున్నది. ఏల? ఆమె పతిసేవా వ్రతగమన. అందువలననే మనలో పాశ్చాత్యదేశములందువలె విడాకుల ఆగచాట్లులేవు. భారత స్త్రీలలో విద్యోత్కున్న. ఇప్పుడేపుడు విద్యావతులగు స్త్రీలు బయలుదేరుట ముదావహము. కాని వారికివిద్య వచ్చినంత మాత్రమున పతులకు లాంగియుండరన్న భావముగూడ పట్టువడుచున్నది. తుదికి ఎంతవరకు ప్రబలింపన చదువుకొన్న భార్యను పెండ్లాడితే సంపాదయాత్రకు నిరుపయోగమని నమ్ముటవరకు వచ్చినది. ఇప్పుడు నిరుద్యోగసమస్య పురుషులలోననే ప్రబలముగనున్నయది. అట్టియేడే స్త్రీలుగూడ వారితో పోటీపడి యుద్యోగములయారి సంపాదకీవనమున తక్కువ బాల్గానకపోయినచో భారతకాలియే అధోగతిపాలగుట

రిభ్యము. కావున ఏనాడు మనము లలితకళలను అనగా విద్య, కవిత్వము, చిత్రలేఖనము, సంగీతము, చమ్మి-
పది మొదలగునవి చేపట్టి గృహకృత్యముల కడ్డులేని తీరికసమయములను దు సాగించుచు పురుషులమనసుల
రంజింపజేయుదుమో అట్లును సంపూర్ణ స్వేచ్ఛనుబొంది భారతీయులకేగాక ప్రపంచవారీకృత్యములకెల్ల మార్గ
దర్శియై భారతదేశమును దేశోపరితముగ చేయజాలుదుము.

పులివర్తి కమలావతిదేవి—(రాజమండ్రి.)

ఇప్పుడు భారతభూమియందు జేరొటవిన్నను యొకవంక “స్త్రీస్వారంత్వము, పురుషులతో సమాన
మైన హక్కులుండవలె”ననియు బోకచో “స్త్రీవిద్య”యనియు, మరొకప్రక్క “సాంఘికవివాహము”
లనియు, యింకొకచో “విడాకులవల్ల”మనియు, బోకయెడ “స్త్రీలు దేశసేవచేయు సమకట్టవలె”ననియు
కేకలు ప్రబలముగా వివబధించుచున్నది. కాని యీ కేకలకు పలుకురాయివలె నూరుపలుకు వివచయ్యుచున్నదే
గాని స్త్రీబోకమున కావలయు మేలు గలగదానన్నది. కారణమేమన నిజపరిశీలులను గమనించక ఇరిగి
జూచి నక్క వాతపెట్టుకొన్నట్లు విదేశీయుల ననుకరింపగడంగుటయే. కన్యగానున్నప్పుడు తలిదండ్రుల ప్రేమ
లభింపకయు, యావనమున భర్తృప్రేమ లభింపకయు, వార్ధక్యమున పుత్రప్రేమ లభింపకయు యెందరు స్త్రీలు
కష్టపడుచున్నారో విచారించబూనుటన్న మూడువంతు లట్టివారేయివ్వారు. పై కంఠ గంభీరయైనను
మూడువంతులమంది యట్టివారే. బోనివ్రతుళ్ళులియు పైమెరుగు తెల్లి పెట్టిన నేమిలాభము. బాల్యమందు తల్లి
దండ్రుల ప్రేమగల్గిన కన్య స్వారంత్వము గల్గియుండును. (?) ఆమె వివాహితగావచ్చు యామె స్వేచ్ఛాప్రవా
హమున కడ్డలేదు. కాని యట్లుండుట సౌఖ్యప్రదము కానేరదు. అట్లుపెట్టువారులేనపుడు స్వరంత్రి
మనుభవించుట గొప్పగాదు. భర్త యాధీనమున (?) స్వరంత్రియైయుండుట మే యెక్కువ. భర్తప్రేమ గూర
కొన్న సతీతిలకమే నిజమైనస్వేచ్ఛ యనుభవించును. ఎన్నికష్టములున్నను, యెన్నిచిక్కులున్నను పతిప్రేమ
లభించిన సతి నాథుని హృదయనింహాసనాధిష్ఠానదేవియై స్వారంత్రిప్రభల వర్తిత్వము వెదజల్లుచు ప్రణయ
రాజ్య మేలగలదు. అదిలేనన్న యామె యెట్టి కోటికన్యయి తనయయైనను, యెంత యతియలు తనను గౌర
వించుచున్నను స్వరంత్రిసౌఖ్య మనుభవించజాలదు. ఏదో బాల్యమున పైప్రేమల చదుపుపాటి విద్యనేర్చి
వర్తకుల్కూడి నియమముల మీరలేక యెవరికో యొకనికిచ్చి వివాహముజేయుచుండుట పరిపాపైపోయినది.
ఇందెవరి కిష్టములేనన్నను యాసంసారము కష్టపముద్రమగుచున్నది. కనుక యిట్టి మన వివాహవిధులు
మొదట చక్కబడవలెను. వధూవరు లొండోరుల ప్రేమించి వివాహమాడిన యిట్టికష్టము లెక్కువయింకవు.
జీవితమునకంతయు స్వర్గప్రాయమగు వారలకేమే యిట్టి విల్లుములవల్ల నరకప్రాయమగుచున్నది. ప్రేమ గల్గ
కున్న వామన స్వామికేవలమున భర్త నే స్త్రీయైన నెట్లు వశపరచుకొనగలడు? పోనిమ్ము. భర్తతోనేమి నా
యిష్టము నాదని భర్తసంబంధము విడనాడిన సంపూర్ణమైనసౌఖ్య మే స్త్రీయైన యనుభవించగలదేమో
పోదరీములు లాలోచించియాడుదు. అప్పు డామెకు త్రిభువనాధిపత్యమైనను సౌఖ్యప్రదము కానేరదు.
భర్తను వశపరచుకొను యుంతి పతిచేత నెట్టి ఘనకార్యమైనను చేయించగలడు. ఇందు కన్నియో చారిత్రిక
నిదర్శనములున్నవి గదా? అట్టిస్త్రీ విద్యావతియేని పురుషునిద్వారా యెంత దేశసేవయో చేయించగలను.
కనుక బాల్యమందు తన పుత్రకలన విద్యావతులను(అనగా కేవల మాంగ్లవిద్యయని కాదు. యాంగ్లమైనను
తగినవిద్యనేర్పించుట) జేసి యాకన్య కమహాలవదని గూర్చుంటే స్త్రీకి మన భారతీయులిచ్చు స్వారంత్రియము,
విదేశ విద్యావ్యాపారముగాని సర్విద్యాపథకులను నెలకొల్పి వర్తకుల్కూడి దురాచారములను బారద్రోలు
వివాహవిధులను నెలకొల్పినయెడల మన భారతరమణీయము లెంతమంది దేశోద్ధారకులనో తయారుచేయ